

YENİ KİTAPLAR / NEW BOOKS

TEMMUZ-ARALIK 2013 ARASI TÜRKİYE'DE YAYINLANAN YENİ KİTAPLARDAN SEÇMELER

JEFFERY C. ALEXANDER, STEVEN SEIDMAN, *Kültür ve Toplum: Güncel Tartışmalar* [çeviren Nuran Yavuz] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 438 ss. ISBN 978-605-478-717-3

Kültür ve toplum, karmaşık sorunlar içeren konulardır. Bu yüzden akademisyenler arasında kültüre yaklaşım bakımından farklılıklar vardır: Kültür, mantıksal olarak iç içe geçmiş bir simgeler kümesi midir, yoksa ulaşılmak istenen toplumsal nitelikleri dayatan bir değerler toplamı mıdır? Kültür, kutsal ve kutsal olmayan hakkında duyu yüklü simgelerden mi, yoksa öte dünyadaki kurtuluşa ilişkin metafiziksel fikirlerden mi müteşekkildir? Bu sorulara birbirinden farklı yanıtlar verilmiştir. Kültür, yalnızca belli bir ekolün, hatta belli bir disiplinin çerçevesi içinden incelenemeyecek kadar karmaşıktır. Antropoloji, tarih, siyaset bilimi, sosyoloji, felsefe, dilbilim, edebiyat çözümlenmeleri, tüm bu disiplinlerin ayrı ayrı kültür ve toplumla ilgili çalışmalara önemli katkıları olmuştur. Kültür ve Toplum, günümüz sosyal bilimlerinde kültüre ilişkin mevcut belli başlı yaklaşımları çeşitli başlıklar altında tanıtmayı amaçlıyor. Bu konuda önde gelen sosyal bilimcilerin kültür ve toplum konularındaki çözümlenmelerinden bir seçki sunuyor. Burada yer alan makaleler, kendilerine özgü yaklaşımlarıyla, kültürün ne oranda bağımsız olduğunu, toplum ile kültür arasındaki karşılıklı ilişkilerin nasıl kurulması gerektiğini, kültürün kilit unsurlarının neler olduğunu ve bu unsurların kendi aralarındaki ilişkileri sorguluyor. Bu derlemenin bir amacı da, kültür ve toplum konusundaki farklı savların her birinin hakikatin bir ögesini taşıdığını göstermektir. Kültürü, öznel anlama başvurmadan anlamamız mümkün değildir, ama kültürü toplumsal ve yapısal bir çerçeve içine almadan da anlayamayız. Toplumsal davranışı yorumlayabilmek için önce onun, kendi icadı olmayan kodları izlediğini kabul etmemiz gerekir; öte yandan, insanın yaratıcı gücünün her kültürel kod için değişken bir çevre yaratabildiğini de kabul etmeliyiz. Miras aldığımız metafizik idealar, modern kültürel yapılar için ayrıştırılmaz bir ağ oluşturur ve iktidar sahibi kesimler, kültürel yapıları, meşrulaştırıcı araçlara dönüştürmeye çalışırlar ve bunu da genellikle başarırlar.

ÖZKAN AGTAŞ, *Ceza ve Adalet* (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 320 ss. ISBN 978-975-342-921-4

Bugün suç ile siyaset arasındaki eşiğin bulanıklaştığı bir noktadayız. Bu bulanıklaşma, istisnayı kural haline getiren sürecin hedefindeki şeyin, yani siyasallaşma imkânlarını gasp etmenin ve siyasal alanı kapatmanın ayrıcalıklı yollarından biridir. Cezalandırıcı makine ve geçirmekte olduğu dönüşüm de bundan azade değil: Bu makine, politikayı meneden bu çağın temel karakteristiklerini alıp bunları tehlikelilik kavramının rasyonelleştirilmiş, böylece yenilir yutulur kılınmış halinden başka bir şey olmayan bir risk mantığıyla takviye eden özgün bir tekniğin adıdır. Onun çifte hareketini anlamak hiç de güç değil: Bir yandan merkezsizleşme ve böylece kontrol şebekesinin daha alt hiyerarşilerine doğru yayılma yönündeki eğilim. Diğer yanda sertleşme ve cezalandırıcılığın dozunu artırma yönündeki eğilim. Bu arada neyin sessiz sedasız gözden kaybolduğunu ise artık biliyoruz: Adalet iddiası.

SİNEM AKGÜL AÇIKMEŞE, CİHAN DIZDAROĞLU, *NATO - AB İlişkileri - İşbirliği ve Çatışma Dinamikleri* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 96 ss. ISBN 978-605-399-323-0

Güvenlik Çalışmaları Serisinin onuncu kitabı, Transatlantik güvenlik tartışmalarında önemli bir yer tutan NATO-AB ilişkilerini ele alıyor. Doç. Dr. Sinem Akgül Açıkmeşe ve Cihan Dizdaroğlu tarafından

hazırlanan çalışma, Soğuk Savaş sonrasında evrilmeye başlayan NATO-AB ilişkilerindeki işbirliği fırsatlarının yanı sıra çatışma alanlarını da analiz ediyor. Çalışma, NATO-AB arasında kurumsal bir bağ tesis etmek amacıyla, uzun müzakereler sonrasında hayata geçirilen ve “Berlin-artı” düzenlemelerini de içeren belgelere rağmen, iki örgüt arasında hala etkin bir işbirliğinin kurulamamış olmasının temel nedenlerini araştırıyor. Ardından, başta AB üyesi olmayan NATO üyelerine uygulanan ayrımcılık olmak üzere, halen varlığını sürdüren kurumlar arası ayrışma ve ikilik gibi sorunların NATO ile AB arasındaki ilişkileri nasıl etkilediğine bakıyor. Son olarak, iki örgüt arasındaki işbirliği çabaları ve müzakerelerin Türkiye’yi ve Türkiye’nin güvenlik politikalarını nasıl etkilediğini de ele alıyor.

KENAN AKIN, *Orta Doğu’nun Kara Kutusu* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2013), 420 ss. ISBN 978-605-855-730-7

Usta gazeteci Kenan Akın, Orta Doğu’da kanla yazılmış tarihini mercek altına aldığı son kitabı “Orta Doğu’nun Kara Kutusu”nda, birbirinden ilginç anekdotlara yer veriyor. Kıbrıs harekâtının yanı sıra, Mısır-İsrail, İran-İrak Savaşları’nı her iki cephede de, Körfez Savaşı’nı Dammam’da günlerce izleyen, Ceza-yir iç savaşına tanık olan Akın, Orta Doğu liderleriyle sayısız röportaja imza attı. 53 yıllık dolu dolu gazetecilik hayatında, çeyrek asrını Orta Doğu ile ilgilenen Mağrip’ten Maşrik’e kadar ayak basmadık yer bırakmayan Kenan Akın, bu kez Orta Doğu’nun Kara Kutusu’nu açıyor. Son 50 yılda; bütün savaşları olayları bir yana bırakarak bir Enver Sedat suikastı, bir Saddam’ın ortadan kaldırılmasını bir Yaser Arafat’ın zehirlenmesini ve bir Kaddafi’nin canına kıyılması bir Orta Doğu’nun ne denli bir “Kara Kutu”ya sahip olduğunu gösteriyor. İşte böylesine; heyecanlı, ilginç, gizemli ve tehlikeli bir uğraşının ve değerli alıntılarının ürünü Orta Doğu’nun “Kara Kutusu” ile huzura çıkılıyor. Sadece coğrafi değil, siyasi olarak da gizemini koruyan, pek çok meçhullerin, karmakarışık ilişkilerin, sorunların, dostlukların, ihanetlerin, çatışmaların hüküm sürdüğü Orta Doğu; her şeye rağmen cazibesini sürdürüyor. Tarih boyu, silahların susmadığı, kalıcı barışın sağlanamadığı bölgenin “petrol” zenginliği, zaten çekim merkezi oluyor. Böylesine sosyal, tarihsel, ekonomik, stratejik konuma sahip Orta Doğu aynı zamanda bir “bataklığı” andırıyor. Sanki pimi çekilmiş bombalar, Mağrip’ten Maşrik’a kadar “patlama” anını bekliyor. Öldüren de “Allahuekber” diyor, ölen de “Allahuekber” diye haykırıyor.

DOĞAN AKSAN, *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili: Dilbilim Açısından Bakış* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2013), 296 ss. ISBN 978-975-220-472-0

Prof. Dr. Doğan Aksan’ın, ŞİİR Dili ve Türk Şiir Dili (Dilbilim Açısından Bakış) adını taşıyan bu yapıtı, adına şiir denen insan yaratısının çözülemeyen, kestirilemeyen kimi yönlerinin dilbilimle aydınlatılabileceğini ortaya koyuyor. Bunu yaparken de Türk şiirinin örneklerinden yararlanıyor. Bu değerli çalışma, dilbilimcilere, Türk dili ve edebiyatı öğretmen ve öğrencileriyle araştırmacılarına, özellikle şiir severlere ışık tutuyor.

ALİ AKYILDIZ, AZMİ ÖZCAN, *Namık Kemal’den Mektup Var* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 340 ss. ISBN 978-605-360-946-9

Bu eserde yayımlanan, Namık Kemal’in talebelerinden ve yetiştirmelerinden olan Hüseyin Hilmi Paşa’nın evrakı arasından çıkmış mektuplar, dönemin entelektüel yapısı, aydınların konumu, üzerlerinde-

ki siyasî baskı ve devletle ve birbirleriyle olan ilişkileri gibi konulara ışık tutuyorlar. Namık Kemal'den Mektup Var'da günümüzde de yaşanan pek çok probleme, daha o zamandan dikkat çekildiği, Namık Kemal'in tarihin derinliklerinden hepimize seslendiği görülüyor.

YAHYA ARAZ, *Osmanlı Toplumunda Çocuk Olmak* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2013), 196 ss. ISBN 978-605-105-118-5

Çocuk emeği, çocuk evlilikleri gibi çocuklarla ilgili sorunlardan yoğun bir şekilde bahsedildiği modern Türkiye'de, bu sorunların tarihsel arka planına yönelik ilginin azlığı şaşırtıcıdır. Osmanlı toplumunda özellikle "modernleşme süreci" öncesinde çocukların yaşamına ilişkin çağdaş dönemde çok az şey üretilmiştir. Bu anlamda elinizdeki çalışma, ele aldığı dönem bağlamında Osmanlı toplumunda çocukların yaşamına, içinde büyüdükleri ve şekillendikleri toplumla ilişkilerine değinen ilk kitaptır. Kitap birkaç konuda Osmanlı çocukluk tarihi araştırmalarına katkılar sağladığını, en azından yapılacak yeni araştırmalar için sorular ürettiğini ummaktadır. Birincisi kitap, çocukların yaşamında ve onlarla ilgili algılarda 19. yüzyılın başlarına ya da "modernleşme süreci"ne kadar bir devamlılığın olduğu hususunda ısrar etmektedir. İkinci si Osmanlıların, 19. yüzyıldan önce de çocuklar üzerine düşündükleri, tartıştıkları ve yaşam döngüsünde çocukluğu yetişkinlikten tamamen ayrı, kendine özgü özellikleri olan bir dönem olarak tanımladıklarına yönelik vurgudur. Osmanlılar, hukuki ve toplumsal olarak çocukluğu ve çocukluktan yetişkinliğe geçişi ayrıntılı bir şekilde ele almışlardır. Üçüncüsü Osmanlı toplumunda çocukların, sahip oldukları sosyal ve ekonomik aidiyetlere bağlı olarak aynı zaman ve mekânda pekâlâ farklı bir çocukluğa sahip olabilecekleri düşüncesidir. Herhalde önemli oranda maddi imkânsızlıklardan dolayı çocukluklarını başka ailelerin himayesinde geçirmek zorunda kalan çocuklar bunun için iyi bir örnek oluşturmaktadır. Dördüncüsü bu çalışma, Osmanlı "modernleşme sürecinin" çocukların yaşamında yol açtığı dönüşümlerin daha iyi anlaşılabilmesinin önemli oranda bunun öncesine ilişkin önermektedir. Bunu yapmak çocukların yaşamında ve onlarla ilgili algılarda değişim ve devamlılığın boyutlarını daha iyi anlamayı sağlayacaktır. Osmanlılar, 19. yüzyılın ikinci yarısında kaleme aldıkları Mecelle'de, çocukluğun sınırlarını halen İslam hukuku çerçevesinde düşünmeye devam ediyorlardı. Yahya Araz, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğretim üyesidir.

FATİH ARTVINLI, *Delilik, Siyaset ve Toplum: Toptaşı Bimarhanesi 1873-1927* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 308 ss. ISBN 978-605-478-703-6

Toptaşı Bimarhanesi, Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyıl son çeyreği ile 20. yüzyılın ilk çeyreğinde faaliyet gösteren bir akıl hastanesidir. Toptaşı Bimarhanesi'nin kurumsal tarihini, bir akıl hastanesinin modernleşme çabası eşliğinde, siyasal ve toplumsal tarihle birlikte inceleyen bu çalışma, deliliğin sosyal tarihini, bir psikiyatrik kurum olarak bimarhane perspektifinden ele almaktadır. Psikiyatri tarihçileri, 19. yüzyılın iç içe geçmiş iki özellik ile karakterize olduğunu düşünmektedir: tımarhanelerin artışı ve psikiyatrik profesyonelleşmenin ortaya çıkışı. Toptaşı Bimarhanesi tarihinin çizgisel ve ilerlemeci bir tarih anlayışı ile yazılamayacağını savunan bu kitapta, bimarhanenin tarihi, "yükseliş ve çöküş, yeniden yükseliş ve yeniden çöküşün bir tarihi" olarak ele alınmaktadır. Kitap, 19. yüzyılın başlarında Süleymaniye Bimarhanesi'nin ıslahı meselesinden başlayarak, 1873 yılında Süleymaniye'den Üsküdar'daki Toptaşı'na, 1924 yılında ise Toptaşı'ndan bugünkü Bakırköy'e taşınan kurumun, yükseliş ve çöküşlerini, siyasal tarihe paralel bir şekilde üç reform dalgası şeklinde özetlemektedir.

SONGÜL AYDIN, ZELİHA HEPKON, ŞÜKRÜ ASLAN, *Dersim'i Parantezden Çıkarmak* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 360 ss. ISBN 978-975-051-238-4

Dersim, son yıllarda Türkiye'nin yakın tarihinin en önemli yüzleşmelerinden birine konu oldu. Dersim adı, 1938 kıyımından sonra vilayete konan Tunceli adının arkasına parantez içinde yazılmaya başladı, şimdi artık "öz" ad olarak biliniyor. Birçok edebi anlatı, sözlü tarih çalışması, inceleme, belgesel ve müzik çalışması, Dersim'in hakikatiyle yüzleşmeye katkıda bulundu. 2010'da yapılan 1. Uluslararası Tunceli (Dersim) Sempozyumu, bu çalışmaların oluşturduğu çok yönlü birikimi ortaya koymak açısından anlamlıydı. Bu kitap, bu sempozyuma yansıyan birikimi damıtan bir seçkidir. "Kimlik, Sürgün ve Edebiyat" ve "Ekonomi, Gündelik Hayat, Çevre ve Basın" ana başlıkları altında, Dersim'in gerçekliğini kavramayı sağlayan birçok konuda yazılar yer alıyor derlemede. Hem Dersim'i anlamak için hem Dersim hakikatiyle yüzleşmenin ve "Dersim çalışmalarının" bir muhasebesi için önemli bir kaynak.

HÜSEYİN AYKOL, *Türkiye'de Solun Trajedisi* (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2013), 272 ss. ISBN 978-605-465-762-9

Türkiye'deki sol örgütlerin liderleri, belli başlı kadroları hakkında kimi biyografik bilgiler şimdiye kadar kaleme alındı. Bunlardan birkaçı kitap hacminde ancak çoğunluğu çok kısa metinler. Çok genç yaşta katledilen ya da idam edilenler hakkında ise genelde pek az bilgi var. Kimilerinin doğum yılı ve günü bile bilinmiyordu. Bu arada, çok iyi bilinen liderlerin çoğunun eşleriyle ilgili bilgi, neredeyse hiç verilmiyor. Dahası yazılmak ve konuşulmak da istenmiyor. Bu kitaptaki portrelerde eğer elde edilebilmişse, eşler ve çocuklar hakkında da bilgi bulacaksınız.

PAUL BAHN, COLIN RENFREW, *Arkeoloji Anahtar Kavramlar* [çeviren Selda Somuncuoğlu] (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 361 ss. ISBN 978-975-051-360-2

Özellikle 1960'lardan günümüze arkeolojik kuramı ortaya çıkaran, besleyen ve geliştiren tartışmalarla zenginleşmiş bir literatüre de sahiptir. *Arkeoloji: Anahtar Kavramlar*, uluslararası uzmanlar tarafından hazırlanmış maddelerle arkeoloji literatüründe önem kazanmış kavramları ele alıyor ve bu kavramların arkeolojik düşünce ile arkeolojik yöntem üzerindeki etkilerini inceliyor. Kitap içindeki maddeler, sosyal bilimler disiplinlerinin yeni kuramsal tartışmalarının ve fen bilimlerindeki yeni araştırma tekniklerinin arkeoloji disiplinini nasıl etkilediğini gösteriyor. *Arkeoloji: Anahtar Kavramlar*, disiplini şekillendiren kavramların kökenlerini, tarihsel gelişimlerini aktarırken, ileri okuma önerileri ve gelişkin kaynakçalarla konunun ilgililerine zengin bir araştırma imkânı da sunuyor.

NÜKHET BARLAS, *Küresel Krizlerden Sürdürülebilir Topluma Çağımızın Çevre Sorunları* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 304 ss. ISBN 978-605-478-702-9

İnsanoğlu büyük ölçüde kendi yol açtığı önemli çevre sorunlarıyla karşı karşıya. Uygarlığın gelişme sürecinde ortaya çıkan kirlilik ve aşırı kaynak tüketimi sorunları, gitgide kendi geleceğimizi tehdit eder boyutlara ulaşmakta. Önümüzdeki zor hedef, doğal kaynakların ve yaşamı destekleyen ekosistemlerin kapasitesini aşmadan toplumların yaşam kalitesini artırmayı sürdürebilmek olmalı. İnsan etkinliklerini önümüzdeki riskleri azaltacak güvenli sınırlar içine çekerken, iklim değişikliği gibi tehditlere karşı da fiziksel ve sosyal altyapılarımızı güçlendirmemiz gerekiyor. Bu sürdürülebilir uygarlık ancak hepimizin katkılarıyla

la gerçekleşebilecek. Belki insanoğlunun en büyük düşmanı kendisidir; ama en büyük umudu da yine kendisidir. Kitapta küresel çevre sorunları Gıda ve Su, İklim, Enerji ve Atıklar, Ekoloji, Yeni Ekonomi Tartışmaları, Sürdürülebilirlik başlıkları altında altı bölümde ele alınıyor. Bu karmaşık ve çok-disiplinli konulardaki bilimsel bulgular, farklı tezler kolay okunabilir bir biçimde özetleniyor ve uygarlığımızın bu sorunlarla nasıl baş edebileceği değerlendiriliyor.

ALAN BARNARD, *Sosyal Antropoloji ve İnsanın Kökeni* [çeviren Mehmet Doğan] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 224 ss. ISBN 978-605-478-720-3

Sosyal antropoloji, kültür ve kültürler arası karşılaştırma gibi kavramları mesele etmesinden ötürü, insanın toplumsal yaşamının kökenlerini anlamak bakımından son derece faydalı bir araştırma alanıdır. Tıpkı arkeologlar gibi sosyal antropologlar da zaman katmanlarını geriye doğru eşeleyip, dilin, simgeciliğin, ritüelin, akrabalık sistemlerinin, mütakabiliyet ahlaki ve siyasetinin kökenlerine ulaşmaya çabalamaktadırlar. Alan Barnard bu kitabında, insanın kökenini ele alan bir sosyal antropoloji dalı kurulmasını savunuyor ve böyle bir çalışma dalının çerçevesini çizip, geçmişini özetliyor. Barnard'a göre, disiplinler arası bir alan olan insanın kökeni araştırmaları, sosyal antropoloji içinde meşru bir alt disiplin olabilir ve olmalıdır. Barnard arkeoloji, biyolojik antropoloji, hatta dilbilim alanında çalışan akademisyenlerin, toplumsal ve kültürel unsurlara yeterince eğilmediğine dikkat çekiyor; benzer bir sorunun, bağlantılı disiplinler olan primatoloji, evrim psikolojisi ve insan genetiği gibi alanlar için de geçerli olduğunu öne sürüyor. Sosyal Antropoloji ve İnsanın Kökeni, antropoloji araştırmalarında büyük bir boşluğu doldurmayı hedefleyen öncü bir çalışma. İnsanın ve kültürel evriminin tarihöncesini daha iyi anlayabilmek için, gerçek sosyal antropolojiden faydalanmanın şart olduğunu vurguluyor. Barnard'ın bu çalışması, sosyal antropologların, insanın kökeni çalışmalarına ilgi duymasını sağlayacak güçlü bir temel oluşturma iddiasında.

İLKER BAŞBUĞ, *Suçlamalara Karşı Gerçekler* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 312 ss. ISBN 978-975-343-827-8

Türkiye Cumhuriyeti 26. Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ, 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde savunma yapmayı reddetmiştir. Çünkü Cumhuriyet tarihinde ilk kez bir Genelkurmay Başkanı görevi başında iken terör örgütü yönetmekle suçlanmıştır. Bu tarihi süreçte yargı, aldığı kararlarla sınıfta kaldı. Siyaset, sadece konuşarak ve seyrederek sınıfta kaldı. Medya, gerçeklere dokunmaktan çekinerek sınıfta kaldı. Türk silahlı kuvvetleri, muvazafı ve emekliyle silah arkadaşlığına vefasızlık göstererek sınıfta kaldı. Cezaevlerinde bulunanlar ise aileleri ve sevenleriyle hep dimdik ayakta kaldılar. Ne eğildiler ne de büküldüler. İlker Başbuğ, bu kitapta iki yıldır şahsına ve Türk silahlı kuvvetlerine yöneltilen suçlamalara yanıt vererek savunmasını Türk milletinin takdirine sunuyor.

BAHAR BAŞER, *Diasporada Türk-Kürt Sorunu* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 422 ss. ISBN 978-975-051-363-3

Avrupa'da yaşayan geniş Kürt ve Türk toplulukları, Kürt-Türk meselesini orada da yaşıyorlar. Sadece Türkiye'deki meselenin bir uzantısı değil ama bu; Avrupa'daki Türk-Kürt "olayının" kendine özgü bir dinamiği de var. Hem yaşadıkları toplumları etkileyen hem de Türkiye'deki sürece müdahalede bulunan bir dinamik. Bahar Başer, ayrıntılı gözlemlere dayanan çalışmasında, İsveç ve Almanya'da Türk-Kürt çatışmasının ve ilişkilerinin nasıl yaşandığını, Türk ve Kürt toplumlarının kendilerini nasıl inşa ettiklerini inceliyor.

Diasporada Türk-Kürt Sorunu, aynı zamanda genel olarak göç olgusuyla ilgili, Güneyli/Doğulu göçmen topluluklarıyla ve göçmen alan Kuzey/Batı ülkeleriyle ilgili ufuk genişletici bir kitap. Ayrıca, çok zaman “tekinsiz” bir çağrışım yüklenen diaspora kavramının boyutlarını kavramayı sağlayan bir kitap.

ENIS BATUR, *Siyah Sert Berlin* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2013), 184 ss. ISBN 978-975-141-578-3

Üç şehir (Berlin-Paris-İstanbul), üç yazar (Benjamin-Baudelaire Tanpınar), üç zaman (dün-bugün-yarın) arasından üçgenler kurarak ilerleyen yazar, gezi edebiyatına ve şehir kültürüne farklı bir perspektiften bakıyor fotoğraflar, sanat yapıtları ve belgeler eşliğinde. Kısa sürede 3. baskıya ulaşan Paris Ecekenit kitabının devamı olan Siyah Sert Berlin edebiyatı farklı duyarlıklar eşliğinde kent kültürüyle yüzleştiriyor.

FATMA BAYRAM, *Bir Vaizenin Okumaları* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013), 256 ss. ISBN 978-975-256-389-6

İşi gücü okumak, anlamak ve anlatmak olan bir vaizenin, okuduklarının küçük bir kısmı üzerine aldığı notları bulacaksınız bu kitapta. İnsanlarımızın bir kısmına göre bir vaize olarak din dışı kitapları ne kadar okuyor ve bunlardan ne kadar alıntı yapıyorsanız o kadar aydınınsınız ve sözünüze itibar edilir. Bir kısmına göre ise bu kaynaklara ne kadar başvuruyorsanız o kadar kompleksli ve o kadar şabelisiniz demektir. Bu kitapta adı geçen kitapların sıralaması bir şey ifade etmiyor. Kitabın dinî, edebî, ticari önemi ya da bir okur olarak beni etkileme gücü dâhil olmak üzere hiçbir sıralama gözetilmedi. Bu kitapta bir vaizenin okuduğu kitaplar da ne gördüğünü öğrenmiş olacaksınız. Bütün dünyası insanlar ve kitaplar üzerine kurulu bir vaizenin insanlar ve kitaplar arasındaki benzerlikler konusunda neler okuyabildiğini de göreceksiniz.

SALKIM SELVİ BENER, *Antikçağda Oyun ve Oyuncaklar* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2013), 240 ss. ISBN 978-605-105-117-8

Büyük tarihçi Johan Huizinga, insanı “homo ludens” (oyun oynayan insan) olarak tanımlar. Hatta daha da ileri giderek, oyunun kültürden daha eski olduğunu iddia eder. İnsanın olduğu yerde oyun da vardır. Oyunlar tarih boyunca toplumsal hayatın içinde önemli yer tutmuştur. İnsanların bir araya gelip sosyalleşmesinde rol oynadığı gibi ne tür oyunların hangi kurallarla oynandığı toplumsal ilişkilerin bir aynası gibidir. Bu kitap, Eski Yunan ve Roma toplumlarındaki gündelik hayata, eğlence kültürüne, sosyalleşme yapılarına oyunların ve oyuncakların penceresinden bakmayı hedefliyor. Çalışmanın amacı söz konusu toplumalarda oyunların işlevini ve ne denli önemli bir yeri olduğunu gösterebilmektir. Arkeolojik bulgular ve antik yazın, Eski Yunan ve Roma’da oyun oynamanın hem çocuklar hem de yetişkinler arasında çok yaygın olduğunu göstermektedir. Gerçekten de bu toplumlarda çok sayıda ve çeşitte oyun, oyuncak ve oyun aracı bulunduğunu biliyoruz. Bu kitapta da antik dünyada oynanan başlıca oyunlar ve oyuncaklar kapsamlı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır. Hangi oyunlar, hangi araçlarla, hangi kurallar çerçevesinde ve nerede oynanıyordu? Ne tür oyuncaklar yaygın olarak kullanılıyordu? Toplumlar arasındaki kültürel sürekliliği anlamak adına, Eski Yunan ve Roma’da oynanan oyunlarla günümüz oyunları arasında ne tür devamlılıkların vardır? Oyun ve oyuncaklar konusunda Türkiye’de arkeoloji yazınında var olduğunu düşündüğümüz bir boşluğu doldurmayı da amaçladık. Bu çalışmanın kazılarda ele geçirilen ve müzelerde sergilenmekte olan oyun araçlarının ve oyuncakların tanımlanmasında bir başvuru kaynağı olmasını umut ediyoruz. Bu çalışma Salkım Selvi-Bener’in İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümünde 2008’de tamamladığı yüksek lisans tezinin kitaplaştırılmış halidir. Yazar, aynı üniversitenin Eskiçağ Tarihi Bölümü’nde doktora öğrencisidir.

ANDY BENNETT, *Kültür ve Gündelik Hayat* [çeviren Burcu Şenel] (Ankara: Phoenix Yayınevi, 2013), 320 ss. ISBN 978-605-465-760-5

Sıradanlığı, aşinalığı ve rutinliğiyle gündelik hayat uzun zaman boyunca araştırmaya değer bir konu olarak görülmedi. Ekonomik, siyasi ve toplumsal yapılar tarafından baştan sona kuşatıldığı ve belirlendiği düşünülen gündelik hayat hep ikincil ve yan bir ürün olarak sayıldı. Nitekim bu alan heterojenliği, karmaşıklığı ve dinamikliği ile tüm bu çerçevelerin her zaman dışına taşan bir özellik sergiledi. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan kültür ve yaşam tarzı temelli yeni toplumsal hareketler, gündelik hayatın incelenmesine stratejik bir önem kazandırdı. Günümüzde giderek güncellik kazanan bu önem, Bennett'in elinizde tuttuğunuz çalışmasına da yansıyor.

CENK BEYAZ, *Dersaadet'te Bir Sosyalist: Parvus Efendi* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 240 ss. ISBN 978-975-437-979-2

1910'ların İstanbul'unda ciddi bir entelektüel kamu oluşturan Türk milliyetperverleri, hayli renkli isimleri içinde barındırmaktaydı: Diyarbakırlı Ziya Bey, Tatar Yusuf Akçura, Azeri Ahmet Ağaoğlu, Köprülüzade Fuat Bey ve Serezli bir hahamın oğlu olan Mois Cohen (Tekin Alp) vs. Bunlardan, Türkçü sıfatıyla İslamcı Sebilürreşad dergisine Marx hakkında ilk yazıyı yazan Yusuf Akçura o sıralar Türk Yurdu dergisinin editörü olarak yazı heyetine yeni bir isim katıldığını duyuracaktı: Alexander Israel Helphand, nam-ı diğer Parvus Efendi. Yeni muharrir, 1905 Rus Devrimi'nin Troçki'den sonra ikinci adamı ve sürekli devrim nazariyesinin mucidiydi. O şimdi Türklere politik-iktisat merceğinden Garp iktisadî emperyalizminin Osmanlı ekonomisini nasıl sömürdüğünü istatistiki verilerle açıklayacaktı. Cenk Beyaz'ın kitabı Parvus'un söz konusu iktisadî analizlerinin üst bir metin içinde değerlendirmesini içerdiği için özellikle önemlidir.

AYHAN BIÇAK, *Evren Tasavvuru* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013), 384 ss. ISBN 978-975-995-357-7

Evren Tasavvuru başlıklı bu çalışmada temel kaygı evren tasavvurunu tanımlamak, içeriğini ve yapısını açıklamaktır. Tarih düşüncesi evren tasavvurunun bir bölümü olarak yer almaktadır. Evren tasavvurunun yapısı ve içeriği, toplayıcı-avcı toplulukların özellikleri, neolitik devrimle gerçekleştirilen kültürel unsurlar ile Sümer, Mısır, Yahudi, Hint ve Çin gibi ilk medeniyetler göz önünde bulundurularak temellendirilmeye çalışılmıştır. Bu kitap çerçevesinde Hıristiyan inancının oluşmasından önceki dönem ele alınmıştır.

SALİH BIÇAKÇI, *21. Yüzyılda Siber Güvenlik* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 62 ss. ISBN 978-605-399-309-4

Çalışma öncelikle Vestfalya sisteminin getirdiği ulus devlet modelinden farklı olarak gelişen siber uzayın ortaya çıkışının Soğuk Savaş'ın rekabet sisteminden nasıl etkilendiğini anlatıyor. Ardından siber uzayın günümüzde karşı karşıya kaldığı tehditler ile bu tehditlerin, kavramsal sınırları henüz netleşmemiş de olsa, siber savaş ve siber terör gibi yöntemlerle nasıl araçsallaştırıldığı ortaya koyuyor. Son olarak da, tüm dünyada önde gelen devletler ve kurumlar kendi siber güvenlik yol haritalarını belirlerken, Türkiye'nin siber güvenlik konusunda ne tür hazırlıklar içerisinde olduğunu anlatıyor.

ZIYAETTİN BİLDİRİCİ, M. KÂMİL MUTLUER, M. SELÇUK USLU, *Sermaye Şirketlerinin Denetimi* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 420 ss. ISBN 978-605-399-317-9

Şirketler hukukunun en çok ilişkili olduğu alanlardan birisi de denetim konusudur. Bu açıdan, ticaret hukukçularının denetim konusuna yabancı olmamaları gerekmektedir. Diğer yandan, özellikle şirketler alanında çalışacak ekonomist ve işletmecilerin de yeterli düzeyde şirketler hukuku bilgisine sahip olmaları kaçınılmazdır. Sermaye Şirketlerinin Denetimi bu açıdan iki kesime hitap etmektedir. Bu kesimlerden birisi, öğrenim sistemi dolayısıyla yeterli düzeyde hukuk bilgisi alamayan ekonomist ve işletmeci grubudur. Özellikle bu alanlarda Anglosakson eğitim sisteminin uygulanması sebebiyle, söz konusu alanlarda eğitim gören kişilere gerekenin çok altında hukuk eğitimi verilmekte ve hiçbir hukuk dersi almadan öğrenciler lisans öğrenimlerini tamamlamaktadırlar. Diğer yandan, öğretim süresinin yetersizliği ve sosyal yaşamın değişmesi sonucunda yeni yeni hukuk derslerinin ortaya çıkmasıyla, hukuk öğrencilerine yeterli düzeyde muhasebe, denetim ve ekonomi alanıyla ilgili gerekli dersler gerektiği düzeyde verilememektedir. Bu eser, bahsedilen bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

BÜLENT BİLMEZ, *Cumhuriyet Tarihinin Tartışmalı Konuları* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 283 ss. ISBN 978-975-333-303-0

Kuruluşunun yirminci yılında (2011) düzenlediği ve büyük ilgi gören “Cumhuriyet Tarihinin Tartışmalı Konuları” başlıklı konferans aracılığıyla Tarih Vakfı, aynı anda üç şeyi gerçekleştirmeyi amaçlamıştı: 1) Son zamanlarda bolca tartışılan yakın tarihimizin mümkün olduğunca çok kesitini en güncel literatüre dayanarak ele almak: Eleştirel yeniden bakış (revizyon) ve sentez denemesi. 2) Bu konudaki tarih yazımının eleştirel analizini yapmak: Literatür konusunda analitik envanter ve genel değerlendirme denemesi. 3) Faaliyetleri ve yayınlarıyla Tarih Vakfı’nın bu tarihteki yerini ve bu tarih yazımına katkısını ele almak: Özeleştiri. Bu amaçlara ulaşma konusunda büyük katkı sunan ve daha sonra yazarları tarafından gözden geçirilerek veya geliştirilerek makaleye dönüştürülen tebliğlerin bir araya getirilmesi sonucu ortaya çıkan ve güzel bir tesadüf sonucu Cumhuriyet’in doksanıncı yılında yayınlanan bu kitap, farklı boyutlarıyla Cumhuriyet tarihini eleştirel bir gözle ‘yeniden okuma’ olanağı doğurmakta ve günümüz Türkiye’sini anlama konusunda önemli katkı sunmaktadır.

PETER BURKE, *Bilginin Toplumsal Tarihi II: Encyclopedie’den Wikipedia’ya* [çeviren Mete Tuncay] (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 402 ss. ISBN 978-975-333-295-8

Bilgi tarihi ve bilgiyi üretmenin yöntemlerine dair çağlar boyunca epeyce kafa yorulduğu biliniyor. Fakat yüzlerce yıllık deneyim ve tartışma sonunda ulaşılmış olan sonuçların, günümüzde bilgi toplumu diye adlandırılan süreçte, kabaca son yirmi yıldır çatladığı ve değiştiği izleniyor. Çok açıktır ki, bilgi derleme, tasnif, depolama, araştırma, bilgiye ulaşım ve sunma hakkındaki öğrendiklerimiz dijital teknolojiye bağlı olarak artık neredeyse kullanımdan düştü sayılır. Bilgiye erişim konusunda insanın ihatasını zorlayan hız konusunda ise, Ansiklopedi çağının başındakinden daha derin bir kırılma süreci yaşanıyor. Üstelik günümüzde yaşanan değişimin sonuçlarını görebilmek için ansiklopedi çağındaki kadar uzun süre beklemek de gerekmiyor. Diğer taraftan bilgi teknolojisindeki akıl almaz buluşlar ve bunun avuç içine sığabilen aletlere uygulanması nedeniyle, bilgiye ulaşma ve bilgi üretimi konusundaki kabul edilmiş çalışma metodları, köklü bir şekilde çok başka bir kalıba dökülüyor. Aynı zamanda, bir saniye daha fazla beklemeye tahammülü olmama beklentisiyle donanmış sıradan kullanıcılar ve yeni araştırmacı tipi, eskinin derviş sabrıyla

donanmış müdekkikleriyle zorunlu olarak yer değiştiriliyor. Burke, daha önce birinci cildi Tarih Vakfı Yurt yayınları arasında Gutenberg'den Diderot'a Bilginin Toplumsal Tarihi adıyla çevrilen ve yayınlanan önemli çalışmasının ikinci cildinde bütün bu süreci gözler önüne seriyor. İkinci cildin alt başlığından anlaşılacağı üzere, Encyclopedie'den (1751-66) Wikipedia'ya (2011) kadar gerçekleşmiş olan değişiklikler hakkında genel bir yorum sunuyor.

KEN BRUEN, *Baudelaire Paranoyası* [çeviren Avi Pardo] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 144 ss. ISBN 978-975-570-637-5

Dengesini yitirmiş bir İngiliz erkeğinden daha tehlikeli pek az hayvan vardır.” Londra'nın üzerinde hâlâ Thatcher'ın gölgesinin hüküm sürdüğü, ekonomik krizin zenginleri tedirgin ettiği ve hâkim ruh halinin paranoya olduğu '90'lı yıllar. Her zaman güvenli bir hayat sürmüş, tehlikeyi gördüğünde en yakın arkadaşını bile geride bırakmaktan çekinmeyen, uzun süreli ilişkisi evliliğe doğru giden, rakamlarla arası iyi temkinli bir muhasebeci. Babasının ona sağladığı imkânları dilediği gibi kullanan, fakat aynı babanın bıraktığı derin yaraları taşıyan, iddialı, tehlikeli, ilgi uyandırıcı ve dengesini yitirmiş bir kadın. Güçlü ve zengin, “sapkınlığı” kendine dünya görüşü edinmiş ve her fırsatta Baudelaire takıntısını sergileyen, herkesi kendisine benzetmeye çalışan ve eylemlerini şairin yazıları üzerine mi inşa ettiği yoksa gerçekten metinlerde kendisinin bir yansımasını mı bulduğu belirsiz bir baba... Yolları kesiştiğinde hayatlarını kökten değiştirecek yeni bir dünyaya adım atacak ve kendilerini baş döndürücü bir girdabın içinde bulacaklar. Baudelaire Paranoyası hırs, arzu, kontrol ve güç ilişkileri üzerine, insan ilişkilerindeki bağlılık, sevgi ve güveni de sorgulayan sürükleyici bir polisiye “İki kişiliğin karşılaşması iki kimyasal maddenin bir araya gelmesi gibidir. Bir tepkime oluşursa, ikisi de dönüşür.

BERRAK COŞKUN, *Hannah Arendt'te “Radikal Kötülük” Problemi* (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2013), 208 ss. ISBN 978-975-539-777-1

“Kötü adam”, “kötü davranış” ya da “kötü niyet” gibi belirlemeler, günlük hayatın içinde sıkça kullanılan deyişlerdir. Kötülük olgusu dallanıp budaklandıkça, “kötü”yü işaret eden betimlemeler de çeşitlenir. Fakat “kötü” derken, bundan ne anlaşılır? Kötülükte “kötü” olan nedir? Kötülük eden ile kötülüğün kurbanı arasındaki sınır, nerede kuşku duymadan çekilebilir? Birçok kişi gibi Arendt de, İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi toplama ve imha kamplarında yaşananları kötülüğün en radikal biçimi olarak değerlendirir; Auschwitz'i, bu anlamda, bir kırılma noktası olarak görür. Arendt'in 20. yüzyılda kötülüğün yeni yüzüne tanıklık ettiğimiz iddiasının ardında, insanları insanlar olarak gereksiz kılmaya dayanan çok çarpıcı bir fenomen yer alır. İmkânsız imkânsız olmaktan çıkararak, insanları her şeyin mümkün olduğuna inandıran totalitarizmin, cinayeti bir sivrisineği ezmek kadar anlamsızlaştırmasıdır burada söz konusu olan. Daha önceki deneyimlerle karşılaştırıldığında yaşananların açıklamasız kalması, totaliter olmayan dünyaya “Gerçekten oldu mu?” sorusunu sorduracak bir akıldışılığa işaret eder. Dolayısıyla kötülüğün anlamını yeniden düşünmek, Arendt için olduğu kadar bizim için de gerekli hale gelir. Arendt, “bildiğimiz tüm standartları çökerten ve yıkıcı gerçekliği ile bizi karşı karşıya bırakan” bu yeni fenomenden söz ederken, radikal kötülük kavramını kullanır. Olup biteni, dolayısıyla kötülüğün anlamını yeniden sorgulamaya yönelik çabamız, kötülüğün en uç ve en radikal biçimine karşı verilecek mücadelede atılmış küçük bir adım olarak değerlendirilmelidir. Bu, aynı zamanda, başka insana karşı duyulan sorumluluğa dahil edilebilecek bir çabadır. Çünkü insan olarak, insan olduğumuz için, insan olmanın ötürü sorumluyuz başka insanın açısından. Suç kolektif değilse de acıyı paylaşmanın, acıyı bölüşme-

nin sorumluluğu hepimize aittir.

SIMON CRITCHLEY, *İmansızların İmanı* [çeviren Erkal Ünal] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 280 ss. ISBN 978-975-342-927-6

Dinin geri dönüşü günümüz felsefesinin başat temalarından biri, belki de birincisi haline geldi, ama felsefe bir din savaşının hükmettiği bir siyasal gerçekliğin abartılı bir yankısından öte pek bir şey sunmuyor bize. Seküler dönem yerini bir şekilde siyasal eylemin doğrudan doğruya metafizik çatışmanın ürünü olduğu yeni bir döneme bırakmış görünüyor. İşte Critchley'in bu kitabı "bir tür sekülerizmi mi savunmalıyız, yoksa teizme dönüşü sükunetle kabul mü etmeliyiz - yoksa bir üçüncü yol var mı?" sorusuna cevap verebilmek için iman, aşk, din ve şiddet meselelerini derinlemesine ele alıyor. Critchley, Rousseau'daki siyaset-din paradoksundan Heidegger, Taubes, Agamben ve Badiou'da Aziz Paulus'un geri dönüşüne, oradan da Carl Schmitt ve John Gray'in eserlerindeki siyaset-ilk günah ilişkisine ve üstü kapalı mistik anarşizm geleneğine geçerek, imansızlar için bir iman, inanmayanlar için inancın mümkün olup olmadığını inceliyor. Son bölümde ise Slavoj Žižek'le girdiği tartışmayı genişleterek şiddet meselesini ve şiddetsizliğin sınırlarını ele alıyor.

MEHMET KAAAN ÇALEN, *Türk Tarih Düşüncesi: II. Meşrutiyet Döneminde* (İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2013), 332 ss. ISBN 978-605-155-006-0

Bir dönemin tarih düşüncesini bilmek, o dönemi anlayabilmek adına çok önemlidir. "II. Meşrutiyet Döneminde Türk Tarih Düşüncesi" ismini taşıyan bu kitap, tarih düşüncesi gibi önemli bir kriterden yola çıkarak, Cumhuriyet'in laboratuvarı şeklinde tanımlanan bir dönemin daha iyi anlaşılmasına mütevazı bir katkı yapabilmek arayışının ürünüdür. II. Meşrutiyet pek çok alanda olduğu gibi tarihçilikte de Cumhuriyet dönemi için bir temel vazifesi görmüştür. Tarihe ilginin arttığı, tarihin konu, zaman ve mekân plânında genişlediği, popüler ve ilmî düzeydeki yayınların muazzam ölçüde artış gösterdiği, ilk kurumsal tarih çalışmalarının ve belge neşirlerinin yapıldığı, Batılı usüllerin önem kazandığı, tarih felsefesine ve tarih yazımına ait çeşitli meselelerin ilk defa tarihçiliğimizin gündemine girdiği, geleneksel tarihçiliğin devrettiği mirasın eleştirel bir gözle değerlendirildiği, Cumhuriyet döneminde de temsil edilen Anadolu, Türkçü, İslâmcı vs. tarih telâkilerinin ilk örneklerinin vücuda getirildiği bir dönem olarak II. Meşrutiyet, modern Türk tarihçiliğinin üzerinde yükselebileceği zemini hazırlamıştır. Kitap, dönemin tarihçilerinin ve düşünürlerinin; tarih, tarihçilik, tarih yazımı, tarihin epistemolojisi, tarih metodolojisi, tarih eğitimi, tarihin faydası, millî tarih, millî kimlik gibi konularda ne düşündüklerini anlamak suretiyle II. Meşrutiyet dönemi Türk tarih düşüncesinin vücuda getirdiği birikimi ortaya koymaya çalışmıştır. Her ne kadar çalışmanın dayandığı metinler, II. Meşrutiyet gibi görece uzak bir tarihî dönemden sesleniyor olsa da günümüz tarihçileri ile tarihe ve kimlik meselesine ilgi duyan zihinlerin anlamlı bulacağı bir takım sözler de ihtiva etmektedir.

AYŞE ÇAVDAR, PELİN TAN, *İstanbul: Müstesna Şehrin İstisna Hali* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 240 ss. ISBN 978-975-570-636-8

Devlet-birey ilişkilerinin en gözle görünür alan olduğu kentte atılan bir adım, yıkılan bir bina, mahalle, park, yapılan ya da yeniden yapılandırılan her mekân bizim onunla ve birbirimizle ilişkimizi de be-

lirlemez mi? İstanbul neden yıllardan beri dünyanın en büyük şantiyesi görünümünde, “en büyük” projeleri sevdiğimizden mi? Kentlere sahip çıkmak yalnızca burjuva bir hassasiyet ya da nostalji hevesi midir? Bir şehre müdahale, ona hayatıyet ve özgünlük kazandıran ilişkileri devlet eliyle yeniden düzenler ve yeni bir biçim kazandırır. Bu “yeni” biçimde belirleyen taraf olarak devlet, müdahale ettiği alanlarda yılların birikimiyle oluşmuş sivil dil ve ilişkiler zeminini ortadan kaldırarak kendisine yeni bir tabiiyet halkası da oluşturur. Özellikle İstanbul’da deprem korkusu kullanılarak tartışılmaz kılınan “kentsel dönüşüm” projesinin temel amaç ve sonuçlarından biri rant olduğu kadar kendi bekasını da ilgilendiren bu yeni ilişkileri tanzim etmektir. İstanbul: Müstesna Şehrin İstisna Hali’ndeki makaleler “kentsel dönüşüm” olgusunu, sermaye ve emeğin üretim süreçlerinin yeniden şekillendirilmesini; hukuksal çerçeveden dünya ölçeğindeki yerine, TOKİ’nin doğuşu ve bugün aldığı halden özellikle orta sınıfa pompalanan risk ve güvence eksenine, mevcut ve “yeni orta sınıf”ın site tipi yaşam deneyiminden farklı disiplinlerden bir araya gelişlerin yarattığı mücadele dinamiklerine kadar çok yönlü ve bütünlüklü olarak ele alıyor. Konunun teorik çerçevesinin yanında birbirini dışlayan, istemeyen, düşman edilen Sulukule, Tophane, Tarlabası, Bahçeşehir, Ayazma, Başakşehir, Küçükpazar sakinlerinin izini sürerek, karşı koyuş olanaklarının altını çiziyor.

FETHİYE ÇETİN, *Utancı Duyuyorum!* (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 376 ss. ISBN 978-975-342-923-8

Hrant Dink’in avukatı Fethiye Çetin, *Utancı Duyuyorum!* adlı kitabında cinayetin öncesine ve sonrasına dair tanıklığını, süreçte rol alanları, açılan davaları ve kararları anlatıyor. Cinayete dair bildiklerini, gördüklerini, sezdiklerini adli makamlara sunduğunu, ancak dikkat çektiği pek çok konunun soruşturmayla dönüşmediğini, kişilerin sorgulanmadığını belirten Çetin, kitabını, bütün bunları kamuoyunun bilgisine sunmak için yazdığını söylüyor.

MELEK DELİLBAŞI, *İki İmparatorluk Tek Coğrafya: Bizans’tan Osmanlı’ya Geçişin Anadolu ve Balkanlar’daki İzleri* (İstanbul: İthaki Yayınları, 2013), 368 ss. ISBN 978-605-375-299-8

Bir imparatorluğun bir başka imparatorluğun halefi olması -bu durumda Bizans İmparatorluğu’nun çöküşü ve onun Osmanlı İmparatorluğu tarafından ikame edilmesi- eğer tek taraflı incelenirse, doğru incelenmesi mümkün olmayan bir olgudur. Tarihiçi, o dönemde yaşayan insanların siyasi gelişmeleri, keza ekonomik ve demografik değişimleri nasıl değerlendirdiğini incelemelidir. Bu araştırma, bir tarihçi yazılı tanıklıkları, yani o dönemin insanların -Bizanslılar ve Osmanlılar- bize bıraktıkları kaynakları analiz ettiği takdirde mümkün olabilir. Melek Delilbaşı, bütün bu kaynaklara nüfuz etmek için büyük uğraş vermiştir.

HELENE CARRERE D’ENCAUSSE, *İki Dünya Arasında Rusya* [çeviren Reşat Uzmen] (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 276 ss. ISBN 978-975-437-980-8

Kendi arzusuyla Sovyet İmparatorluğu’nun ve komünist sistemi yıkan Boris Yeltsin modernleşmenin bedelini ödediğini santıyor ve Avrupa’nın kollarını açarak onu kabul etmesini umuyordu. Yirmi yıl sonra bu hayalden geriye ne kalmıştır? Yazar burada yanlış anlamaları, kuvvet denemelerini, Putin’in dış gücünü ve içteki gururunu iade ettiği Rus iktidarı ile Batılılar arasındaki kaçırılmış fırsatları göstermektedir. Eserin en büyük özgünlüğü bize yalnızca “iki dünya arasındaki” Rusya’yı değil “Rusya tarafından görülen dünyayı” da tanıtmış olmasıdır. Rusya’nın karşılaştığı, düşen nüfus, gemi azıya almış yolsuzluk, terör...

gibi muazzam meseleler onun dıştaki gücünü de tehlikeye atmaktadır. Ama aynı zamanda her yerde, kendisini “büyük enerji oyunundan” dışlamak ve “çıkarlar bölgesi” dışına sürmek için yanıp tutuşan Amerikan gücü ile karşılaşmaktadır. Tarihten gelen tecrübelerimizle bugünkü Rusya’nın yayılmacı ve emperyal politikalarından çekinmek gerekir mi? Rus stratejisinin bugün altında yatan görüş nedir? Rusya demokrat ve Avrupalı bir ülke midir, Asyalı olmaya mı meyletmektedir? Yoksa iki dünya arasında köprü müdür? Bütün bu soruların cevaplarını bu kıymetli eserde bulacaksınız.

RADI DİKİCİ, *Bizans İmparatoru Büyük Theodosius* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2013), 376 ss. ISBN 978-975-141-576-9

Bizans-Roma İmparatorluğu’nun M.S. 330-565 yılları arasındaki üç döneminin anlatıldığı trilojinin bu yeni kitabında Radi Dikici, Büyük Theodosius’u romanlaştırdı. Belgelere dayanan bu biyografik eserde imparatorluğa hükmedenler arasındaki gün ışığına çıkmamış ilişkiler, komşu ülkeler arasındaki diplomatik temaslar, Gotlara ilişkin sorunların çözümü ayrıntılı olarak yer almaktadır. İktidar hırsının neden olduğu acımasız taht çekişmelerinin yanı sıra bu romanda, Theodosius Forumu’nun inşası, Sümela Manastırının kuruluş öyküsü, Hıristiyanlığın esaslarının tespit dönemi ve Kalkedon’un (Kadıköy) yeniden yaratılışı ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Radi Dikici Büyük Theodosius’ta dönemin tarihsel gerçekliklerinin gün ışığına çıkmasını da sağlıyor.

Ş. TEOMAN DURALI, *Kutadgu Bilig Türkçenin Felsefe - Bilim Sözlüğü* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013), 557 ss. ISBN 978-975-995-406-2

Kutadgu Bilig Felsefe-Bilim Sözlüğü varlık öğretisi, bilgi öğretisi, bilim felsefesi, mantık, anlam, ahlâk ile din felsefeleri gibi- felsefe ile bilimlere -biyoloji/dirimbilim, coğrafya, fizik, kimya, matematik, toplum ile insan araştırmalarına ait Türkçedeki belli başlı ıstılahları/terimleri sıralayarak bunların anlamlarını tarif etmek; ayrıca Arapça, Farsça, Yunanca, Latince, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, İngilizce, Almanca, Felemenkçe, Danca ile Rusça, zaman zaman da Osmanlı Türkçesi çeşidinden dünyanın başta gelen büyük kültür dillerindeki karşılıklarını bildirmek arzusundadır. Böylece “Kutadgu Bilig” genel olanın yanı sıra, Türkçeden adı anılan dillere özgül felsefe-bilim ıstılahları sözlüğü olma özelliğine de haizdir.

EMILE DURKHEIM, *Toplumbilimde Yöntem Kuralları* [çeviren Özer Ozankaya] (İstanbul: Cem Yayınevi, 2013), 264 ss. ISBN 978-975-406-928-0

Durkheim’in toplumbilimdeki çığır açıcılığı, sadece din ya da intihar gibi o güne dek uzak durulmuş konuları bilimin merceği altına almasıyla sınırlı değildir. Durkheim, toplumbilimi diğer bilimlerden bağımsız bir disiplin haline getirmesi, felsefe ve ruhbilimin etki alanından uzaklaştırmasıyla da öncü bir bilim adamıdır. İşte bu yüzden, Toplumbilimde Yöntem Kuralları, Durkheim’in yapıtları içinde önemli bir yer tutmaktadır. Yapıtın değerinin tam olarak anlaşılabilmesi için, Durkheim’in geliştirdiği yöntemi uygulamasına örnek oluşturan küçük ama önemli bir çalışması, Aile Toplumbilimine Uygulanması adlı dersi de eklenmiş. Emil Durkheim’i toplumbilimin önde gelen kurucularından birisi yapan üç temel yapıtı, “İntihar”, “Toplumsal İşbölümü” ve “Dinsel Yaşamın İlk Biçimleri”ni daha önce yayınlamıştı. Serinin devamı niteliğinde olan “Toplumbilimde Yöntem Kuralları” da yine Prof. Dr. Özer Ozankaya’nın Fransızca aslından yaptığı eksiksiz çeviriyle okurlara sunulmuş.

FARUK DOĞAN, *Balyoz ve Ergenekon'da Adli Komedyası* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 208 ss. ISBN 978-975-343-798-1

Balyoz Davası nedeniyle 11 Şubat 2011 tarihinden bugüne Hasdal Askeri Cezaevi'nde tutuklu bulunan Dz. Kur. Alb. Faruk DOĞAN, Balyoz ve Ergenekon davalarında görülen "hukuk dışı" uygulamaları kara mizahla harmanlayıp 13 ayrı hikâye olarak okura sunuyor. Okur bu hikâyelerde, komplo davalarına maruz bırakılan insanlar üzerine empati yapma fırsatı bulurken siyasi komplo davalarının nasıl "titizlikle" hazırlandığına da tanık oluyor. Çocukluğundan itibaren resim, karikatür, şiir gibi alanlarda çalışmalar yapan ve mizah hikâyeleri yazmaya daha Deniz Lisesi yıllarında başlayan Dz. Kur. Alb. Faruk Doğan, Balyoz ve Ergenekon'da Adli Komedyası başlıklı kitabında; Siyasi komplo davalarının hazırlanış şeklini, evleri basılanların neler yaşadıklarını, mahkeme salonunda görülen "hukuk üstü" duruşmaları, kaybolan adaleti meydanlarda ararken gaz ve tazyikli suya maruz bırakılan insanları, hapisane havalandırmasında geçirilen kısa süreleri ve özgürlüğe sayılan günler için baktırılan falları okurla buluşturuyor.

ÜSTÜN DÖKMEN, *Sosyometri ve Psikodrama* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2013), 304 ss. ISBN 978-975-141-586-8

Bu kitapta öncelikle sosyometriyle ve psikodramayla ilgili klasik sayılabilecek kuramsal bilgilere yer veriliyor. Söz konusu kuramsal bilgilere Dökmen'in yönettiği psikodrama oturumlarından ve gerçekleştirilmiş araştırmalardan örnekler eklenmiştir. Bunların yanı sıra, Sosyal Atom Ölçeği'yle ilgili formül, Heider'in ve Huizinga'nın görüşleri ile sosyogramları ve psikodramayı bağdaştırmaya yönelik çabalar ve rol atomlarının sosyometrik örüntüleriyle ilgili uygulamalar bunlara örnektir. Öte yandan Prof. Dr. Üstün Dökmen, alışılmış psikodrama tekniklerini, daha çok psikolojik açıdan irdelemekte ve yorumlamakta, ayrıca psikodramanın başka yaklaşımlarla, örneğin bilişsel-davranışçı yaklaşımla nasıl kaynaştırılabileceğini gündeme getirmektedir.

TIMOTHY EARLE, *Şefler Nasıl İktidara Geldiler* [çeviren Demir Demiröz] (İstanbul: Versus Kitap Yayınları, 2013), 280 ss. ISBN 978-605-569-188-2

Şeflikleri inceleyerek, politik iktidarın doğasına ve sosyopolitik karmaşıklığın evrimine dair temel sorulara yanıt vermeye çalışıyor. Northwestern Üniversitesi Antropoloji Bölümü Profesörü Timothy Earle, şefliklerin temel dinamiklerinin devletlerinkiyle esasen aynı olduğunu ve devletlerin kökeninin, şefliklerin ortaya çıkışı ve gelişimine bakılarak anlaşılabilirliğini savunuyor. Şefliklerin tarihi, bazı durumlarda, geniş ölçekli, siyasi olarak merkezileşmiş toplumların kurumsallaşmasına, diğer bazı durumlarda ise oldukça parçalanmış ve dengesiz bölgelerin ve rekabet halindeki politik birimlerin oluşumuna yol açan evrimsel gelişim çizgilerini ortaya koymaktadır. Şeflik toplumlarının dinamiklerinin anlaşılması, modern dünyanın tarihsel altyapısına temel bir bakış açısı sunmaktadır.

OKASHA EL-DALY, *Kayıp Binyıl - İslam Dünyasında Hiyeroglifler ve Eski Mısır* [çeviren Ümran Küçükislamoğlu] (İstanbul: İthaki Yayınları, 2013), 260 ss. ISBN 978-605-375-309-4

1822'de Batı dünyası hiyerogliflerin nihayet çözüldüğü haberiyle çalkalandı ve ardından Eski Mısır uygarlığını keşif çalışmaları başladı. Bu kitap Orta Çağ'a geri dönüyor ve daha önce nadiren kullanılan

kaynaklara yönelerek, İslam dünyasında yüzyıllar önce hiyerogliflerin çözümü konusunda ilk adımların atıldığını ve Eski Mısır hakkında geniş bir bilgiye sahip olduğunu ileri sürüyor.

FULYA EREKER, Mustafa Aydın, *Türkiye’de Güvenlik - Algı, Politika, Yapı* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 80 ss. ISBN 978-605-399-318-6

Osmanlı İmparatorluğu’nun reel politığe dayalı diplomasisi, toprak kaybı ve parçalanma endişesi ile İmparatorluğun kontrol ettiği topraklarda oluşturduğu olumsuz algılamalar ve Batılılaşma olgusu tarihsel etkenler olarak gündeme gelirken, coğrafi konumunun getirdiği kısıtlamalar, avantajlar ve uluslararası sistemin yapısına göre sürekli evrilen stratejik önemi ülkenin güvenlik kavramsallaştırması üzerinde özellikle etkili olmaktadır. Büyük ölçüde bu unsurların etkili olduğu resmî güvenlik kavramsallaştırması beka, ülkesel bütünlük ve rejimin korunması gibi temel esaslar temelinde oluşturulmuştur. Güvenlik askerî terimlere dayalı kavramsallaştırılmıştır.

ÖZER ERGENÇ, *Şehir Toplum Devlet: Osmanlı Tarihi Yazıları* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 506 ss. ISBN 978-975-333-302-3

Tarih araştırmalarına ilgi duyan genç bir tarih öğrencisinin yazdığı metinlerden, Osmanlı arşiv belgelerinden ve telif eserlerinden derlenmiş veriler içeren daha kapsamlı makalelere kadar geniş bir yelpazeyi içeren Osmanlı Tarihi Yazıları, Özer Ergenç’in kimine ulaşmanın artık mümkün olmadığı dergilerde yayımlanan makalelerinin ve çeşitli sempozyumlarda sunduğu bildirilerin yeniden gözden geçirilerek bir araya getirilmesinden oluşuyor. “Tarih Yazımı-Yöntem-Kaynaklar”, “Şehir Yazıları”, “Ekonomi ve Maliye” ile “Yönetim ve Toplum Düzeni” ana başlıkları altında düzenlenen bu makalelerin, Erken Cumhuriyet döneminden itibaren önemli bir gelişme gösteren Osmanlı tarih yazıcılığına önemli bir katkıda bulunacağına inanıyoruz.

EDWARD J. ERICKSON, *Büyük Hezimet - Balkan Harpleri’nde Osmanlı Ordusu* [çeviren Gül Çağalı Güven] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 548 ss. ISBN 978-605-360-984-1

1912-13 Balkan Harpleri, Osmanlı İmparatorluğu’nun fiili sonunu ve müstakbel Türkiye Cumhuriyeti’nin siyasi ve demografik yapısını belirleyen dönüm noktasını teşkil ederler. Balkan ülkelerinin kurduğu ittifakın Trakya, Makedonya ve Arnavutluk’taki Osmanlı ordularını imha etmesi neticesinde, Osmanlı Türkleri altı asırdan beri yerleştikleri Balkan topraklarını kaybettiler. Balkan Müslümanları, kendilerine uygulanan planlı veyahut anlık vahşet neticesi atalarının topraklarından sonsuza kadar çıkıp gitmek, muhacir olmak zorunda kaldılar. Balkan Harpleri’nin acı meyveleri, Osmanlı siyasetindeki son çok kültürlülük ve bir arada yaşama istencini de kırarak, Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında doruğuna ulaşacak muazzam bir toplumsal trajedinin de temelini attı. Hülasa, nereden bakılırsa bakılsın, 1912-13’ün olayları, dolaylı ve dolaysız etkileriyle, modern Balkan, Türk ve hatta bir ölçüde Ortadoğu halklarının kimliklerini tayin edici surette belirledi. Bütün bu kader çizici karakterine rağmen, Balkan Harpleri’nin özellikle de askeri yönü çok az sayıda bütüncül çalışmaya konu olmuştur. Bu boşluğu doldurmak üzere önemli bir adım atmış bulunan Amerikalı tarihçi Edward J. Erickson, hem Türkçede hem de diğer dillerde mevcut literatürü mukayeseli olarak kullandığı bu çalışmasıyla Osmanlı Ordusu’nun feci mağlubiyetine yeni bir ışık tutuyor.

VEHBI ERSAN, *1970'lerde Türkiye Solu* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 432 ss. ISBN 978-975-051-241-4

Türkiye solunun en kitlesel olduğu dönem 1970'lerdir. Bugün dahi solun farklı renklerinden siyasi hareketlerin, o dönemdeki öncül örgütlerine ve o örgütlerin kitleselliğine referansla sergiledikleri özgüven, bu tespiti hâlâ geçerli kılmaktadır. Askerî darbeye kadar varlığını ve kitleselliğini muhafaza eden sol parti, örgüt ve hareketlerin, darbeye beraber çekildikleri mevziler ise, 1970'lerle kıyaslandığında oldukça sathi bir siyasal etkiye işaret eder. 1970'lerde Türkiye Solu, solun en canlı yıllarının ve bu "cana gelişin" tarihini anlatıyor. 1971 darbesiyle sona eren THKO, THKP-C ve TİKKO-TKP/(ML) hareketlerinin mirasçısı olan örgüt ve hareketlerle, yeni kurulan siyasi partilerin amaçlarını, kuruluş ve örgütleniş faaliyetlerini, kitlesel güçlerini, ideolojik farklarını etraflı bir şekilde aktarırken, dönemin kapsamlı bir panoramasını da çiziyor. Vehbi Ersan, bu kitapta ele aldığı parti, örgüt ve hareketlerin 1980 sonrası yaşadıkları değişim, dönüşüm ve yeniden partileşme süreçlerine de değinerek, Türkiye'de solun tarihinin daha geniş bir perspektiften ele alınmasını sağlıyor.

ERKAN ERTOSUN, *Filistin Politikamız: Camp David'den Mavi Marmara'ya* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013), 352 ss. ISBN 978-975-256-397-1

Türkiye'nin bölgesinde yükselen bir güç olması, Orta Doğu sorunlarına yakın ilgisi ve Filistin meselesinin her an alevlenmeye hazır potansiyelini düşündüğümüzde konu gündemde daha çok yer alacağı benziyor. İşte bu kitap, Türkiye'nin Filistin politikasını günlük yorumların dar çerçevesinden çıkarıp kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutuyor. Olayları objektif biçimde, bir siyasi tarihçi gözüyle ortaya koymaya çalışırken, gelişmelere ilişkin farklı görüş ve yorumlara da dengeli biçimde yer veriyor. Orta Doğu, insanlık tarihi bakımından önemini yanı sıra, özellikle 1945'ten bu yana uluslararası ilişkiler alanının en süreklilik gösteren temel sorununun yaşandığı bölgedir. Filistin konusu ise Orta Doğu sorununun temelinde yer almaktadır. Dünyamız, bölgemiz ve ülkemiz için bu kadar ağırlıklı bir konuyu hem genel boyutlarıyla, hem de Türkiye'nin Orta Doğu politikası içindeki yeri çerçevesinde nesnel biçimde incelemek hiç şüphesiz büyük önem taşımaktadır. Filistin Politikamız Camp David'den Mavi Marmara'ya, yazarın güzel Türkçesiyle kaleme alınmış, okuyucuya dost bir yapıt. Bölgenin kısa fakat çarpıcı tarihçesinden sonra, yazar Filistin- İsrail sorunu hakkında her iki taraftan önemli fakat kamuoyunca pek tanınmayan kişilerle röportaj yaparak makul ve gerçekçi bir resim çizmekte. Türkiye'nin Filistin politikasında gözlemlenen devamlılık ve değişim çarpıcı bir şekilde inceleniyor. Türk dış politikası karar alıcılarının göz ardı etmemesi gereken kapsamlı bir çalışma. Erkan Ertosun, Türk kaynaklarının yanı sıra, Arap kaynaklarını da kullanarak ve konuyla ilgili Türk ve Arap şahsiyetleriyle yaptığı mülakatlarla zenginleştirdiği bu çalışmasıyla, sorunun önemine yaraşır değerinde, övgüye layık bir hizmet gerçekleştirmiş.

SELÇUK ESENBEL, İSENBİKE TOGAN, ALTAY ATLI, *Türkiye'de Çin'i Düşünmek: Ekonomik, Siyasi ve Kültürel İlişkilere Yeni Yaklaşımlar* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 328 ss. ISBN 978-605-478-707-4

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki resmi ilişkiler 1971 yılında tesis edilmiş olsa da Türkler ile Çinliler arasındaki ilişkiler yüzyıllar, hatta binyıllar öncesine dayanıyor. Ne var ki kısa bir süre öncesine kadar, Türkiye ile Çin birbirlerine hem fiziksel hem de düşünsel olarak bir hayli uzakta dururken, son dönemlerde bir yakınlaşma olduğunu ve ilişkilerin her alanda hızla geliştiğini görüyoruz. Ancak biz-

ler Çin'i ne kadar tanıyoruz? Çin ile ilgili olarak ülkemizin ihtiyaçlarına yönelik bilgi üretme konusunda henüz istenilen aşamaya gelemediğimiz bir gerçek. Üniversitelerimizde Çin üzerine uzmanlaşan öğretim üyesi ve araştırmacıların sayısı parmakla sayılabilecek kadar az. Farklı disiplinlerden akademisyenleri bir araya getirerek, Türkiye ile Çin arasındaki ilişkileri farklı açılardan ele alan bu kitap, Çin'e odaklanan genç akademisyenler ile kıdemli hocaları buluşturan bir çalışmanın ürünü olarak ortaya çıktı.

SÜREYYA EVREN, *Anarşizmler* [çeviren Elmas Deniz] (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 280 ss. ISBN 978-975-051-276-6

Anarşizmler: Anarşizmin Geçmişi ve Tarihleri, böylesi bir dinamiğin bir parçası olarak temelde anarşizm nedir sorusuna cevap arayan bir deneme. Süreyya Evren, anarşizmin yazılmış tarihleri arasında bir külliyat taramasının ötesine geçen, sabırlı bir tutkuyla tartışmaları birbirine bağlayan bir araştırma yürütüyor. Bu çalışmada salt kendi 'anarşizm şudur' versiyonunu önererek değil, bugüne kadar anarşizmin neliğini, anarşizmin nasıl temsil edilebildiğini, anarşist geçmişin hangi yollarla anarşizm tarihlerine dönüştürüldüğünü ve anarşizme dair bilginin yapılması sürecini nasıl 'anarşizan' bir hale sokabileceğimizi araştırarak gerçekleştirmeyi deniyor.

MARCEL GAUCHET, *Yurttaşını Arayan Demokrasi* [çeviren Zeynep Savaşçın] (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 320 ss. ISBN 978-975-051-223-0

Marcel Gauchet siyasallığın toplumları bir arada tutan şey olduğunu ama bunu bölünme üzerinden sağladığını düşünür. Birlik ve bölünme; bütün toplumları kuran bu iki boyut, yalnızca demokratik toplumlarda itiraf edilerek yaşanır. Gauchet, Claude Lefort gibi, demokratik toplumsallığın, ihtilafın siyasette ortadan kaldırılması yoluyla değil, ancak barışçıl yolla temsil imkânına kavuşması sayesinde oluşacağını al-tını çizer. Siyaset, ihtilafın toplumun sürekliliğini sağlayacak bir tarzda tesis edilmesidir.

MEHMET GENÇ, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Devlet ve Ekonomi* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 385 ss. ISBN 978-605-155-007-7

Çağımızın en büyük tarihçilerinden birinin çeyrek yüzyıl boyunca yaptığı araştırmaların muhassalas-ı. Multidisipliner bakış açısının hâkimiyeti kendisini hemen hissettiriyor ve esere çok başka bir kıymet bo-yutu ilave ediyor.

GÜRSEL GÖNCÜ, *Yaşarken Yazılan Tarih* (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 100 ss. ISBN 978-975-342-925-2

2013 Haziranı'nın ilk iki haftasında Gezi Direnişine katılanlar buna, zamanın gündelik akışının kendi eylemleriyle nasıl askıya alınabildiğine tanık oldular. İnsanın ender yaşayacağı, "iyi ki ben de oradaydım," diyeceği anlardı. Hazırlanmış olduğu halde yayımlanmayan, sonra da yayın hayatına son verilen eski NTV Tarih dergisinin "Gezi Direnişi" sayısını, hem bu direnişi hem de Türkiye'de iktidar ile sermaye medyası arasındaki ilişkileri belgeleyen bir kitap.

MEHMET BEDRİ GÜLTEKİN, *Tayyip, Gül ve Gülen Örgütü* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 200 ss. ISBN 978-975-343-822-3

Kuraldır! Bir suçlu ne kadar suç işlerse, geride de o kadar kanıt bırakır. Bu kitapta, “ergenekon davası” adı altında yapılanın bir “yargılama” olmadığını, bir suç örgütünün Türkiye’ye ve Türk milletine yönelik Çok geniş boyutlu bir saldırısının söz konusu olduğunu tüm kanıtlarıyla okuyacaksınız. Bu suç örgütünün, Ergenekon davasının soruşturma ve kovuşturma safhalarında çok sayıda kanıtıyla birlikte kendini nasıl ele verdiğini göreceksiniz. Bu “suç örgütü”; Süper NATO’dur, Gladyo/kontraerilla’dır, Sursurluk’ta ortaya çıkan örgüttür, Çiller özel örgüttür, TSK’yı tasfiye eden örgüttür, Büyük Orta Doğu Projesini kurgulayan örgüttür.

ASENA GÜNAL, *Bir Daha Asla! - Geçmişle Yüzleşme ve Özür* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 245 ss. ISBN 978-975-051-278-0

Uluslararasıda yaşanan çatışmalar, azınlıklara/muhaliflere karşı işlenen ihlaller, etnik çatışmalar ya da savaşlarda işlenen insanlık suçları, savaş suçları ve soykırımlar için dilenen bu özürler barış, demokrasi ve insan haklarına saygılı bir siyasal kültür oluşmasına hizmet ediyor. Ayrıca yaşananların “bir daha asla” yaşanmaması için alınacak önlemlerin de yolunu açıyor. Kitaptaki uluslararası örnekler, hem tarihsel önemleri hem de Türkiye ile bağları gözetilerek seçildi: Fransa, Şili, Almanya, ABD, İngiltere, Bulgaristan, Avustralya ve Sırbistan’ın dilediği özürler, özre neden olan olaylar ve bu devletleri geçmişin hesabını vermeye ve özre çağırın mücadeleler, kitapta vaka incelemeleri içinde yer alıyor.

ARAS GÜNGÖR, *Öteki Erkekler* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 216 ss. ISBN 978-975-570-633-7

Öteki Erkekler, ikili cinsiyet sisteminin kadınlık ve erkeklik hatlarını çizen, toplumsal cinsiyet duvarlarında oyuklar açan yedi trans erkeğin deneyimleri ile geçiş sürecinde olanların yararlanabileceği bir rehber ve konu üzerine başlıca kavramların açıklamalarından oluşmaktadır. Türkiye’nin farklı bölgelerinden, farklı etnik, ekonomik ve sosyal alanlarından gelen trans erkeklerin aile, eğitim, sağlık, hormon kullanımı, trans geçiş ameliyatları, hukuki süreçleri ve gündelik hayatlarına dair deneyimlerini içeren Öteki Erkekler’de daha önce dinleyemediğiniz hikâyeler anlatılıyor. “Kadın” kimliği dolayısıyla ayrımcılığa uğrayan trans erkekler, “trans” kimlikleri dolayısıyla da ikinci kez şiddete ve nefrete maruz kalmaktadırlar. Bu çalışmayla trans erkeklerin kendi hikâyelerini bir başkasından dinleme ihtiyaçlarını gidererek, yalnız oldukları sanrısını bir nebze olsun azaltacağını ve ‘diğerlerinin’ de onları daha fazla anlayacağını umuyoruz.

AHMET GÜNGÖREN, *Dil ve Büyü* (Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, 2013), 236 ss. ISBN 978-975-298-497-4

Dil ve Büyü adlı bu kitap, Lévi-Strauss’un yapıtını basitleştirmeye kalkışmadan, onu tüm karmaşıklığıyla anlaşılabilir kılmak gibi bir meydan okuma cüretini taşıyor. Lévi-Strauss modern antropoloji serüveninin babası ya da -en azından üstüne yapılan tartışmalar da göz önüne alındığında- belirleyicisidir; dolayısıyla, bu kitap aynı zamanda modern antropoloji üstüne de kapsamlı bir deneme niteliği taşıyor.

SELDA GÜNER, *Osmanlı Arabistanı'nda Kıyam ve Tenkil Vehhabi-Suudiler 1744-1819* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 302 ss. ISBN 978-975-333-297-2

18. yüzyılın ortalarında Muhammed bin Abdülvehhâb tarafından temel ilkeleri belirlenen Vehhâbîlik hareketi, Türkiye'de az veya eksik bilinen ya da oldukça politik okunan bir tarihsel olgu. Bu eser, Vehhâbî hareketinin ortaya çıkış evresiyle 1819'a kadarki gelişimini tarihselleştirerek ele alıyor. İslâm coğrafyasının farklı bölgelerinde içe dönük eleştiri mahiyetinde selefi bir hareket olarak ortaya çıkan, bir yandan da doğduğu bölge olan Necid özelinde Arabistan'ın sosyo-politik yapısını değiştiren ve bunu Suûd kabilesiyle gerçekleştirmeye çalışan Vehhâbîlik, bu ikinci özelliğiyle siyasi bir nitelik de kazanmıştır. Eser, tam da bu bağlamda İslam'ın kutsal mekânlarının koruyucusu konumundaki Osmanlı sultanlarının 19. yüzyıl başlarında Hicaz'da Vehhâbî-Suûdîler karşısında yaşadığı otorite kaybına (1803-1804 ve 1806-1811) paralel olarak ortaya çıkan ayaklanmayı, bölge vâlileri ve âyân aracılığıyla bastırması sürecini ayrıntılı olarak inceliyor. Diğer taraftan, Vehhâbîliğin Osmanlı İmparatorluğu'nun merkezinde nasıl algılandığı ve bu algının günümüze kadar nasıl geldiği konularını tartışmaya açacak bir nitelik de taşıyor.

SELÇUK GÜRSOY, *Osmanlı Sosyalist Fırkası ve Yayınları* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 784 ss. ISBN 978-975-051-361-9

"Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar" İştirak Osmanlı Sosyalist Fırkası (OSF), siyasi tarihimizdeki ilk partilerden biri olmasının yanında Türkiye'de kurulan ilk sosyalist parti olmasıyla da dikkat çekici. Özellikle Avrupa'da hızla gelişen sosyalizm akımının, dönemin şartları içinde Osmanlı topraklarıyla buluşmasını sağlayan *Osmanlı Sosyalist Fırkası ve Yayınları* her bakımdan kapsamlı bir değerlendirmeyi fazlasıyla hak ediyor. Selçuk Gürsoy, işçi sınıfı hareketlerinin ve sosyalizmin kısa bir tarihini anlatarak başladığı kitabında, Fırka'nın kurulduğu 1910'dan itibaren Osmanlı sınırları içinde de yaşanmaya başlayan sosyalizm mücadelesini ele alıyor. Dünya işçi sınıfı hareketleri yaklaşık 100 yıllık bir tarihi geride bırakırken, bu topraklara neredeyse tamamen yabancı sosyalizm fikrinde ısrar eden bir grup insanın çabalarını ortaya koyuyor.

SERHAT GÜVENÇ, *NATO'da 60 Yıl - Türkiye'nin Transatlantik Güvenliğe Katkıları* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 80 ss. ISBN 978-605-399-322-3

Zaman dizinsel kurgulanan çalışmada Türkiye'nin Transatlantik güvenliğe katkıları tartışılırken NATO içindeki Atlantikçi ve Avrupalı ayrışmadan kaynaklanan algı ve değerlendirme farklılıkları da ortaya konuyor. Ayrıca, zaman içinde evrilen güvenlik kavramı çerçevesinde üyelerden beklenen katkının nitelik ve nicelik olarak değiştiği göz önüne alınarak, Türkiye'nin Soğuk Savaş döneminde coğrafi konumu ve silah altında tuttuğu asker sayısı ile ifade edilen katkısının, gelinen noktada kolektif güvenlik hareketleri çerçevesinde denizaşırı sorumluluklar üstlenen bir üyeye dönüşmesi de irdeleniyor. Son olarak, Soğuk Savaş'ın ardından güvenliğin sert-yumuşak güvenlik şeklinde ayrımı sonucu, gücün de sert-yumuşak güç şeklinde ayrılması sonucunda, Türkiye'nin 21. Yüzyılda her iki güvenlik ve güç anlayışı bağlamında katkı sağlayabilen bir NATO üyesine dönüşümü ele alınıyor.

SINAN HAKAN, *Türkiye Kurulurken Kürtler (1916 - 1920)* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 381 ss. ISBN 978-975-051-243-8

Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırlarının yeniden çizildiği Mondros Mütarekesi'nin ardından Erzurum, Van ve Bitlis vilayetlerinden büyük çaplı bir Kürt göçünün yaşandığı 1916-1918 yılları ile Büyük

Millet Meclisi'nin açıldığı Nisan 1920 arasındaki süreci inceleyen *Türkiye Kurulurken Kürtler*, sonuçları günümüze yansıyan tarihsel bir dönemeci, aktörlerinin bakış açısından aktarıyor. Osmanlı Devleti'nin yıkılış sürecinde Kürdistan'da yaşanan önemli olayları, Kürt, Ermeni ve Nasturi halkları arasındaki ilişkileri, İngilizler ile Kürtler arasında tırmanan gerilimi ve Kürt aşiret liderlerinin olayların seyrindeki rolünü değerlendiren Sinan Hakan, Mustafa Kemal Paşa'nın 1919'da Anadolu'da görevlendirilmesiyle başlayan dönemi ve Osmanlı hükümetleri ile Kuvayı Milliye'nin Kürt sorununa yaklaşımlarını ayrıntılarıyla ortaya koyuyor. Sivil ve askerî yetkililerinin telgraflarının ve raporlarının yanı sıra Cumhuriyet arşivlerini, dönemin gazetelerini, Mustafa Kemal'e ait yazışmaları, meseleye ilişkin İngiliz arşiv belgeleri üzerine Türkiye'de yayımlanmış kitapları ve gelişmeleri yansıtan farklı kaynakları temel alan bu çalışma, Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun çözüm bekleyen en önemli meselelerinden biri olan Kürt sorununun tarihsel kökenlerini ve gelişim sürecini aydınlatıyor.

JUDITH HALBERSTAM, *Çuvallamanın Queer Sanatı* [çeviren İpek Tabur] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 256 ss. ISBN 978-975-570-648-1

Çuvallamanın Queer Sanatı heteronormatif, kapitalist bir toplumun geleneksel algılarına, bilmenin toplum tarafından tasdiklenmiş yöntemlerini teyit etmekten öteye gidemeyen akademik disiplinlere, çılgır açığı iddia eden ancak beylik iddiaları tekerrürden ibaret olan toplumsal eleştirilere alternatifler sunuyor. Judith Halberstam, farklı seviyelerde etkili olabilecek bir “düşünme” ve “yazma” şekli olarak “alçak teori”yi öneriyor. Alçak teori sıra dışı arşivlerden yola çıkılarak oluşturulan ve ciddiye alınmama riski de taşıyan bir teori. İnsanı çuvallamaya ve yolunu kaybetmeye, anlaşılması güç durumlara ilişkin cevap verilmesi zor sorular sormaya ve mantığa aykırı görünen direniş biçimleri bulmaya yöneltme eğilimi gösteren bir teori. Yazar, yüksek kültürle alçak kültür, yüksek teori ve alçak teori arasında mekik dokuyarak popüler kültürde, avangart performanslarda ve queer sanatta beklenmedik ve yıkıcı olanın peşinde. İnsanı hayatın, aşkın ve libidonun karanlık tarafıyla yüzleşmeye zorlasa da çuvallama bazen daha yaratıcı, yardımlaşmaya açık ve şaşırtıcı var olma yolları sunabilir. “Bu piyasası olmayan bir sanat hikâyesi, senaryosu olmayan bir dram, ilerleme göstermeyen bir anlatıdır. *Çuvallamanın Queer Sanatı* imkânsızın, olanaksızın, ihtimal dâhilinde olmayanın, meziyetsizin etrafında dönüyor. Sessiz sedasız kaybediyor ve kaybederken yaşam, aşk, sanat ve varoluş için farklı hedefler tahayyül ediyor.”

ALASTAIR HANNAY, *Kierkegaard* [çeviren Nur Nirven] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 560 ss. ISBN 978-605-360-965-0

Soren Aabye Kierkegaard'un (1813-1855) eserleri, günümüzde hâlâ ilgi görmesine karşın bir bağlama oturtulmamış, yaşadıklarıyla yazdıkları arasında bir bağlantı kurulmamıştır. Hâlbuki bu yazı faaliyetinin içine yerleştiği genel bir felsefi şema bulunmaktadır. *Kierkegaard*, hayatını, varoluşun derin anlamına dair karmaşık keşiflere adanmış bir yazardır. Bu anlamda bütün yazdıkları, kendi hakkındadır. Öte yandan okurlarını kendi varoluşlarıyla yüzleştirmek isteyen bir düşünür olarak yazdıkları sadece kendisiyle ilgili değildir; dünyada birey olma mücadelesine kafa yormuştur ömrü boyunca. Pişman olmak ve bunun acısıyla hayatı boyunca bağlanmak için ayrıldığı sevgili nişanlısı Regine'nin kendisinden tiksinişini sağlamak amacıyla yazdığı *Ya/Ya da*, onun müstear isimle yazdığı ilk kitaptır. Sonuçta ömrü boyunca hatırasına bağlı kaldığı Regine'yi kendinden soğutmayı başaramamış, bu arada okur nezdinde bü-

yük ilgi gören eser sayesinde tanınan bir yazar olmuştur. *O da Baştan Çıkarıcının Günlüğü, Korku ve Titreme, İroni Kavramı, Kaygı Kavramı, Felsefe Parçaları Ya Da Bir Parça Felsefe* gibi yapıtlarla bu ilginin karşılığını vererek dünya felsefe tarihi içinde sağlam bir yer edinmiştir. Kierkegaard, tutarlı ve zaman içinde gelişen bakış açıları kazandırdığı ondan fazla müstear isimle yazdığı kitaplarda, o karakterleri birbirleriyle ve kendisiyle tartıştırmak gibi inanılmaz bir şey yapacak kadar özgün düşünce zenginliğine sahip bir polemikçidir. “İnsanlığa olan sevgisi nedeniyle” görevinin “her yerde güçlük çıkarmak” olduğuna karar verip bu yolda tek başına azimle yürüyen bu ilginç düşünür, çevresiyle giriştiği mücadele ve rekabetten ibaret olan kısa ömrünün son deminde dünyadaki mevcudiyetinin amacına ulaştığını şöyle dile getirmiştir: Tinim o kadar güçlü ki artık bedenimi boğuyor. Oslo Üniversitesi Felsefe Bölümü’nün kıdemli hocası Alastair Hannay’ın, Kierkegaard düşüncesinin oluşum evrelerine odaklanarak ilerlediği elinizdeki kitap, bu ilginç felsefecinin eserlerini hayatının içine oturtan ve hayatıyla felsefesinin örtüştüğünü ortaya koyan ilk biyografidir.

DAVID HARVEY, *Asi Şehirler* [çeviren Ayşe Deniz Temiz] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 240 ss. ISBN 978-975-342-908-5

ABD’de 2001’den beri spekülasyon bir biçimde şişirilmekte olan gayrimenkul ve ona bağlı finans sektöründe 2008’de iktisadi bir kriz patlak verdi ve kısa sürede tüm Avrupa’yı girdabına aldı. Asi Şehirler, neoliberal iktisat tarafından kurgulanan kriz anlatısı ile krizin kendi üzerlerinden telafi edildiği kitlelerin konumu arasındaki makasın giderek açıldığı bu zaman kesitini tahlil ediyor. Bir ayağı sokakta olan kitap, doğrudan eylem lehine uzun vadeli bir kavramsal analiz de sunuyor. Harvey, 1980’lerin ikinci yarısından bu yana olgunlaştırmakta olduğu kentsel iktisat anlayışını burada özlü bir biçimde ortaya koyarken, bir yandan da kavramsal soru ve çözümlenmelerin kentsel toplumsal hareketler açısından ne gibi yeni doğrultulara işaret edebileceğini irdeliyor.

KAREN HORNEY, *Çağımızın Nevrotik Kişiliği* [çeviren Başak Kıcı] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 200 ss. ISBN 978-975-570-640-5

Psikolojik rahatsızlıklar bizi ebedi bir mahkûmiyete mi sürükler? Nevrotik bireyin, rahatsızlığının farkına varması ve iyileşmeye yönelik adımlar atması imkânsız mıdır? Psikanaliz, nevrozlara genellikle bireyi özgür iradede, eyleme yetisinden ve gelecek hayallerinden mahrum bırakan ve köklerini yalnızca geçmişte arayan bir anlayışla yaklaşır. Karen Horney ise arzuları hem kamçılayan hem de tatmin etme olanaklarını sınırlayan nevrotik topluma odaklanarak bunlara yol açan ve besleyen etkenlerin çoğu zaman kültürel olduğunu ve üstesinden çevresel faktörlere yapılan müdahalelerle gelinebileceğini savunuyor. Nevrotik bireyi modern kültürün “üvey evladı” olarak tanımlayan Horney, nevrozların temelinde yatan kaygının, toplumsal ilişkilere ve her insanın iç dünyasına egemen olan çatışmalardan kaynaklandığını ortaya koyuyor. Freud ve sonraki kuşak psikanalistlerinin büyük bir çoğunluğu tarafından nevrozlara mahkûm edilen birey, insani özgürleşmeye odaklanan Karen Horney tarafından hayata döndürülüyor. Yazıldığı tarihten bu yana kendi çelişkileri ve açmazlarıyla yüzleşmek isteyen pek çok insan tarafından ilgiyle okunan ve tartışılan *Çağımızın Nevrotik Kişiliği*, toplumsal nevroz ve kaygıların büyüdüğü bugün, her zamankinden daha güncel.

MICHAEL HUTTER, DAVID THROSBY, *Paha Biçilemez: Kültür, Ekonomi ve Sanatta Değer Kavramı* [çeviren Ceren Yalçın] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 295 ss. ISBN 978-975-570-639-9

Bir sanat eserinin değeri nasıl belirlenir? Piyasa her zaman bir resme, albüme, herhangi bir sanat performansına, sanat eserine veya çeşitli kültürel olgulara parasal bir değer biçer. Peki, bu değer, kültürel ve sanatsal fenomenlerin içsel değerlerini ne şekilde ve ne oranda yansıtır? Bunlar arasındaki ilişki nasıl kurulur? Sanatsal üretimlerin yalnızca ekonomik değeri odağından incelenmesi, finansal kararların değerin tüm diğer yönlerini gölgede bırakması tehlikesini de beraberinde getiriyor. Konu üzerinde çalışmalar yapan önemli ekonomist ve akademisyenlerin makalelerini bir araya getiren *Paha Biçilemez: Kültür, Ekonomi ve Sanatta Değer Kavramı* ise sanatın toplumsal değeri ve piyasanın işleyişini ele aldığı tartışmalarla farklı bir perspektif geliştirmeyi sağlıyor. Akademi ve sanat camiasının değer biçme usullerini, piyasanın sanata biçtiği değeri farklı yönlerden inceleyen metinler, sınırlı ekonomik yaklaşımlar tarafından çizilen çerçevenin ötesine geçerek çeşitli bakış açılarının farklılıklarını ve buldukları zemini keşfe çıkıyor.

YASEMİN IŞIKTAÇ, *Adalet Psikolojisi* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 418 ss. ISBN 978-605-399-289-9

Bir toplumda suçla mücadelede, suç takibinden caydırıcılığa kadar uygulanan değişik yöntemler adalet sisteminin temelini oluşturan önemli faktörler olarak bilinir. Ancak, Durkheim'ın da yıllarca önce üstüne basarak söylediği gibi, suçun toplumsal hayattan bütünüyle kaldırılması mümkün olmadığı gibi bunun uygun bir yöntemi de yoktur. Suçu, bir toplumsal vakıa olarak günlük yaşamı katlanılmaz hale sokmayacak oranda düşürmek, o toplumda yerleşik adalet sisteminin yerine getirmesi gereken temel işlev olmalıdır. İşte bir disiplinler arası çalışma alanı olan adalet psikolojisi, araştırmacılara bu anlamda, temel disiplinlere ve başka bilim dallarına da hakim olma sorumluluğu yükler. *Adalet Psikolojisi*, suç profillerini ortaya koyarken, bunların artış ve düşüş oranları ile kendi içindeki değişimlerini tespit eder ve hukuksal açıdan ne tür önlemlere ihtiyaç duyulması gerektiğine işaret ederek hukuku politikalarının yeniden düzenlenmesini sağlar. Ne var ki, "hukuka aykırılık" üzerinde çalışıp, bunun bir bütüncül açıklamasını yaparken, mekandan kültüre, biyolojiden psikolojiye, ekonomiden siyasete kadar birçok faktörü değerlendirmeli, kişinin yaş grubunu ve çevresel etkileşimlerini göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, adalet psikolojisi "normal olmayan" davranış biçimlerine odaklanan bir disiplin olarak ceza politikalarının belirlenmesi için de temel veriler sunar.

SELİM İLKIN, İLHAN TEKELİ, *Dış Siyaseti ve Askerî Stratejileriyle İkinci Dünya Savaşı Türkiye'si 1. Cilt* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 669 ss. ISBN 978-975-051-287-2

İkinci Dünya Savaşı, tam anlamıyla bir topyekûn savaş olarak, bütün dünyayı ve hayatın her alanını alt üst etti. Bu muazzam alt üst oluşun Türkiye'de nasıl yaşandığını tahlil eden eserlerinin ilk cildinde İlhan Tekeli ve Selim İlkin, konunun askerî yanını ele alıyorlar. Elinizdeki ciltte yalnızca Türkiye'nin savaş tehdidi karşısındaki diplomatik eylemleri, askerî hazırlıkları ve bütün ekonominin bu savaş ortamından nasıl etkilendiği, olağanüstü ayrıntılı biçimde incelenmekle kalmıyor. Kitap aynı zamanda genel olarak İkinci Dünya Savaşı'nın son derece kapsamlı bir tarihi. Nazilerin Yıldırım Savaşı'ndan Stalingrad Savunmasına, Pasifik'teki çarpışmalardan Normandiya çıkartmasına, İkinci Dünya Savaşı'nın bütün cephelelerini kat eden bir analiz.

KAMİLE İMER, AHMET KOCAMAN, A. SUMRU ÖZSOY, *Dilbilim Sözlüğü* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 359 ss. ISBN 978-605-478-708-1

Terimler, bilindiği gibi, bir bilim dalının yapıtaşlarıdır; dil gibi herkesin ortaklığı bulunan bir alanda bu yapıtaşlarının açık, saydam bir biçimde belirlenmesi daha çok önem kazanmaktadır. Toplumbilimleri içinde seçkin bir yeri olan çağdaş dilbilimin yüzyılı aşmış bir geçmişi bulunuyor. Türkiye’de R. H. Özdem’in ilk dilbilim dersini verdiği 1933 yılından bu yana dilbilim dersleri okutulmaktadır. Özellikle 1970’lerden bu yana dilbilimdeki gelişmelere koşut olarak yeni bir terimler sözlüğü hazırlanması bir zorunluluk olmuştur. Yaklaşık 1500’ü tanımlanmış olan, önerilenlerle birlikte 2000’e yakın terim içeren bu sözlük, elbette bu alanda yapılan çalışmaların bir kilometre taşıdır.

ÖZDEMİR İNCE, *Cehaletin Rönesansı* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 292 ss. ISBN 978-975-343-797-4

Cehaletin rönesansı olur mu, demeyin. Olur olur, bal gibi olur. Yeniden doğan cehalet iyice katmerlenmiştir, kaşarlanmıştır artık. Cehaletin Rönesansı’nın ülkemizde şanlı bir temsilcisi var: AKP tarikatı. Dünyayı anlamak, değiştirmek için arabayı geri vitese takıp gaza basan bir selefi hastalık. Anayasa’nın ikinci maddesinde ne yazar? Türkiye Cumhuriyeti’ni tanımlamak için “demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti” diye yazmaz mı? Yüzde on barajıyla demokrasiyi “demirkırasıye” dönüştüren; düşüncüyü ifade özgürlüğünü kendi üzerine tapulayan; laik bir ülkede dinin ilkelerini referans yapıp ulemayı bilirkişi atayan; emeğin hakkını sadakayla ödeyen bir anlayış, cehaleti yeniden yaratmış olmuyor mu? Ben ilk, orta ve yükseköğretimde kız arkadaşlarımla aynı sıraları paylaştım. Bu yüzden hiçbiri hamile kalmadı benden. Şimdi 77 yaşımızda karşılaştığımız zaman bana, “N’aber lan tekdiş!” diyorlar. Zamane yurt müdürleri kızlar ile erkekleri aynı merdivenden yürütmüyor.

NESİM OVADYA İZRAİL, *24 Nisan 1915 İstanbul, Çankırı, Ayaş, Ankara* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 584 ss. ISBN 978-975-051-277-3

24 Nisan 1915’te özellikle İstanbul’daki Ermeni aydınları, yazarlar, sanatçılar, avukatlar, doktorlar, mebuslar evlerinden alınıp götürülürler ve çoğu bir daha geri dönmez: İstanbul’da tutuklanıp Çankırı ve Ayaş’taki toplama merkezlerine gönderilen bu Ermeniler, yaşanacak büyük dram ve acıların başlangıç noktasında yer alırlar. Resmî belgelerden, arşivlerden, anılardan yararlanan; yazılı ve sözlü birçok bilginin izini süren Nesim Ovadya İzrail, 100 yıl önce yaşanmış olayı detaylarına inerek ele alıyor. İttihat ve Terakki’nin Ermeni meselesini ele alışını ve çözüm tarzını, Ermeni toplumunun kendi içindeki ayrışmaları, tutuklananların kim olduklarını, yaşadıkları olayları ve akıbetlerini biyografik zenginlik içinde ele alarak tarihsel düzleme oturtuyor.

JAK V. KAMHI, *Gördüklerim Yaşadıklarım* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2013), 472 ss. ISBN 978-975-141-554-7

Ünlü tarihçi Prof. Heat W. Lowry Kamhi’nin anıları için şöyle diyor: Gördüklerim, Yaşadıklarım’da gün ışığına çıkarılan ilginç tanıklıklar sürpriz değerlidir. Bu anılar kitabının sayfalarından süzülen portre, sevgi dolu bir oğulun, bir eşin ve bir babanın, iş dünyasında başarılı olmuş bir girişimci ve yenilikçinin, kendi çıkarları pahasına zamanını ve servetini cömertçe vatanına adanmış, Türkiye’nin özverili bir evladının portresidir. Bu hatıratın önümüze serdiği öykü her şeyden önce bir insanın öyküsüdür. Tüm böyle-

si insani anlatılardaki gibi iyi zamanlar kadar kötü zamanların da olduğu ama asıl dipten yankılanan mesajın özveri ve azimle güç kazandığı bir hikâye.

GÜRER KARAGEDİKLİ, *90 Soruda Lozan* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2013), 96 ss. ISBN 978-975-220-488-1

Gürer Karagedikli, bu kitapta Lozan'ın 90. yıldönümünde gençlerin, üniversite öğrencilerinin, antlaşmada dikkatlerini çeken, açıklanmasını istedikleri 90 sorunun cevabını vermeye çalışıyor ve ekliyor: "Kendilerine özgü bakış açıları ile bizim ufukumuzu açtılar. Onlardan çok şey öğrendik. Atatürk bize küçükken, hep; "Çocuklar kendinize güvenin, soru sorun" derdi. Hiç unutmadım. Her yaştaki sevgili gençlerimiz, değerli okurlarımız, sizler de kendinize güvenip, sorular sormaya devam edin."

FATMA BAYRAKTAR KARAHAN, *Dua ve Kader* (İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2013), 200 ss. ISBN 978-605-155-008-4

Duada, var olan beğenilmemekte, onun yerine farklı bir durum istenilmektedir. Böylelikle dua, öncelikle bir değişim çağrısıdır. Özellikle istek dualarında Yaratıcı'nın bu dünyadaki bir durumu değiştirmesi talebi vardır. Duanın kabulü ile beklenen, var olanın değişmesidir. Ancak bu değişim, kâinatta mı, yoksa dua edenin psikolojisinde mi olacaktır? Dua, insan hayatında neyi, ne ölçüde değiştirebilecektir? Değişmez kader ile değişim çağrısı olan dua arasında nasıl bir ilgi vardır?

RUŞEN KELEŞ, AYŞEGÜL MENGİ, *Avrupa Birliğinin Bölge Politikaları* (İstanbul: Cem Yayınevi, 2013), 364 ss. ISBN 978-975-406-924-2

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci yaklaşık yarım yüzyıldır sürmektedir. Aday ülke olarak Türkiye, siyasal, tüzel ve ekonomik alanlarda, Avrupa Birliği'ne uyum sağlamanın gerektirdiği pek çok yasal ve kurumsal düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemelerden biri de, öteki politika alanlarıyla bütünlük gösteren bölgesel politikalarıdır. Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki üyelik görüşmeleri çerçevesinde, Haziran 2013'de Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu başlıklı 22. Fasıl açılmıştır. Bunun sonucu olarak, bölge politikaları konusunda Türkiye'den daha somut ve hızlı adımlar atılması beklenmektedir. Kuşkusuz Avrupa Birliği'ne üyelik, Türkiye açısından daha çağdaş ve demokratik ilkelerin yaşama geçirilmesine katkıda bulunacaktır. Ancak, uyum sağlama sürecinde, çeşitli politika alanlarında atılacak adımların ve yapılacak düzeltmelerin ulusal çıkarlarla çatışmaması, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter yapısına zarar vermemesi gerekir.

MUHARREM KILIÇ, *Soğuk Savaş'tan Bugüne Darbeler ve Devrimler: 2 Cilt Takım* (İstanbul: Cem Yayınevi, 2013), 1016 ss. ISBN 978-975-406-927-3

II. Dünya Savaşı ertesinde çok partili düzene geçen pek çok ülke, gerçek bir demokrasi kurmakta zorlandı. Çoğunda sol akımlar yasaklandığı gibi, Batı tipi demokrasiye özgü bazı hak ve özgürlükler de sınırlıydı. Sık yaşanan askerî diktatörlüklerin ardından demokrasiye dönüşleri ise, uzun yıllara ve sayısız cana mal oldu. Soğuk Savaş dönemindeki darbeler ve devrimler, dünya siyasi tarihinin biçimlenmesinde de önemli rol oynadı. Yarattıkları sarsıntıların etkileri günümüze taşındı. Soğuk Savaş sona ermesine karşın,

gerek iç savaşlar, gerek başta ordular olmak üzere silahlı bürokrasinin ülke yönetimlerini etkileme ve belirleme pratiği sonlanmadı. 1990'dan bu yana, çoğu askerî olmak üzere 41 hükümet darbesi, 46 darbe girişimi yaşandı. Son üç yıla ise Arap Baharı damgasını vurdu. Unutulmaya yüz tutan geçmişi bugünün penceresinden on yedi başlık altında ele alan bu kitap, bulunduğumuz bölgenin içinden geçmekte olduğu gerilim yüklü sürece de ışık tutmaktadır. II. Dünya Savaşı ertesinde çok partili düzene geçen pek çok ülke, gerçek bir demokrasi kurmakta zorlandı. Çoğunda sol akımlar yasaklandığı gibi, Batı tipi demokrasiye özgü bazı hak ve özgürlükler de sınırlıydı. Sık yaşanan askerî diktatörlüklerin ardından demokrasiye dönüşleri ise, uzun yıllara ve sayısız cana mal oldu. Soğuk Savaş dönemindeki darbeler ve devrimler, dünya siyasi tarihinin biçimlenmesinde de önemli rol oynadı. Yarattıkları sarsıntıların etkileri günümüze taşındı. Soğuk Savaş sona ermesine karşın, gerek iç savaşlar, gerek başta ordular olmak üzere silahlı bürokrasinin ülke yönetimlerini etkileme ve belirleme pratiği sonlanmadı. 1990'dan bu yana, çoğu askerî olmak üzere 41 hükümet darbesi, 46 darbe girişimi yaşandı. Son üç yıla ise Arap Baharı damgasını vurdu. Unutulmaya yüz tutan geçmişi bugünün penceresinden on yedi başlık altında ele alan bu kitap, bulunduğumuz bölgenin içinden geçmekte olduğu gerilim yüklü sürece de ışık tutmaktadır.

ŞAHİN KILIÇ, *Bizans Kısa Kronikleri* (İstanbul: İthaki Yayınları, 2013), 296 ss. ISBN 978-605-375-319-3

“İsa'nın doğumundan sonra 1553 yılı, 28 Ağustos'ta Sultan Souleiman's [I. Süleyman] büyük bir orduyla Perslerin [Safevi] üzerine yürüdü. O oradan dönerken, Moustafas [Şehzade Mustafa] isimli oğlu ki Hristiyanları çok severdi, babasına itaat ederek kenti terk etti. O [I. Süleyman] onu [Mustafa] yakalayarak, öldürdü. Bütün ordu babanın kendi oğlunu öldürttüğüne dair bu zavallı emirden haberdar olduğunda, hepsi gözyaşı döktü ve inançsız ve merhametsiz babanın kalpsizliği hakkında az üzülmeler.” Osmanlı tarihi hakkında irili ufaklı birçok bilgi içeren *Bizans Kısa Kronikleri*, bu kitapla ilk kez Türkçe olarak yayınlanıyor.

JANET KLEIN, *Hamidiye Alayları - İmparatorluğun Sınır Boyları ve Kürt Aşiretleri* [çeviren Renan Akman] (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 344 ss. ISBN 978-975-051-284-1

Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde oluşturulan Hamidiye Alayları, hedefleri ve etkileri bakımından ilgi çekici bir tarihî vakadır. Somut etkileri 1890'dan Kurtuluş Savaşı'na kadar izlenebilirken, tarihî ve siyasi etkisi günümüze uzanan izler bırakmıştır. Janet Klein, ortaya koyduğu kapsamlı bir araştırma ve geniş bir tartışmayla Hamidiye Alaylarını, bu alaylarla sınırlı olmayan bir perspektifle ele alıyor.

CEMİL KOÇAK, *Rejim Krizi Cilt: 3* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 615 ss. ISBN 978-975-051-275-9

Türkiye'de tek-parti rejiminin sona ermesi, genellikle demokrasiye ya da çok-partili hayata geçiş dönemi olarak adlandırılır. Cemil Koçak, “Türkiye'de İki Partili Siyâsî Sistemin Kuruluş Yılları (1945-1950)” adlı kitap dizisinde, yerleşik sayılan tarihsel kabulleri tartışmaya açıyor ve bu adlandırmayı sorguluyor. Rejimin değişmesi, fakat dönüşmemesi, bu sürecin temel özelliğidir. İçinde yaşadığımız siyâsî sistem ve bu sistemin kuruluş sürecinin yol açtığı sorunlar, bu dönemin de ürünüdür. Bu kapsamlı araştırma, üzerinde hayli tartışılan dönemi, bütün boyutlarıyla ve derinlemesine yeniden ele almayı öneriyor. Bunu önerirken yalnızca dış politika gelişmelerini ya da iç siyâsî tartışmaları değil, bunların aynı anda işlediği

dinamik bir analizi hesaba katıyor. Belgeler, anılar, dergiler, gazeteler, diplomatik raporlar ile araştırmalar temelindeki tartışmalarla analiz çerçevesini geniş bir ufka yerleştiriyor. Cemil Koçak, Türkiye’de Millî Şef Dönemi (1938-1945) adlı araştırmasının devamı niteliğindeki bu kitap dizisiyle, Türkiye siyâsî tarihinin tartışmalı dönemlerinden birinin en ayrıntılı ve en kapsamlı panoramasını gözler önüne seriyor.

MUSTAFA KOÇAK, *Çok-Kültürlülük Açısından Dil Hakları* (İstanbul: Liberte Yayınları, 2013), 495 ss. ISBN 978-975-620-177-0

Mustafa Koçak’ın Çok-Kültürlülük Açısından Dil Hakları kitabında çok-kültürcü yaklaşımın, dil haklarının dayandırıldığı normatif temel olarak benimsendiği görülmektedir. Eserde, adalet prensipleri çerçevesinde, dilsel farklılığın hukuksal bir değer ve hak olarak kabul edilecekse, bunun hangi ilkeler temelinde ve nasıl düzenlenebileceği araştırılmış ve çok-boyutlu, çok-katmanlı bir konu olan dilsel adalet düşüncesi çarpıcı bir biçimde işlenmiştir. Birbiri ile ilintili olan; birey, kültür, kültürel seçim, kimlik, yurttaşlık, eşitlik, kültürel haklar, azınlık grupları, dil politikaları, asimilasyon, kolektif haklar, öz-yönetim hakları gibi birçok konu, dil hakları merkezli verimli bir tartışmayı zenginleştirmiştir. Eser aynı zamanda Türkiye’nin yakın tarihinin en önemli meselelerinden Kürt Sorunu’nun merkezi unsurlarından birine de temas etmektedir. Kürt Sorunu artık kabul edildiği üzere, Kürt kimliğinin ve dilinin tanınıp tanınmaması ile bağlantılıdır. Bu yüzden Türkiye’nin iç siyasetinde bugün ve yakın gelecekteki temel tartışma konusunun, dil hakları meselesi olacağı rahatlıkla söylenebilir. Koçak’ın çalışması, her ne kadar özellikle Türkiye’ye ve Kürt Sorunu’na odaklanmış olmasa da tarihsel yaşanmışlıkların ötesinde, neden Türkiye’de bir Kürt Sorunu’nun ortaya çıktığını, devam ettiğini ve meselenin özüne ilişkin adil bir yaklaşım benimsenmediği takdirde bu sorunun neden çözülemeyeceğini, dilsel farklılığı ve buna bağlı hak taleplerinin iç mantığını analiz eden özelliği ile bize göstermektedir. Söz konusu yapısı ve ele aldığı konuların çeşitliliği ile eser, pür akademik ilgililer kadar, araştırmacılar, gazeteciler ve siyaset bilimi ve hukuka ilgi duyan genel okuyucuya da hitap etmektedir.

KOLEKTİF, *Süleymaniye Darülhadişi* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2013), 530 ss. ISBN 978-605-539-796-8

964/1556-1557 tarihinde tamamlanıp faaliyete geçen Süleymaniye Dârülhadisi, Kanunî Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan’a yaptırılan Süleymaniye Külliyesi bünyesinde yer almaktadır. Dârülhadis, Süleymaniye Camii’nin kible tarafında, Kanunî Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan’a ait türbelerin önünde bulunan dershane ile caminin güney-doğusundaki talebe hücreleri binalarından oluşmaktadır. II. Murat devrinden Kanunî Sultan Süleyman’a kadar Edirne Dârülhadis Medresesi, Kanunî’den itibaren de Süleymaniye Dârülhadisi Osmanlı Devleti’nin en yüksek kadrolu medresesi sayılmıştır. Bu çalışmada, kurulduğu yıldan Osmanlı Devleti’nin son dönemlerine kadar eğitim sisteminin zirvesinde yer alan Süleymaniye Dârülhadisi, ilk defa binası, eğitim-öğretimi, ekonomik durumu ve personeliyle birlikte farklı yönleriyle incelenmiştir.

KOLEKTİF, *Karşılaştırmalı Siyaset Temel Konular ve Yaklaşımlar* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 250 ss. ISBN 978-605-399-313-1

Siyaset biliminin ana dallarından biri olan karşılaştırmalı siyaset, temel olarak dünyadaki farklı siyasal sistemlerin karşılaştırılmasını konu edinir. Son derece geniş olan bu çalışma alanı; siyasal rejimlerden (demokrasiler, otoriter ve yarı otoriter sistemler) siyasal kurum ve süreçlere (siyasi partiler, çıkar grup-

ları, STK'lar, siyasal kültür, seçimler, demokratikleşme vb.) ve buradan toplumların ekonomi politikasına kadar uzanan büyük bir çerçeveyi içine alır. Siyaset biliminde karşılaştırma yaparken, siyasal olay ve toplumsal olguların ortaya çıkışı, değişimi ve sosyal olarak sonlanması ele alınıp, süreç içinde değişkenleri tespit edilerek, bunların bireyin dolayısıyla toplumun yaşamına olan etkisi incelenir. Oysa uzun yıllar Türkiye'de yapılan karşılaştırmalı çalışmalar, sadece ülkelerin devlet kurumlarının ya da anayasal kural ve yapılarının ele alınıp, incelenmesiyle sınırlı kalmış, kapsayıcı bir nitelik kazanamamıştır. Bu kitap ise karşılaştırmalı siyaset alanında çalışan siyaset bilimciler ile iç ve dış siyaset arasındaki etkileşimi ele alan uluslararası ilişkiler uzmanları tarafından kullanılan anahtar kavramlar ve yaklaşımlarla ilgili geniş bilgiler sağlamaktadır. Kitabın yazarları önemli ülkeleri tek tek ele almak yerine, farklı ülkelerdeki siyasi gelişmeleri değerlendirebilmek için kullanılacak kavramlar ile analiz yöntemlerini sunmaktadır. Siyaseti sadece devlete ilişkin olay ve olgular içine hapseden durağan ve "eskimiş" yaklaşımların dışında canlı ve farklı bir bakış açısı sunan bu eser, ülkelerinin yanı sıra dünyada süregelen siyasi hayatı incelemek isteyen araştırmacılar ve öğrenciler için de önemli bir kaynak olacaktır.

KOLEKTİF, *Cinsiyet, Cinsel Kimlik ve Cinsellik* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 170 ss. ISBN 978-605-399-310-0

İstanbul Psikanaliz Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Derneği (Psike İstanbul) tarafından düzenlenen "Cinsiyet, Cinsel Kimlik ve Cinsellik" başlıklı sempozyumunda psikanalizin temel odağındaki cinsiyet ve cinsellik kuramları ve bu kavramlarla ilgili yeni olgular çok boyutlu bir şekilde ele alındı. Elinizdeki bu kitap bu sempozyumunda sunulan bildirilerin yazılı hâle getirilmesiyle ortaya çıktı.

KOLEKTİF, *Doğu Avrupa Türk Tarihi* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2013), 896 ss. ISBN 978-605-539-783-8

Anadolu 1000 yıldır Türk yurdu ama şimdiki Ukrayna'da Türk varlığı 24 asra yaklaşıyor. Doğu Avrupa'daki tarihimiz Türk tarihçiliğinde en fazla ihmal edilen sahayı oluşturmaktadır. Bu konuyu çalışmanın zorlukları ve yeterli tarihçinin bulunmaması bunun sebepleri arasındadır. Ancak son yıllarda ülkemizde durum değişmiş, bölge tarihinin değişik konularında uzmanlaşan önemli akademisyenler yetişmiştir. Bu eser tamamı alanının en önemli uzmanı olan tarihçilerimizin katkılarıyla meydana gelmiş olup, İskit ve Sarmat çağından başlayarak, Hunlar, Bulgarlar, Oğurlar, Avarlar, Hazarlar, Macarlar, Peçenekler, Oğuzlar, Kumanlar, Tatarlar ve Nogaylar gibi toplulukların tarihlerini içermektedir. Uzman tarihçilerin işbirliğiyle oluşan bu eserin bu yönüyle bütün dünyada bir ilk olduğunu belirtmeliyiz.

KOLEKTİF, *Osmanlı Sadrazamları* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2013), 367 ss. ISBN 978-605-539-794-4

Prof. Dr. Mehmet Arslan tarafından hazırlanan *Osmanlı Sadrazamları -Hadikatü'l-Vüzerâ ve Zeyleri-* adlı elinizdeki bu kitap, Osmanlı döneminde sadrazamlar konusunda yazılmış ilk eser olan Osmân-zâde Tâ'ib'in "Hadikatü'l-Vüzerâ" adlı eseriyle bu esere daha sonra yapılan beş zeylin (1. Dilâver Ağazâde Ömer Vahîd Efendi'nin "İcmâl-i Menâkıb-ı Vüzerâ-yı İzâm" adlı zeyli, 2. Şehrî-zâde Mehmed Sa'îd'in "Gül-i Zibâ" adlı zeyli 3. Ahmed Câvid Efendi'nin "Verd-i Mutarrâ" adlı zeyli 4. Abdülfettâh Şefkat-i Bağdâdî'nin zeyli 5. Ahmed Rif'at'ın "Verdü'l-Hadâ'ik" adlı zeyli) yani toplam altı eserin transkripsiyonlu metinlerini ihtiva etmektedir. Bu eserde her metnin sonunda ayrıntılı bir indeks de yer almaktadır. Bu kitapta Osmanlı dönemindeki 215 sadrazamdan 178 sadrazamın isimleri, milliyetleri, tayinleri, azilleri, görev süreleri; sadrazamlıktan önce ve sonra buldukları görevler, kişilikleri, dönemlerindeki hizmetleri vb. konularda geniş bilgi verilmektedir.

OHANNES ARAM KONDAYAN, *Sandıktaki Hatıralar: Çocukluk, Tehcir, İstanbul* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 76 ss. ISBN 978-605-478-709-8

Jandarma çadırın yanında duruyordu. Oğlan ona yaklaştı ve üzerinde küçük renkli boncuklarla çiçek desenleri işlenmiş küçük bir bozuk para kesesini kabul etmesini rica etti. Bu oğlan için kıymetli bir şeydi. Bu keseyi ona doğduğu şehirde Noel ve Paskalya’da amcasıyla birlikte ziyaret ettikleri mahkûmlar vermişti. Oğlanın evinden getirdiği hediyelere karşılık olarak mahkûmlar da bunu vermek istemişlerdi. Jandarma keseyi kabul etmeden önce bir an duraksadı. Belli ki bu insanlar yola çıkarken ne zamandır aklından geçirdiği ve giderek derinlere kök salmış olan bir şeyleri söylemek istiyordu. Gökyüzünü işaret etti ‘Sizin Ona varan kendi yolunuz var, bizim kendi yolumuz. Bütün yollar O’nda buluşur’ dedi. Oğlan büyüyüp de yetişkin bir erkek olduğunda bu jandarma kendisi için iyi kalpli bir insandan çok daha fazlasını ifade etmeye başladı. Tehcir yıllarından sağ kurtulacak denli şanslı olmuş, sonrasında ise bu tehirden daha az acılı ya da ümit kırıcı sayılamayacak başka deneyimlerden geçmişti. Ama tüm bunların ortasında her zaman Anadolu ovalarındaki bu sıradan, okuma yazması olmayan, silahlı muhafızı insanlığın, daha derin bir maneviyatın, daha kalıcı insani niteliklerin simgesi olarak aklına getirebiliyordu. Bu adam, tek bir insanın çilesinde ve adanmışlığında bütün ruhların akrabalığını hissetmişti. Aileye sağladığı su bir inanç eylemiydi, kendi ruhunun özgürlüğünde keşfettiği şeyin evrenselliğine olan inanç.

CAHİT KÜLEBİ, *Sanatçının Öyküsü* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2013), 364 ss. ISBN 978-975-220-479-9

1997 Haziranında, 80 yaşındayken kaybettiğimiz ve bir “denge şairi” olarak tanıdığımız Cahit Külebi’nin düz yazılarından derlenen bu eser; dostlara mektuplar, iç döküşler, anılar, anlatılar ve söyleşilerden oluşuyor. Bir yanıyla o dönemin kültür-sanat/edebiyat haritasını seriyor önümüz. Üstelik tanıdık eleştiriler, sorular, yorumlar, sitemler, şikâyetler, direniş ve dayanışma örnekleriyle.

TAKİE SUGIYAMA LEBRA, *Japonlar ve Davranış Biçimleri* [çeviren Oğuz Baykara] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 318 ss. ISBN 978-605-423-896-5

Hawaii Üniversitesi’nde yıllardır Japon kültür ve davranışına ilişkin dersler veren Prof. Takie Sugiyama Lebra, bu kitabında Japonlar hakkındaki merakımızı giderirken verdiği yeni bilgilerle okuru başka şaşkınlıklara sürüklüyor. Lebra, kitabını oluştururken hem bilimsel hem de bilimsel olmayan yazılı kaynaklara başvuruyor. Japon yazarlara olduğu kadar Japonya dışından yazarların metinlerini de dikkate alıyor. Ayrıca çalışmasında gerek “sadece vatandaş” olarak gerekse eleştirel bir gözlemci olarak kendi kişisel deneyimlerinden de faydalanıyor.

ALEXANDER LOWEN, *Narsisizm: Gerçek Benliğin İnkârı* [çeviren Tamer Çetin] (İstanbul: Cem Yayınevi, 2013), 264 ss. ISBN 978-975-406-929-7

Siz de bir narsisist misiniz? Narsisist biriyle etkileşim halinde misiniz? Yaygın inanışın aksine narsisistler kendilerini ya da bir başkasını sevmezler. Gerçek benliklerini kabul edemezler. Onun yerine, duygusal hissizliklerini gizleyen maskeler oluşturup yüzlerine yapıştırırlar. Narsisistler, kültürel güçlerin ve insan kişiliğindeki yatkın olan faktörlerin de etkisiyle: Ne hissettiklerinden çok nasıl göründükleriyle ilgilendirler. Baştan çıkarıcı, çıkarı için hile yapan, güç ve kontrol elde etmek için mücadele eden insanlardır.

Egoisttirler, çıkarlarına odaklanırlar ama kendini ifade etme, kendine hâkim olma, haysiyet ve dürüstlük gibi benliğin gerçek değerlerinden yoksundurlar. Sağlam bir benlik algılarının olmayışı, hayatı boş ve anlamsız olarak tecrübe etmelerine yol açar. Dr. Alexander Lowen bu ezber bozan çalışmasında, narsisistlerin bastırdıkları duygularını ve kaybettikleri insanlıklarını nasıl geri kazanacaklarını göstermek için kapsamlı klinik tecrübelerini kullanıyor. Dr. Lowen kendi geliştirdiği bir psikoterapi yöntemi olan Biyoenerji Analizini kullanarak narsisistik özelliklere sahip olanlar ve onlarla etkileşim halindeki insanlara tatmin edici ve gerçek bir yaşam için yeni bir imkân sunuyor.

HİLMİ LUŞ, S. TANVİR WASTI, ERDEM CANBAY, UĞUR ERSOY, *Çubukların Mukavemeti: Temel Konular* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 530 ss. ISBN 978-605-478-722-7

Uzun bir geçmişi olan katı cisimler mekaniği, Türkçedeki yaygın ismiyle mukavemet, birçok mühendislik dalı için vazgeçilmez öneme sahip temel bir konudur. Mukavemetin hem geniş kapsamlı oluşu hem de yeni malzeme, kuram ve çözüm teknikleriyle daha da genişlemeye devam etmesi yüzünden tek bir kitapta ele alınması mümkün değildir. Öte yandan mühendislik eğitiminde, klasik malzemelerden üretilmiş ve uygulamada sıklıkla kullanılan yapı elemanlarıyla ilgili temel bilgilerin ele alınması, genellikle lisans eğitimi sırasında gerçekleşir. *Çubukların Mukavemeti* böyle bir temel eğitimde yer alması beklenebilecek konu başlıklarını içermektedir. Kuşkusuz hakkında birçok dilde çok sayıda kitap yazılmış bir alanla ilgili tümüyle yeni bir şeyler söylemek zor olsa da, gerek eldeki bilgilerin derlenip düzenlenmesi ve aktarılması sırasında gözetilen ayrıntılar gerekse paylaşılan kişisel deneyimler okuyucuya farklı bakış açıları kazandıracaktır. Bu kitapta, yazarlarının Boğaziçi Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde edindikleri deneyimlerine dayanarak yaptıkları ortak çalışmayla, iki esas amaç gözetilmiştir. Bunlardan ilki, konuların daha en başından uygulama deneyimleriyle aktarılması, uygulamalardan esinlenilmiş çok sayıda örnek barındırması ve konunun yalnız matematiğine değil aynı zamanda, hatta daha fazlasıyla, fiziğine vurgu yapılmasıdır. İkinci amaç ise yazarlarının çok önem verdiği Türkçe bilim dilinin yerleşmesi ve gelişmesine katkı sağlamaktır.

CHRISTOPH WILHELM LUDEKE, *Türklerde Din ve Devlet Yönetimi* [çeviren Türkis Noyan] (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2013), 232 ss. ISBN 978-605-105-122-2

Christoph Wilhelm Lüdeke İzmir Protestan Kilisesi'ni kurmak üzere atandı ve 19 Nisan 1759'da kente ulaştı. Üç yıl sonra kilisesine destek bulma amacıyla Protestan ülke büyükelçilerini ziyaret etmek üzere İstanbul'a gitti ve burada altı ay kaldı. Bu süre zarfında kentin sokaklarında dolaştı, kentin anıtları, cami ve kiliseleri, konak ve köşkleri hakkında notlar tuttu ve bunları seyahatnamesinde yayınladı. Padişah alaylarını izledi, Venedik Elçisi Correrri'nin padişahın huzuruna kabul töreninde hazır bulundu ve elçi kabul törenlerini ayrıntılarıyla betimledi. Hıristiyanların durumunu, adetlerini, giyinilerini, aile yaşamlarını, ticari uğraşlarını, Rum ve Ermeni kiliselerini gözlemledi. Seyahatnamesinde bu konuyla ilgili şu başlıklar yer alıyor: Türkiye'de Hıristiyanlara tanınan din özgürlüğü; Türklerin arasında yaşayan hıristiyanların durumu; Türkiye'de Hıristiyan dininin övgüye değer korunmuşluğu, Rum Kilisesi, Rumların dini gelenekleri, karakter yapısı, Ermeni Kilisesi ve dini gelenekleri, diğer Hıristiyanlardan farkları. Ama Lüdeke seyahatnamesinde en geniş yeri Müslümanlık ve Osmanlı devlet yönetimine verir. Zaten kitabının adı da bu yüzden *Türklerde Din ve Devlet Yönetimi*'dir. Kitabında din konusuna ayrılmış şu bölümler ilgi çekicidir: [Hz.] Muhammed, Kuran, tarikatlar, İslam gelenekleri, din görevlileri, dinden dönme ve dine katılmanın zorlukları. Lüdeke'nin Osmanlı Devleti hakkındaki gözlemleri de ilgi çekicidir. Osmanlıların padişaha duydukları bağlılık, padişah sarayındaki yaşam, devlet görevlileri, ülkenin toplumsal ve siyasal durumu, Osmanlı ordusunun savaş tarzı,

bilim ve eğitim. Lüdeke halkın sorunlarıyla da yakından ilgilenir. Ev ve aile yaşamlarına ve genel olarak karakter yapılarına dair notlar tutar. İzmir’de yaşayan Avrupalılar, İzmir depremi, İzmir yangını, kentteki hastalıklar ve veba salgını gibi konular da Lüdeke seyahatnamesinin ilgi çekici konuları arasında.

ERNEST MANDEL, *Geç Kapitalizm* [çeviren Candem Badem] (İstanbul: Versus Kitap Yayınları, 2013), 613 ss. ISBN 978-605-569-190-5

Geç Kapitalizm, Marx’ın Kapital’de geliştirdiği kapitalist üretim tarzının hareket yasalarının genel teorisini 20. yüzyıl kapitalizminin somut tarihine uygulayan ilk büyük Marksist sentezdir. Mandel, çözümlemesine kapitalist ekonomilerin nasıl incelenmesi gerektiğine dair Bauer, Grossman, Luxemburg ve Buharin’in yaklaşımlarının eleştirel bir değerlendirmesini de içeren bir tartışma ile başlıyor. Daha sonra yazar dünya pazarının yapısını ve artı-kârın çeşitli biçimlerini özetliyor. Yazar ayrıca Napoleon Savaşları’ndan bu yana kapitalist gelişmenin uzun dalgalarının bir şemasını sunuyor.

MICHAEL MANN, *Devletler Savaş ve Kapitalizm: Politik Sosyoloji İncelemeleri* [çeviren Semih Türkoğlu] (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 233 ss. ISBN 978-975-333-304-7

Tarihsel sosyoloji sahasının yaşayan duayenlerinden Michael Mann’ın Devletler, Savaş ve Kapitalizm çalışması, yazarın farklı dergilerde yayınladığı bir dizi makaleden oluşmaktadır. Kariyerini Yeni-Weberci bir kavramsal çerçeveden hareketle “toplumsal iktidarın tarihi”ni yeniden ele almaya vakfetmiş olan Mann, bu çalışmasında modern devletler, savaş ve özellikle de kapitalist ekonomiler arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır. Daha özelden ulus-devletin kapsamı içinde kapitalizm, toplumsal sınıflar ve devlet arasındaki orkestrasyon ve uluslararası ilişkiler, militarizm ve sınıf yapılarındaki mutasyonlar kitabın temel hatlarını teşkil etmektedir. Politik sosyoloji incelemelerindeki kültürelci, çatışmacı ya da işlevselci paradigmalardan düştüğü indirgemecilikten uzak duran çalışmasıyla, Mann’ın bu eserinde büyük kuramsal sentezlerin verimliliklerini taşıdığını iddia edebiliriz.

AVISHAI MARGALIT, *Uzlaşma ve Kokuşmuş Uzlaşmalar* [çeviren Nedim Çatlı] (İstanbul: İthaki Yayınları, 2013), 224 ss. ISBN 978-605-375-291-2

Siyasal uzlaşma ne zaman kabul edilebilir ve ne zaman, temelden kokuşmuş, sonu nereye varırsa varsın asla kabul etmememiz gereken bir şeydir? Peki ya kokuşmuş uzlaşma siyaseten gerekliyse? Uzlaşma büyük bir siyasal erdemdir, özellikle de barış uğrunaysa. Fakat Avishai Margalit’in ileri sürdüğü gibi, kabul edilebilir uzlaşmanın barış için bile ahlaki sınırları vardır. Ama işte nedir bu sınırlar? Uzlaşmayla sağlanmış barış hangi noktada adaletsiz olur? Şaşırtıcı derecede az dikkat çekmiş hayati önemdeki sorular üzerine odaklanan Margalit, sadece savaşı adil kılan şeyle değil, ne tür bir uzlaşmanın adil bir barışa olanak sağladığıyla da ilgilenmemiz gerektiğini ileri sürüyor.

AYGÜN EKİN MERİÇ, *Metropolis İonia III: Ana Tanrıça Kutsal Mağaraları* (İstanbul: Homer Kitabevi ve Yayıncılık, 2013), 292 ss. ISBN 978-994-448-347-6

Metropolis antik kenti Efes ve İzmir arasındaki çam ormanlarıyla kaplı Galliesion Dağı’nın eteklerinde kurulmuş, adı ise Meter Gallesia isimli Ana Tanrıça’dan esinlenerek Metropolis olmuştur. Ana Tan-

rıça (Kibele) inancı, Eski Anadolu'da Cilalı Taş (Neolitik) dönemden beri oldukça yaygındı ve özellikle Batı Anadolu'da mağara, kaya tapınağı, açık hava tapınağı gibi kayalık doğal alanlarda tapkı görmekteydi. Metropolis'in kuzeyinde Galliesion Dağı yamacında bulunan birbirine yakın iki sarkıt ve dikitli mağarada yapılan uzun ve zahmetli kazılar sonunda bulunan 554 pişmiş toprak heykelcikten 404 tanesinin Ana Tanrıça tasviri olması burasının Ana Tanrıça'ya adanmış bir kült alanı olduğunu göstermektedir. Kaçakçılar tarafından yer yer delik deşik edilen mağaralarda, çok titiz yürütülen kazı ve temizlik çalışmalarında dolgu toprak çıkırıklar yardımıyla dışarı taşınmış kemik dâhil tüm buluntular elenerek ayrılmış ve tasnif edilerek araştırma için saklanmıştır. Buluntu istatistiklerinin gösterdiğine göre kült alanı en yoğun olarak Helenistik ve Roma dönemlerinde kullanılmıştır.

NECATİ MERT, *Memleket Kitabevi* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 309 ss. ISBN 978-975-051-273-5

Necati Mert, taşrada bir kitabeğini yaşatma macerasını anlatıyor. Kitapçılık macerasının etrafında, taşra hayatını anlatıyor: Çek tahsildarını "komünist!" diye kovalayan kitapçıyı, dolandırıcıya para kaptıran dağıtımçıyı, müşterisi tarafından dövülen esnafı. Herhangi bir taşrayı değil, Adapazarı'nı, Adapazarı'nın yakın tarihini anlatıyor Necati Mert. Adapazarı mikro evreninde, 12 Mart döneminden günümüze, Türkiye'nin toplumsal ve politik değişim sürecini anlatıyor. Solculuğun ve sağcılığın değişimini, sadece gündelik ve politik hikâyat değil. *Memleket Kitabevi*, Necati Mert'in kendi yazarlık serüveniyle iç içe, taşrada edebiyat ve düşünce uğraşının canlı resimlerini sunuyor.

MARTHA MUNDY, RICHARD SAUMAREZ SMITH, *Modern Devlet'e Giden Yolda Mülk Siyaseti: Osmanlı Suriyesi'nde Hukuk Yönetim ve Üretim* [çeviren Süleyman Kızıltoprak] (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 400 ss. ISBN 978-975-333-296-5

Bu kitap geç dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda hukuk, idare ve üretken toplumsal ağların kesiştikleri noktada mülkiyet ilişkilerinin doğasını ve dönüşümünü inceliyor. Öncelikle Tanzimat düzenlemelerini, İslam Hukuku'nda yüzyıllar boyunca mîrî topraklar hakkında cereyan etmiş tartışmaların eksenine oturtuyor. Daha sonra, Tanzimat hukuksal sisteminin yönetimini İmparatorluğun yüz civarında köyü kapsayan bir kazasında mercek altına alıyor. Kitaba göre bu yaklaşım yöntem açısından önem taşıyor, zira on dokuzuncu yüzyıl boyunca Tanzimat ıslahatları büyük ölçekli dönüşümlere uğramıştır. Bu ıslahatların etkileri de hem yürürlüğe konuluşlarının zamanlamasına hem de bölgelerin siyasal iktisadına bağlı olarak farklılıklar arz ederler. Bu yüzden siyasal yöneticiler bölge seçkinleri ile bir araya gelerek müzakere, tercüme ve çatışma süreçlerine dâhil olurlar. Kitabın üçüncü ve son bölümü sözlü mülakatlar, tapu, kadastro, nüfus, vergi, nizamiye ve şer'i mahkeme kayıtlarından hareketle üretken sistemlerde mîrî topraklardaki mülkiyetin nesnesinin sadece hukuk ve idare tarafından değil, bu toprağın toplumsal üretimdeki değeri tarafından da belirlendiğini göstermektedir. Böylece bu kitap, daha geniş karşılaştırmalı bir çerçevede hem mülkiyetin mahiyeti hem de Osmanlı ıslahatlarının mizacı konularında yeni perspektifler sunmaktadır.

GÜLRU NECİPOĞLU, *Sinan Çağı* [çeviren Gül Çağalı Güven] (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 800 ss. ISBN 978-605-399-308-7

Osmanlı İmparatorluğu'nun "klasik" devrinde mimarbaşı olarak yaklaşık yarım asırlık görev dönemi boyunca (1539-1588), Sinan'ın tasarladığı yüzlerce bina ve kendine özgü mimarî üslûp, Tuna'dan Dic-

le'ye kadar uzanan muazzam bir imparatorluk coğrafyasında kalıcı izler bıraktı. Gelmiş geçmiş en ünlü Osmanlı mimarı olarak tanınan Sinan, İstanbul'un dünyaca meşhur şehir silüetinin yeniden yapılanmasına katkıda bulundu. Rönesans İtalya'sındaki gelişmelerle karşılaştırıla gelen, ışık dolu, merkezî mekânlı kubbeli camileri mimarbaşının önde gelen eserleri olarak nam kazandı.

MICHAEL P. NICHOLS, *Aile Terapisi: Kavramlar ve Yöntemler* [çeviren Okhan Gündüz] (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013), 592 ss. ISBN 978-975-256-387-2

Bu alanda tartışmasız klasik kabul edilen elinizdeki kitapta aile terapisi sadece tarihsel arka planı ve dayandığı kuramlarla değil, özellikle klinik uygulamalara yapılan vurguyla bütün yönleriyle inceleniyor. En yeni terapi modelleri güncel tanımlamalarıyla veriliyor, temel klinik uygulamalar geniş bir şekilde ele alınıyor, günümüzde aile terapisi alanını etkileyen akımlar anlatılıyor, klinik teknikler ayrıntılara inilerek aktarılıyor. Kitabın zengin içeriğinde ön plana çıkan noktalardan bazıları şunlar:

20. yüzyılın önde gelen aile terapistlerinin biyografileri ve fotoğrafları

Okuyucunun aile terapisi mesleğini ilgilendiren meselelerdeki farkındalığını arttırmak amacıyla meslek ahlakı hakkında bilgi, Evde hizmet veren aile terapistlerinin karşılaştığı özel meseleler, En son araştırma sonuçları ve veriler, vaka hikâyeleri, başlıca kuramsal kavramlar, nöroloji ve ilişkiler, cinsellik ve internet üzerine bölümler.

DAVID NICOLLE, *Malazgirt 1071* [çeviren Özgür Koçak] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 96 ss. ISBN 978-605-360-991-9

İmparator IV. Romanos komutasındaki büyük bir Bizans ordusu, 26 Ağustos 1071 günü, Doğu Anadolu'daki Van Gölü yakınlarında bulunan müstahkem Malazgirt şehri önlerinde Sultan Alp Arslan komutasındaki Selçuklu Türkleri'nin ordusuyla muharebeye tutuştu. Bizans kuvvetlerinin taarruza kalktığı, Selçukluların ise geri çekilip Bizans kanatlarına vurkaç saldırısı yapmaya çalıştıkları ilk safhada hasımlardan hiç biri üstünlük kuramadı. Ne var ki, yorgun düşen Bizans ordusu geri çekilmeye kalkışınca, ya kargaşa yahut ihanet sebebiyle darmadağın olarak kader belirleyici bir bozguna uğradı. Bizans'ın doğu sınır boyunun yıkıldığı ve ünlü Vareg Muhafızlar dâhil birçok seçkin Bizans birliğinin eriyip gittiği bu bozgun, Bizans topraklarını hallaç pamuğu gibi atan on yıllık bir iç savaşı da tetikledi. Malazgirt meydan muharebesi Kadim Roma'ya halef Bizans İmparatorluğu'nun kalbi Anadolu'yu Türk fethine açık hale düşüren neticeleriyle sadece Ortaçağ'ın değil bütün zamanların en kader çizici askerî olaylarından biridir.

DAVID NICOLLE, *Haçlılar Çağında Bizans, Balkan ve Macar Orduları (1100 - 1568)* [çeviren Emir Yener] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 56 ss. ISBN 978-605-360-966-7

Bu eserde Nicolle, Ortaçağ Balkanları'nın karmaşık tarihine berrak bir giriş penceresi açarak Osmanlıların kuruluş yıllarındaki başlıca rakiplerini ete kemiğe büründürüyor ve popüler Türk tarihçiliğinde "Haçlılar" torbasına atılıp adeta ismi var cismi yok bir "hayaletler ordusuna" indirgenmiş savaşçıları tasvir ediyor.

OSCAR NIEMEYER, *Dünya Adil Değil* [çeviren Leyla Tonguç Basmacı] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 60 ss. ISBN 978-975-570-650-4

Modern mimariye hem anlayış hem de biçim bakımından oldukça önemli katkılarda bulunmuş, dünyanın çeşitli yerlerinde sayısız esere imzasını atmış, bir yüzyılı aşkın yaşamının neredeyse son günlerine kadar çalışmış büyük bir isim Oscar Niemeyer. Niemeyer’i önemli kılan yalnızca özellikle betonun farklı ve estetik kullanımını yansıtan yapıtları değil, genç yaşlardan itibaren benimsediği ve her fırsatta dile getirdiği politik duruşudur. Fidel Castro’nun deyimiyle “dünyada kalan iki komünistten biri”dir ve tam da bu yüzden tarzı zaman zaman eleştirilmiş ve çelişkili bulunmuştur. Ancak Niemeyer işlevi değil formu önemseyen anlayışı, özgünlük ve yaratıcılığıyla çizgisini tutarlılıkla yansıtmıştır. Dağlardan, dalgalardan, bulutlardan ve kadın bedeninin estetik kıvrımlarından aldığı ilham eğri çizgilerde, yüzeylerde ve geniş alanlarda hayat bulur. 1939’da New York Fuarı’nda Brezilya pavyonu tasarımıyla adını duyuran, bu tarihten itibaren dönemin önemli mimarları Le Corbusier, Lucio Costa gibi isimlerle çalışmaya başlayan Niemeyer, 1964’te gerçekleşen askeri darbeye kadar yeni başkent Brasilia şehrinin inşa edilmesi de dâhil olmak üzere birçok işe imza attı. 1985’e kadar süren askeri diktatörlük süresince gördüğü baskılar nedeniyle yurtdışında, sürgünde yaşadı ve tasarımlarını Paris, Trablus, Cezayir, Malezya ve İtalya’da sürdürdü. Ülkesine döndüğü yıl olan 1985’ten 2012’deki ölümüne kadar çalışmaya devam etti. Niemeyer’in dünya görüşünü, mimariye yaklaşımını, dostluklarını dile getirdiği kısa metinlerden oluşan *Dünya Adil Değil*, 104 yaşında bir çocuğu tüm içtenliği ve sadeliğiyle yansıtıyor, komünist bir çocuk.

JOHN JULIUS NORWICH, *Bizans-1* [çeviren Hamide Koyukan] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2013), 345 ss. ISBN 978-605-509-301-3

Bizans otokrasiyle idare ediliyordu, baştaki imparator Havarilere eş, Tanrı’nın yeryüzündeki temsilcisi, tüm tebaasının hayatını avucunda tutan yarı ilahi bir varlıktı. Bu imparatorlardan bazıları kahramandı, bazıları da canavar; fakat asla silik değillerdi. Sadece bundan ötürü bile bu kitabı yazmak sürekli bir zevkti, fakat mütevazı anlamda, bir borcun ödenmesiydi aynı zamanda. Bizim medeniyetimiz Doğu İmparatorluğu’na ne kadar çok şey borçlu olduğunu asla yeterince değerlendiremedi. Hıristiyanlığın bu Doğu Kalesi olmasaydı, Avrupa’nın VII. yüzyılda Sasani ordularına, VIII. yüzyılda Bağdat Halifesi’nin ordusuna karşı şansı olur muydu? Bugün hangi dili konuşuyor ve hangi tanrıya tapıyor olurduk? Kültürel alandaki borcumuz da çok büyüktür. Barbar istilaları ve Roma’daki imparatorun düşüşünden sonra, Batı Avrupa’daki öğrenme ışığı, tek tük manastırdaki titrek alevler dışında, sönmüştü. Alev alev yanmayı sürdürdüğü ve klasik mirası koruduğu yer Bosphoros kıyılarıydı. Antik Çağ hakkındaki bilgilerimizin çoğu -özellikle Yunan ve Latin edebiyatı ve Roma hukuku- Constantinopolis’in âlimleri ve yazmanları olmasaydı sonsuza değin kaybolacaktı.

JOHN JULIUS NORWICH, *Bizans-2* [çeviren Selen Hırçın Riegel] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2013), 330 ss. ISBN 978-605-509-302-0

Bizans otokrasiyle idare ediliyordu, baştaki imparator Havarilere eş, Tanrı’nın yeryüzündeki temsilcisi, tüm tebaasının hayatını avucunda tutan yarı ilahi bir varlıktı. Bu imparatorlardan bazıları kahramandı, bazıları da canavar; fakat asla silik değillerdi. Sadece bundan ötürü bile bu kitabı yazmak sürekli bir zevkti, fakat mütevazı anlamda, bir borcun ödenmesiydi aynı zamanda. Bizim medeniyetimiz Doğu İmparatorluğu’na ne kadar çok şey borçlu olduğunu asla yeterince değerlendiremedi. Hıristiyanlığın bu Doğu

Kalesi olmasaydı, Avrupa'nın VII. yüzyılda Sasani ordularına, VIII. yüzyılda Bağdat Halifesi'nin ordusuna karşı şansı olur muydu? Bugün hangi dili konuşuyor ve hangi tanrıya tapıyor olurduk? Kültürel alandaki borcumuz da çok büyüktür. Barbar istilaları ve Roma'daki imparatorun düşüşünden sonra, Batı Avrupa'daki öğrenme ışığı, tek tük manastırdaki titrek alevler dışında, sönmüştü. Alev alev yanmayı sürdürdüğü ve klasik mirası koruduğu yer Bosphoros kıyılarıydı. Antik Çağ hakkındaki bilgilerimizin çoğu -özellikle Yunan ve Latin edebiyatı ve Roma hukuku- Constantinopolis'in âlimleri ve yazmanları olmasaydı sonsuza değin kaybolacaktı.

JOHN JULIUS NORWICH, *Bizans-3* [çeviren Selen Hırçın Riegel] (İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2013), 410 ss. ISBN 978-605-509-303-7

Bizans otokrasiyle idare ediliyordu, baştaki imparator Havarilere eş, Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi, tüm tebaasının hayatını avucunda tutan yarı ilahi bir varlıktı. Bu imparatorlardan bazıları kahramandı, bazıları da canavar; fakat asla silik değillerdi. Sadece bundan ötürü bile bu kitabı yazmak sürekli bir zevkti, fakat mütevazı anlamda, bir borcun ödenmesiydi aynı zamanda. Bizim medeniyetimiz Doğu İmparatorluğu'na ne kadar çok şey borçlu olduğunu asla yeterince değerlendiremedi. Hıristiyanlığın bu Doğu Kalesi olmasaydı, Avrupa'nın VII. yüzyılda Sasani ordularına, VIII. yüzyılda Bağdat Halifesi'nin ordusuna karşı şansı olur muydu? Bugün hangi dili konuşuyor ve hangi tanrıya tapıyor olurduk? Kültürel alandaki borcumuz da çok büyüktür. Barbar istilaları ve Roma'daki imparatorun düşüşünden sonra, Batı Avrupa'daki öğrenme ışığı, tek tük manastırdaki titrek alevler dışında, sönmüştü. Alev alev yanmayı sürdürdüğü ve klasik mirası koruduğu yer Bosphoros kıyılarıydı. Antik Çağ hakkındaki bilgilerimizin çoğu -özellikle Yunan ve Latin edebiyatı ve Roma hukuku- Constantinopolis'in âlimleri ve yazmanları olmasaydı sonsuza değin kaybolacaktı.

ARDA ODABAŞI, MEHMET PERİNÇEK, *Stambulskie Novosti' de Jön Türk Devrimi* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 554 ss. ISBN 978-975-343-803-2

Stambulskie Novosti (İstanbul Haberleri), 1909-1910 yıllarında Türkiye'de çıkmış ilk Rusça gazetedir. Rus devrimciler, Paris'te tanıştıkları İttihatçıların çağrısı üzerine 1908 devriminden sonra Türkiye'ye gelirler. Ekim devriminden sonra Sovyet Devletinde üst düzey görevlere gelecek olan Korkmasov ve arkadaşları, iç siyasetten dış politikaya, toplumsal hayattan edebiyat ve sanata Jön Türk Devrimi'ni incelediler. Türkiye'de ve Rusya'da neredeyse hiç bilinmeyen bu gazete, Türk devrim tarihi araştırmaları açısından önemli veriler sunuyor. İttihat ve Terakki liderlerinin yazılarının yer alması da Gazeteye ayrı bir değer katıyor. Türk ve Rus basın tarihleri açısından eşsiz bir kaynak olan *Stambulskie Novosti*, 1908 Jön Türk devriminin dünya çapındaki önemini ve etkisini de ortaya koyuyor. Kitabın yazarları, o dönemi, bugüne dek gün ışığına çıkarmış Rusça ve Osmanlıca kaynaklarla birlikte değerlendiriyorlar.

CLAUS OFFE, *Amerika Üzerine Düşünceler* [çeviren Osman Toklu] (Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, 2013), 111 ss. ISBN 978-975-298-500-1

Eski Kıta'nın ABD ile kurduğu ilişkiler, tarafların karşılıklı olarak beslediği önyargı, merak, endişe, coşku, tereddüt gibi oldukça karmaşık ve çelişik hislerin içe içe girdiği bir yumaktır çoğu kez. Frankfurt Okulu'nun ikinci kuşağına mensup en önemli düşünürler arasında gösterilen Claus Offe'nin bu kitap-

taki izleği, bir tetkik gezisi için ABD'ye yolu düşen Tocqueville, karşılaştırmalı bir saha çalışması için bu ülkede bulunan Weber ve Nazi zulmünden kaçarken ABD'de on seneyi aşkın bir sürgün hayatı sürmüş Adorno üzerinden bu "netameli" ilişkinin hayli ilgi çekici bir resmini ortaya koyuyor. Kitabını yüzyıl başının genel bir değerlendirmesiyle noktlayan Offe, bu çerçevede kat edilen mesafenin boyutlarını tanımlarken, hayatietini tüm canlılığıyla koruyan kimi çekince ve önyargıların da varlığını anımsatıyor. Kültürlerarası incelemelerin en müstesna metinlerinden biri olan çalışma, başlangıç amaçlarını çokça aşan bir gözlem ve yorum ufku sunuyor okuruna.

TARIK OĞUZLU, *NATO Ortaklıkları ve Türkiye* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 51 ss. ISBN 978-605-399-306-3

NATO'nun Soğuk Savaş sonrası dönüşümü ve yakın çevresini dönüştürme çabasında öne çıkan ortaklık politikası ve işbirliği girişimlerini ele alıyor. Bu kapsamda NATO tarafından oluşturulan Barış için Ortaklık, Akdeniz Diyalogu ve İstanbul İşbirliği Girişimi, tarihsel gelişim süreçleri içerisinde analiz ediliyor. Bu girişimlerin hangi kavramsal ve kuramsal çerçevede anlaşılması gerektiğine dair kapsamlı bir tartışma sunan yazar, bu çabalara hayat veren tarihsel ve jeopolitik olayları da mercek altına alıyor. NATO'nun küreselleşmesi bağlamında İttifak üyesi ülkelerin İttifak dışındaki ülkelerle ne tür işbirlikleri içine girdiğini tartışan Prof. Oğuzlu, bu süreçte Merkezî ve Doğu Avrupa, Balkanlar, Karadeniz, Kafkaslar, Akdeniz ve Orta Doğu bölgelerinin artan önemine işaret ediyor. Çalışma aynı zamanda, İttifak'ın önemli üyelerinden olan Türkiye'nin NATO'nun bu bölgesel girişimlere yönelik tutumunu da detaylı bir şekilde inceliyor. Bahsi geçen bölgelere coğrafi yakınlığı ve dış politikasının üzerine oturduğu temel dinamikler ışığında Türkiye'nin bu süreçte ne tür roller oynadığı da kitabın ele aldığı konular arasında.

YOSHI OIDA, LORNA MARSHALL, *Görünmez Oyuncu* [çeviren Özlem Turhal De Chiara] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 145 ss. ISBN 978-605-478-706-7

Kabuki tiyatrosunda "aya bakmak" denilen ve oyuncunun işaret parmağıyla gökyüzünü gösterdiği bir hareket vardır. Bir oyuncu hayal edelim: Çok yeteneklidir; bu hareketi çok zarif bir şekilde yapar; seyirciyi, yaptığı hareketin güzelliğiyle büyüler, herkesi bu konudaki ustalığına hayran bırakır. Başka bir oyuncu hayal edelim: O da aynı hareketi yapar, ama seyirci hareketin zarafetinin farkına varmaz, ayı gösteren oyuncuyu değil, oyuncunun işaret ettiği ayı görür. Yoshi Oida'nın gönlü, seyirciye ayı göstermeyi başaran oyuncudan, yani "görünmez" olabilen oyuncudan yanadır. Geliştirdiği oyunculuk metodunun özü de budur. Oida'ya göre insanın bir görünen yüz vardır bir de içeride saklı olan başka bir yüz. Sadece yüzeyde görüneni eğitime yanlına düşmemek gerekir. Oida; sahnede güzel bir vücut, kuvvetli bir sahne duruşu sergilemek istiyorsak benliğimizi de eğitmemiz gerektiğinin altını çiziyor. Eğer iç dünyamız yeteri kadar beslenemiyorsa, güzel hareketlerin de, muhteşem ses tekniğinin de, zarif kostümlerin, etkileyici makajların da bir anlamı olmayacaktır. İç olmadan dış hiçbir işe yaramaz.

MEHMET ALİ OKAR, *Osmanlı Balkanlarının Son On Yılı* (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 304 ss. ISBN 978-605-360-943-8

Mehmet Ali Okar, 1912'deki Batı Rumeli bozgununa dek uzanan dönemi ayrıntılarıyla kayda geçerken, Osmanlı Balkanları'nın çok boyutlu bir tablosunu da çiziyor: Dağ köylerindeki halkın yaşayışı ve asker-

le ilişkileri, coğrafyanın renkli tasvirleri, av hikâyeleri, askeri tiyatro kumpanyasının turneleri, meşrutiyetin Manastır'da yarattığı coşku, Balkan muharebeleri, bozgun ve Resneli Niyazi'nin ölümünden de bahsediyor.

KADRIYE YILMAZ ORAK, *Belâgat Geleneğimiz ve Belâgat-ı Lisan-ı Osmanî* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2013), 414 ss. ISBN 978-605-539-784-5

İslâm medeniyeti içinde doğup gelişen belâgat bilimi, eski eğitimimizin temel konularından biriydi. Bu ilim, sözün nasıl, ne şekilde kullanılacağına öğretimi işine yarar ve “meânî”, “beyân”, “bedî” kıssımlarını ihtiva eder. “Meânî” bölümünde genel olarak yazılı ve sözlü anlatımımızın temel ilkeleri izah edilir, “beyân” bölümünde dilin estetik boyutuna geçilir ve “bedî” bölümünde ise dili süslemede kullanılan tezât, tenâsüp, cinâs gibi edebî sanatlar kavratılır. Tarihî belâgat bilgilerinin sistematik olarak anlaşılması, eski edebiyatı daha iyi kavramamızı sağlayacaktır. Ayrıca çağımız retorik bilimlerini daha doğru anlamamıza da imkân verecektir. Tanzimat döneminde mekteplerde bir ders kitabı olarak okutulan Ahmed Hamdî Şirvânî'nin *Belâgat-ı Lisân-ı Osmânî*'si, birinci sınıf bir belâgat kitabı değildir. Ancak belâgat tartışmalarının gittikçe arttığı bu dönemde eser, temel bölümlerinin tam olması ve verdiği örnekler dolayısıyla bir önem kazanmıştır.

BASKIN ORAN, *Türk Yargısı ve Adaleti Üzerine Yazılar* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 504 ss. ISBN 978-975-051-318-3

Baskın Oran'ın 1990'lı yılların ortasından itibaren yazdığı yazıları bir araya getiren bu derleme, Türk Yargısı ve Adaletinin içler acısı halini tüm yönleriyle ortaya koyuyor. Birey'i Devlet'in kulu sayan zihniyeti, dönemin “farklı” kimliklerini (gayrimüslim, solcu, LGBT, İslamcı, kadın, Kürt.) inkâr eden zihniyeti masaya yatırırken, bir yanda adaletin fazlasıyla es geçildiği diğer yanda adaletsizliğin diz boyu olduğu bir anlayışın analizini yapıyor.

ERIK ORSENNA, *Kâğıt Yolunda* [çeviren Akın Terzi] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 256 ss. ISBN 978-975-342-928-3

Kitabın konusu, yakın zamanlara kadar kitabın tek hammaddesi, okumayı mümkün kılan başlıca ortam olan kâğıt. Basılı kitabın geleceği tartışılarsun, Orsenna bizi kâğıdın geçmiş ve günümüzdeki üretim merkezlerine, ormanlara, ırmak kenarlarına götürüyor; kaynaklar, üretim tarzları, yeni teknolojiler ve kullanım alanlarını titiz ve tatlı dilli bir gazeteci gibi, belki ondan da çok, meraklı bir çocuk gibi araştırıyor, sorup soruşturuyor.

GEORGE ORWELL, *Neden Yazıyorum* [çeviren Levent Konca] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 109 ss. ISBN 978-975-570-652-8

Edebiyat anlayışı hiçbir zaman politik düşüncelerinden ve gözlemlerinden ayrı düşünülemez bir yazar olan George Orwell, *Neden Yazıyorum*'da bir araya getirilen denemelerinde, hemen her yazarın hayatının bir noktasında kendisine sorduğu ya da başkalarının ona yönelttiği, beylik “Neden Yazıyorum?” sorusuna politik ve insani gözlemlerle yoğurduğu cevaplar veriyor. Politikacıların ipliğini pazara çıkarırken, İngiliz karakterini bir kadvra gibi parçalarına ayırırken, savaşa dair dile getirilmeyenleri dile getirir-

ken iğneyi başkaları kadar kendine de batırmaktan sakınmıyor. “Tüm yazarlar kibirli, bencil ve tembeldir ve yazma dürtülerinin altında bir gizem yatar. Kitap yazmak, acıdan kıvrandıran bir hastalığın uzun süren nöbetleri gibi insanı yiyip bitiren korkunç bir mücadeledir. İnsan, karşı koyamayacağı ve anlayamayacağı bir iblis tarafından itilirse kesinlikle böyle bir işe kalkışmazdı. Biliyoruz ki bu iblis herkeste vardır ve bir bebeğin ilgi çekmek için ciyak ciyak ağlamasına yol açan içgüdünün aynısıdır. Fakat yine de sürekli kendi kişiliğini gizleme mücadelesi vermediği sürece insanın okunabilir hiçbir şey yazamayacağı da bir o kadar doğru.”

GEORGE ORWELL, *Kitaplar ve Sigaralar* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 118 ss. ISBN 978-975-570-634-4

“Kitaplar, gerçekten de okuyucuların yakınmalarına neden olacak kadar pahalı mıdır?” Sıkça sorulan bu sorunun cevabını bu kez George Orwell arıyor. İşe elindeki kitapların envanterini çıkararak başlıyor ve sigaraya harcanan parayla kitaba harcanan para arasında bir kıyas yapıyor. Cevap sizce ne? Kitaplar ve Sigaralar, eleştirmenlik ve sahafılık da yapmış olan Orwell’in sansürden başlayıp eleştirmenliğin gelişmelerine uzanan geniş bir yelpazede edebiyat camiasına ilişkin gözlemlerinden oluşan makalelerini bir araya getiriyor. Edebiyat dünyasına ve bu dünyadaki ilişkileri yöneten ve yönlendiren etiğe ilişkin özgün bir bakış açısı sunan Orwell, yazar, eleştirmen ve okurların panoramasını dönemin politik atmosferi eşliğinde değerlendiriyor. “Sahafta çalışırken –eğer sahafta çalışmıyorsanız bu mekânı kafanızda çekici yaşlı beyefendilerin uçsuz bucaksız deri ciltli kitap sayfalarının arasında gezindiği bir tür cennet olarak canlandırmanız ne kadar da kolay– beni en çok etkileyen şey gerçek kitapseverlerin az bulunurluğu olmuştu. İlk baskı züppeleri, edebiyat sevdahılarından daha fazlaydı; ucuz ders kitapları için pazarlık yapan doğulu öğrenciler onlardan da çoktu; ama en çok yeğenleri için doğum günü hediyesi arayan kafası karışık kadınlar geliyordu. Örneğin 1897’de çok hoş bir kitap okumuş olan, kendisi için o kitabın bir nüshasını bulup bulamayacağınızı soran sevgili yaşlı hanımefendi. Ne yazık ki kitabın adını ya da yazarını hatırlamıyor, tıpkı hangi konuyla ilgili olduğunu da hatırlamadığı gibi; fakat kırmızı bir kapağının olduğunu unutmamış.”

YILMAZ ÖZTUNA, *Bir Darbenin Anatomisi* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 480 ss. ISBN 978-975-437-975-4

Yılmaz Öztuna bu kitabında 1876 askeri darbesini, Sultan Abdülaziz’in tahttan indirilmesi ve ölümü olayını bütün detayları ile anlatıyor. Bütün o dönemin şahitlerinin ifadelerini naklediyor. 1876 Darbesi, sonradan imparatorluk ve cumhuriyet Türkiye’sinde yapılan diğer askerî darbelere örnek oluşturduğu için çok önemlidir.

YILMAZ ÖZTUNA, *II. Abdülhamid: Zamanı ve Şahsiyeti* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 375 ss. ISBN 978-975-437-972-3

Bugün Türkiye’deki tamama yakın belli başlı devlet kurumları, kuruluşları, mahalli ve özel teşebbüsler, yüksek ve ortaokullar, Sultan Abdülhamid devrinde veya ondan az önceki ve az sonraki yıllarda kurulmuştur. Tamama yakınında Fransa örneğinin izlendiğini söyleyebilirim. Millet Meclisi, Senato, Anayasa Mahkemesi (Şura-yı Devlet Tanzimat Dairesi), siyasi partiler, siyasal bilgiler ve hukuk fakülteleri, sivil ve artık Fransızca değil Türkçe eğitim yapan tıbbiye, İstanbul dışındaki imparatorluk şehirlerinde yüksek okullar, II. Abdülhamid devrinde (1876 - 1909) gerçekleşti. Cumhuriyeti, istinasız, Sultan Hamid devrin-

de eğitim gören kuşaklar kurdu. Cumhuriyetin gerçek kurucusu Atatürk, Selanik'te modern ilkokulda, askerî ortaokulda, Manastır'da askerî lisede, İstanbul'da Harb Okulu'nda ve Harb Akademisi'nde okudu. Geniş kültür sahibi, mükemmel bir asker oldu. Almanya, Avusturya-Macaristan, Fransa, İngiltere, Birleşik Amerika'da daha yüksek kalitede subay yetiştirilmiyordu. Türk subayı, en iyi derecede Türkçe öğrendi. - Büyük Nutuk'ta kullanılan inanılması zor zenginlikte bir Türkçe- Yabancı dil öğrendi. Prusya kurmayları ile strateji tartışması yapabilen bir kurmay subay olarak yetişti.

MATT RIDLEY, *Akılcı İyimser: Refahın Evrimi* [çeviren Mehmet Doğan] (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2013), 400 ss. ISBN 978-605-478-700-5

Önce doğru bir saptamada bulunalım: Eğer dünya bu şekilde devam ederse tüm insanlık için felaket olur, diyen karamsarlar haklı. Eğer tüm ulaşım petrole bel bağlar ve petrol sıfırı tüketirse, o zaman ulaşım durur. Eğer tarım suni sulamaya tabi olmaya devam eder ve su havzaları tükenirse, ardından açlık gelir vs. Fakat burada bir koşuldun bahsedildiğine, “eğer” dendiğine dikkat edin. Ama dünyada işler sürekli olarak kötüye gitmeyecek. Bir milyar insanın yeterince gıda alamadığı, bir milyar insanın temiz suya erişemediği, bir milyar insanın okuma yazma bilmediği gerçeği karşısında duygusuz bir kayıtsızlık izlenimi bırakabilir benim bu iyimserliğim. Ama bence tam da dünyada hâlâ vicdan sahibi herhangi birinin isteyebileceğinden çok fazla acı ve yokluk olması yüzünden, hırslı bir iyimserlik ahlaken zorunludur. Bu kitapta akılcı bir iyimserliği savundum. Dünyada artık bir ağ örüldüğünü, fikirlerin hiç olmadığı kadar birbirleriyle gelişigüzel çiftleştğini, yenilik hızının ikiye katlanacağını ve ekonomik evrimin XXI. yüzyıl yaşam standartlarını hayal edilmeyen yüksekliklere çıkarıp dünyanın en yoksul insanların bile ihtiyaçlarını ve arzularını karşılayacağını ileri sürdüm. Bu tür bir iyimserliğe hiç rağbet edilmediğini, fakat tarihe bakarsak felaketçi bir karamsarlıktan daha gerçekçi bir tavır olduğunu göreceğimizi söyledim. Ben akılcı bir iyimserim: Akılcıyım, çünkü bu iyimserliğe mizacıma ya da içgüdülerim aracılığıyla değil, mevcut bulgulara bakarak ulaştım. İlerleyen sayfalarda sizi de akılcı iyimser yapmayı umuyorum. Akılcı iyimserim çünkü bir yerlerde birileri, insanların ihtiyaçlarına daha iyi hizmet edecek usullerin icadı için teşvik edildiği sürece, insan hayatının güzelleşmeye devam edeceğine inanıyorum.

ELISABETH ROUDINESCO, ALAIN BADIOU, *Dün Bugün Jacques Lacan* [çeviren Akın Terzi] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 84 ss. ISBN 978-975-342-188-1

Jacques Lacan'ı yakından tanımış ve düşüncelerinden derinlemesine etkilenmiş iki kişi, filozof Alain Badiou ve psikanaliz tarihçisi Elisabeth Roudinesco bu söyleşide verimli bir diyaloga giriyorlar. Lacan düşüncesinin psikanaliz ve felsefe açısından önemini irdeliyor, günümüz dünyası açısından ne ifade edebileceğini ortaya koyuyorlar. Aykırı fikirleriyle tartışmalara konu olmuş, sadece psikanalist diyemeyeceğimiz bu etkili figürü yanlarına alarak, siyasal devrim ile öznel devrim arasındaki ilişkiyi yeniden sorguluyorlar.

SUPHI SAATÇI, *Evliya Çelebi Kerkük'te* (İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2013), 108 ss. ISBN 978-975-437-994-5

Bendenizi ziyadesiyle mahzun ü me'yus eyleyen müderrisin bu sözleri dil-i rakikimi nâ-şâd kılmıştır. Türkman taifesinin Kerkük nam belde-i kadfimesi hakkında kitapta bana ta'alluk eyleyen sitemkârane sözler, rahat ü huzurumu bozub be-gayet müteessir oldım. Dimek kim, seyahatnamemde bir nakısa bulunmuşdur. Ol sebebden diyar-ı Türkman olan kasaba-i Kerkük'i ziyaret itmek mukarrer oldu. Evvela dostu-

muz Kâtip Çelebi'nin gönlünü yapmak gerektür, dedüm. Saniyen içimde ziyadesiyle büyük bir 'ukde olan bu meseleyi hal yoluna komayı arzu eyledim. Bu ziyaretle Kerkük'e dayir ma'lumat-ı vafireyi kendü kitabımıza derc eyleyüb Kerkükî müderris efendiye de şadüman kılam, dedüm. Hemen kaftanümi giyüb, Ceb-rail aleyhisselamın huzuruna teveccüh eyleyüb, can ü gönülden meded taleb ü arz eyledüm: "Allah-ü te'âla izin virürse, varub bilâd-ı 'Irak'a seyahat itmeye niyetlendüm. 'Irak'da tavattun eylemiş Türkman diyarını gezüb, ba'dehü bi-iznillah anları tastür eylemek muradımdır."

HALİL BURAK SAKAL, *Başka Bir Dünya Savaşı* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 404 ss. ISBN 978-975-437-981-5

İkinci Dünya Savaşı Sırasında Almanya Tarafında Savaşan Türkistanlılar 1941 – 1945. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından yaşanan Şubat ve Ekim devrimleri, Rus İmparatorluğu yönetiminde yaşayan halklara kendi topraklarının yönetiminde söz sahibi olma umudu vermişti. Devrimlerin heyecanıyla 1920'lerde halklarının özgürlüğü ve kendi kaderini tayin hakkı için çaba sarf eden Türkistan aydınlarının Stalin iktidarında yirmi yıldan kısa bir süre zarfında tamamen yok edilmesi ile birlikte, Türkistan halklarının umutları kısa zamanda boşa çıkmış oldu. Ancak bu hayal kırıklığı, birçok Türkistanlı için sadece sonun başlangıcıydı. Türkistan'ın kaderi, Sovyetler Birliği'nde Stalin'in, Almanya'da ise ırkçı Nazi partisi lideri Hitler'in iktidarı tamamen ele geçirmesiyle şekillenecek, Avrupa'da savaşın fitilini ateşleyen Alman ordularının yönünü doğuya çevirmesi, bölge halkı üzerine kara bir bulut gibi çökecektir. Zira 1941 yazında milyonlarca Türkistanlı, vatanlarından ayrılarak binlerce kilometre ötedeki Sovyet topraklarını savunmak üzere, Hitler'in ordularına karşı ön cephede savaşa sürülecek, ancak bunlardan büyük çoğunluğu -tek bir kurşun bile atmadan- Almanlara esir düşecektir. Milyonlarca Türkistanlının toplandığı Alman savaş esiri kampları, insanlık dışı şartlardan dolayı savaş esiri Türkistanlılar için bir ölüm kalım mücadelesine, Stalin'in tasfiyelerinden kurtularak Avrupa'ya kaçabilen bir avuç Türkistanlı aydın için Almanlarla işbirliği yaparak rejimden rövanş almak üzere örgütlenme şansına, Doğu Cephesi'nde insan gücüne ihtiyaç duyan Alman subaylar için ücretsiz vasıfsız işgücüne, ırkçı Nazi ideolojisine kapılmamayı başaran az sayıda Alman siyasetçi ve bürokrat için ise savaş esiri Türkistanlılarla başlayarak tüm Merkezi Asya'ya yayılması hayal edilen, Rusya'daki Bolşevik rejimini çökertecek çapta bir silahlı isyan için fırsata dönüşmüştür. Almanya, İkinci Dünya Savaşı'ndan mağlubiyetle ayrılmıştır. Ancak savaşın bilinmeyen mağlubu, Kızıl Orduda, savaş esiri kamplarında ve Alman saflarında, kimseyle ideolojik husumeti olmayan milyonlarca evladını yok yere yitiren Türkistan olacaktır.

RENATA SALECL, *Kaygı Üzerine* [çeviren Barış Engin Aksoy] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 152 ss. ISBN 978-975-342-926-9

Sık sık çağımızın kaygı çağı olduğuna dair yorumlar duyuyor, kaygıdan kurtulmanın yollarını aramaya teşvik ediyoruz. Peki nedir kaygı? Bakış açımızı değiştirerek kurtulabileceğimiz (ve kurtulmamız gereken) bir duygu mu, yoksa temel bir insanlık durumu mu? Kaygı Üzerine'de Renata Salecl, gerek bireyleri gerekse toplumları zaman zaman avucuna alan bu ruh halini mercek altına yatırıyor ve soruyor: Kaygının temelinde ne var? Bir şeylerin kontrolden çıktığı hissi mi, yoksa aksine her şeyin fazlaca kontrol altına alınması mı? Seçeneksizlik mi yoksa çok fazla seçenek mi? Medya kaygıyı işlemekle mi yetiniyor, yoksa bizzat yaratıyor ve körükliyor mu? İlaçlar kaygıyı azaltıyor mu yoksa besliyor mu? Kaygı gerçekten de mutluluğun önündeki en büyük engel mi, yoksa mutluluğun nihai hedef olarak yüceltilmesi ve mutluluk baskısı insanları kaygıya mı sevk ediyor? Bir başka deyişle, kaygıya neden olan şey tam da kaygı-

dan kurtulma çabası olabilir mi? Salecl bu soruları yanıtlarken, gündelik hayatta yaşadığımız kaygıları dört temel başlık altında inceliyor: savaş kaygıları, hiper-kapitalizmin getirdiği (ve suistimal ettiği) kaygılar, aşk ilişkilerinde yaşadığımız kaygılar ve ebeveynlik kaygıları. Psikanalizin temel kuramlarının yanı sıra edebiyat, sanat, sinema ve popüler kültürden de faydalanan Salecl, hayatımızın kaçınılmaz bir parçası olan kaygı üzerine yalın ve derinlikli bir çözümleme sunuyor.

AHMED GÜNER SAYAR, *Abdülbaki Gölpınarlı* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 248 ss. ISBN 978-975-437-992-1

Bir avuç insan onu gerçekten sevdiler. Onlar, Hoca'yı, kusurlarını örtüp, ateşin bir zekâ olduğunu kabullendiler. Ondaki cevheri, Türk kültürüne katkılarını gördüler ve çalışkanlığına hayranlık duydular, mezhep farklılığına [Şif olduğuna], çabuk parlayan mizacına aldırmandan engin bilgisinden istifade ettiler. Bu haliyle Abdülbaki Hoca bir kıymetti, bir estetti. Geleceğin kuşakları, sadece rasyonalizmin şekillendirdiği maddî hayatın nefesleri kestiği yerde, onun eserlerinden sızan ışıklarla irrasyonel dünyanın lezzetinden alacakları felsefî keyifle soluklanacaklar, böylelikle kendilerine açılacak bu dünyanın ikramları ile rasyonel iktisadî birey olmanın yaratacağı görünmez tehlikelerden de korunmuş olacaklardır.

İSMAİL SAYMAZ, *Sözde Terorist* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 264 ss. ISBN 978-975-051-230-8

Türkiye'de son yedi yılda "terör suçu," iktidar bloğuna karşı her eylemi, her muhalif kimliği içine alacak şekilde genişletildi. Polis fezlekeleri adeta yasaların yerine geçerken; özel yetkili mahkemeler, "düşman" ilan edilen kesimlere karşı kahredici bir mekanizma olarak kullanılıyor. Çoğulcu demokrasiyi, örgütlü toplumu, özgür bireyi ve eleştirel aklı hedef alan "devlet terörü" eliyle, yasal hakları kullanmak bile terör suçu sayılıyor. Sonuç ortada: ÖYM'lerde yargılanan sekiz bini tutuklu yetmiş bin sanıkla Türkiye, 12 Eylül mahkemelerinin rekorunu bile geride bıraktı. İsmail Saymaz, 30 ayrı dava dosyasını incelediği bu kitapta annesiyle beraber cezaevinde volta atan iki yaşındaki Şana'nın, taş atan çocuk Berivan'ın, "parasız eğitim" pankartı açan Berna ve Ferhat'ın, oğlunu andığı için yargılanan Ayşe Karakaya'nın, Kürt sanılıp linç edilen Balgün Ailesi'nin, katılmadığı cinayetten müebbet alan yazar Doğan Akhanlı'nın, İbrahim Tatlıses'i vurdurmakla suçlanan avukatın, askeri casusluk örgütünün lideri denilen bir genç kadının ve daha onlarca sözde teröristin hikâyesine ışık tutuyor.

YAŞAR SEYMAN, *Yangın Yeri Yurdum* (Ankara: Bilgi Yayınevi, 2013), 376 ss. ISBN 978-975-220-487-4

Yüzümüzü güneşli güzel günler ışıtsın diye. Anadolu'yu geziyor Yaşar Seyman. Güzel insan yüzlerinde molalar veriyor. Öyküsü, şiiri, sözü, mücadelesi olan insanları tanıyor, seviyor, seviniyor. Hasankeyf'e koşuyor sevgiyle. Dicle kenarında işçi kadınlarla söyleşiyor. Van'da depres yaralarını sarmaya çağırıyor. Munzur festivaline götürüyor okuru, yerelden evrensele saygın bir yolculuğa çıkarıyor. İstanbul'un, Ankara'nın meydanlarında hak için, emek için soluklanıyor. Erzincan'da, Kars'ta, Sivas'ta, âşıkların sazlarında türkülerle çoğalıyor. Hopa'da, Ordu'da, Giresun'da aydınlık geleceğe dönüyor yüzünü. Değişik inançların ve kültürlerin görsel şölenlerini aktarıyor kalemile. Nehirlere, kentlere ve edebiyata duyduğu aşk ile insanlara akıyor. Umudu, en umutsuz gibi görünen zamanlarda yüreklere taşıyor. Dert çok; derman umutlu olmakta diyor Yaşar Seyman.

DARYUSH SHAYEGAN, *Melez Bilinç* [çeviren Haldun Bayrı] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 120 ss. ISBN 978-975-342-390-8

Bir yandan aydınlanma rasyonalizminin, diğer yandan dinsel gelenekler ile demokrasi talebinin kısılcacı altında, bugün dünyayı nasıl düşünmeli? Doğu'da ve Batı'da bilinci mesken tutan "varlık halleri" neler? Avrupa'nın Doğu üzerindeki etkilerini analiz eden Daryush Shayegan yeni bir "göçebe düşünce" tanımlıyor - uygarlıkları karşı karşıya getirmeyen, siyasal önyargılarla şekillenmiş kafa karışıklıklarına son veren ve dünyayla ilişkimizde meydana gelmiş değişimleri sorgulayan yeni bir düşünme biçimi. Melez Bilinç'te, Doğu-Batı ilişkisini düşüncesinin odağına yerleştirmiş bir düşünürün entelektüel yolculuğundan kesitler bulacaksınız.

MIRI SHEFER-MOSSENSOHN, *Osmanlı Tıbbı* [çeviren Bülent Üçpınar] (İstanbul Kitap Yayınevi,2013),313 ss. ISBN 978-605-105-121-5

Osmanlıların sağlık anlayışlarının ve tıbbi kullanma biçimlerinin daha önce tasavvur edilenden çok daha karmaşık olduğunu ileri süren bu kitap, Osmanlı tıp sisteminin üç farklı geleneğe beslendiği tezinden hareket ediyor: Vücut sıvılarını esas alan Antik Yunan geleneği, halk tıbbi ve dini tıp. Bunlar birbirleriyle, egemenlik, meşruiyet ve mesleki başarı için rekabet halindeydiler. Aynı zamanda birbirleriyle bilgi ve becerilerini ve sağlık ve hastalığa dair bazı temel anlayışları paylaşıyorlardı. İnsan bedeninin mahiyeti ve bu dünyadaki yeri gibi temel kavramlar hakkındaki tıbbi, hukuki ve teolojik tartışmalar karmaşık ve derindi. 9. yüzyıldan itibaren tekâmül etmeye başlayan ve İslam dünyasındaki çeşitli tıbbi sistemler tarafından paylaşılan Arap-İslam tıbbından çok şey almış olmasına rağmen, Osmanlı tıp sisteminin insanlık ve onun sosyal örgütlenmesi hakkındaki temel varsayımları Osmanlı toplumu ve kültürüne dayanıyordu. Osmanlı tıp geleneğini düşünsel ve sosyal açıdan diğerlerinden ayrı kılan özgün veçheleri vardı. Bu özgün nitelikler, bahsi geçen geleneklerin Osmanlı İmparatorluğu'nda yerleştirilmesi sürecinin bir sonucuydu. Osmanlılar, kültürlerinin diğer veçhelerinde olduğu gibi tıp alanında da eski geleneklere dayanıyor ve bunları kendilerine özgü bir hâle getiriyorlardı. Bu noktadan hareket eden çalışma, Ortadoğu tarihinde şimdiye kadar ihmal edilen iki önemli alan olan Osmanlı tıbbi ve Osmanlıların hastalık deneyimlerine yoğunlaşarak Osmanlı tıbbına ilişkin bilgi ve anlayışımızdaki boşlukları doldurmaya çalışıyor.

LI SHENG, *Sinciang Uygur Tarihi* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 400 ss. ISBN 978-975-343-811-7

Türkiye'de Çin Halk Cumhuriyeti denince akla ilk gelenlerdendir Sinciang Uygur Özerk Bölgesi. Bu bölge, Çin'in en çok etnik azınlığı barındıran, en büyük özerk bölgesi? Osmanlı İmparatorluğu döneminden günümüze kadar da pek çok nedenle gündemimizde oldu Sinciang Uygur Özerk Bölgesi. Bu kitapta, bölgenin bütün tarihini nesnel bir bakış açısıyla bulacaksınız. Orta Asya'nın tam kalbinin, Türklerin tarihi anayurdunun gerçek hikâyesini roman tadında okuyacaksınız. Çin'in bu özerk bölgesinin bazı yönlerden Türkiye'ye ne kadar benzediğini görünce şaşıracaksınız. Dünyanın belki en "çok kültürlü", en "çok etnik gruplu" bu bölgesinde binlerce yıl bir arada yaşamış insanların bazen soykırıma varan boğazlaşmalarına bazen de ortak vatanlarının refahı için omuz omuza verdikleri mücadelelere şahit olduktan sonra büyük değişimin nedenlerini keşfetmemiz zor olmayacak.

QUENTIN SKINNER, *Çağdaş Temel Kuramlar* [çeviren Ahmet Demirhan] (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 278 ss. ISBN 978-975-051-244-5

Çağdaş Temel Kuramlar, 20. yüzyılın ikinci yarısında, bilhassa Anglosakson toplumbilim geleneğine hâkim ampirik ve pozitivist yönetime itiraz olarak ortaya çıkan yaklaşımları ele alıyor. Doğa bilimlerinin, toplum bilimlerinin pratiği için uygun bir model sunduğu varsayımı karşısında ortaklaşan bu yaklaşımlar, “beşeri bilimlerde Teori’ye geri dönüş” olarak inceleniyor. Gadamer, Derrida, Foucault, Kuhn, Rawls, Habermas, Althusser, LéviStrauss ve Annales Tarih Okulu, her biri kendi alanında uzman kişiler tarafından ele alınıyor. Dönemin entelektüel atmosferini belirleyen isimler, hem kuramsal kişilikleri hem de etkileri çerçevesinde inceleniyor.

SPYROS A. SOFOS, Umut ÖZKIRIMLI, *Tarihin Cenderesinde Yunanistan ve Türkiye’de Milliyetçilik* [çeviren Özlem Bülbül] (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 199 ss. ISBN 978-605-399-314-8

Umut Özkırmılı ile Spyros Sofos’un bu çalışması, Yunanistan ve Türkiye’deki milliyetçilikler üzerine her iki ülkenin resmi tarih yazımını sorgulayan, karşılaştırmalı okuma yapmamıza imkân veren ortak bir kavramsal-kuramsal çerçeve sunuyor. Kitap öncelikle her iki ülkenin tarihine ilişkin literatürü eleştirel bir gözle incelerken, milliyetçi projelerin doğuşu ile gelişimini karşılaştırmalı bir analizle ele alıyor. Ardından Yunan ve Türk milliyetçiliğine özgü mit ve kavramları yorumlarken, bu milliyetçiliklerin aralarındaki benzerlikleri ve simbiyotik ilişkileri dikkate alarak, her iki ülkenin milliyetçi tahayyüllerinin kendilerine özgü özelliklerini vurgulayarak, ulus inşa etme süreçleri üzerine değerlendirmelerde bulunuyor. Yazarlar bunu yaparken, “Yunan” ya da “Türk” milletinin, tarihi süreç içinde değişimlere direnerek “özünü korumuş” resmi anlatılara, “ezeli” ve “ebedi” kimliklere, yüceltici, abartılı söylemlerine eleştirel bir gözle bakarak, objektif ölçütler getiriyor. Tarihin Cenderesinde bu yanı sıra, aralarındaki benzerlikleri ve ilişkileri göz ardı etmeden bu iki milliyetçiliğin ayırt edici ve kendilerine özgü yönlerine vurgu yapıp, birbirlerini “ötekileştiren” tarihi ve siyasi süreçler hakkında ayrıntılı bilgiler sunmaktadır.

MICHAEL STANFORD, *Tarihin İncelenmesi İçin Bir Kılavuz* [çeviren Can Cemgil] (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 337 ss. ISBN 978-975-333-299-6

Tarih filozofu Michael Stanford’un, sadece tarihçi olanlar veya müstakbel tarihçiler için değil, sosyal bilimlerin geniş yelpazesinde yer alan tüm öğrenciler için adeta kılavuz niteliği taşıyan bu çalışması, derinlikli bir tarih incelemesi için gerekli olan tarihsel mefhumlar, yöntemler ve sorunlara ışık tutmaktadır. Olay olarak tarih ve anlatım olarak tarih arasında yaptığı titiz ayırmadan hareketle, tarih incelemeleri açısından gerekli gördüğü sofistike bir felsefi zemine işaret eden Stanford, çalışma boyunca okuyucuyu geniş bir tarihsel sekans içinde düşünmeye davet etmektedir. Bu davete icabetin sonuçlarını kestirmekse zor değil: “Yaşanmış deneyim olarak tarih” ile “geçmişin eleştirel yeniden-inşası” arasındaki karanlıklaştırılmış mafsalları saptamak ve buradan hareketle de sosyal bilimlere yakışan bir tarihsel kavrayış stili kazandırmak. Stanford’un sözleriyle “Tarih ilerleme kaydeder, ama bir modayı diğerinin yerine geçirecek değil, insanlık haline dair anlayışımızı sürekli genişleterek ve derinleştirerek.”

MARTIN STROHMEIER, *Kürtler: Tarih Siyaset Kültür* [çeviren Lale Yalçın Heckmann] (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 220 ss. ISBN 978-975-333-305-4

Bu kitap, Kürtlerin tarihini 7. yüzyıldaki İslamlaşmalarından başlayarak 12. yüzyılda ‘Kürdistan’ kavramının ortaya çıkması ve Kuzey Irak’ta özerk Kürt bölgesinin oluşmasına kadar kapsamlı ve herkesin anlayacağı bir şekilde tasvir etmektedir. Kitabın ikinci kısmı, aileler ve aşiretler gibi geleneksel örgütlenme biçimlerinden olduğu kadar modernleşmenin, iç çatışmaların ve ister şehirlere, ister Türkiye’nin batısına, ister yurt dışına olsun, hatırı sayılır göç hareketlerinden de etkilenen güncel Kürt toplumuna ithaf edilmiştir.

KAHRAMAN ŞAKUL, *Yeni Bir Askeri Tarih Özlemi: Savaş, Teknoloji ve Deneysel Çalışmalar* (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013), 358 ss. ISBN 978-975-333-300-9

Yeni bir askeri tarih özlemi. Son zamanlarda öne çıkan tarih dizileri ve popüler tarih yayınları askeri tarihe ilgiyi hissedilir şekilde artırmaktadır. Bu ilgi yeni sorular üretmekte: Yeniçeri kışlalarında gündelik yaşam nasıldı? Osmanlılar nasıl top dökerlerdi? Yaylarını ve kılıçlarını nasıl yaparlardı? Haliç’e gerilen zincir neye benliyordu? Bunları yeniden üretmek mümkün mü ve bize ne kazandırır? İstiklal Savaşı müzelerinden neler öğreniyoruz, neler eksik kalıyor? Savaş oyunlarından neler öğrenebiliriz? Vb. yeni sorulara cevap arayan tarihçilerin ve alanın dışından meraklıların öncülük eden çalışmalarından oluşmaktadır. Şüphesiz büyük bir boşluğu dolduracak olan kitap, bir yanda deneysel çalışmalar yoluyla silah ve askeri gereç replikaları üretimi ile topografya konusunda kendi imkânlarıyla didinen Türk ‘Don Kişotları’nın çalışmalarını, diğer yanda askeri tarihin pek çok farklı alanını konusundaki araştırmalarını içererek alana değerli bir katkı sunmaktadır. Bu kitap tecrübi/deneysel yaklaşımlar sergileyen, eski ekolü takip eden ve yeni ekolden esinlenen çalışmaları bir araya getirirken askeri tarihçiliğimizi sivilleştirip toplumsal, siyasi, ekonomik ve kültürel etkileriyle ele almakta; bir nevi eski ve yeni askeri tarih yazımının muhasebesini yapmaya aracı olacaktır.

BERFU ŞEKER, *Başkaldıran Bedenler* (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 292 ss. ISBN 978-975-342-255-0

Transkimlik kavramı üzerine akademik çalışmaları ve trans bireylerin deneyimlerini bir araya getiren bu derleme, Boğaziçi Üniversitesi’nde 2010 Kasımı’nda düzenlenen “Queer, Türkiye ve Transkimlik” Konferansı temelinde hazırlandı.

FATİH M. ŞEKER, *Osmanlı Entelektüel Geleneği* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013), 468 ss. ISBN 978-975-995-417-8

Türk tarih tecrübesinin Osmanlı aşaması, siyasî ve fikrî sahada istikrar ve kemalin arandığı dönemdir. Tevarüs edilen miras, aktüel kıymetlere göre yeniden şekillendirilir. Mevcut düşünce sistemi, öteden beri hükmünü yürüten değerlere kendi tecrübesi nispetinde açılır, sosyal hayatı idare eden zihniyete doğru uzanarak genişleme ve derinleşme imkânı bulur, hesaplaştığı sistemin tazyiki altında kendini yeniler. Böylece mekanizma yeni baştan kurulur, düşünce hayatın ihtiyaçlarına çok tabii şekilde cevap verir. Tefekkür belirli bir nazariye etrafında teşekkül edip kalmaktan çıkar; yaşanan zaman ve mekâna ait gelişmelerin bir neticesi hâline gelir. İslâm entelektüel geleneğinin klasik çağında amelî aklın vazifesi, nazarı akla hizmet

etmektedir şeklinde kendisini gösteren anlayış, Osmanlı asırlarında nazari olanın amelî olanı tahkim ve takviye etmesine dönüşür. Nitekim söz konusu bu çalışmada, Osmanlı entelektüel geleneğinin iç bünyesini, kendi hakikat ve imkânları içinde kuşatma iddialarını bulacaksınız.

FATİH M. ŞEKER, *Osmanlı İslam Tasavvuru* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013), 510 ss. ISBN 978-975-995-431-4

Osmanlı tecrübesi İslâm medeniyetinin kemal devri ve Müslümanlığın olgunluk noktasıdır. İslâmlaşma sürecinden başlayarak vücut bulan Müslümanlık tarzını, İslâm'ın ta kendisi olarak gören Osmanlılar; Hanefî-Mâtürîdî geleneğin açtığı zeminde harekete geçerler. Gazzâlî başta olmak üzere Râzî, İbnü'l-Arabî, Mevlânâ, Yûnus Emre, İbn Haldûn, Teftâzânî ve Cürcânî etrafında yeni baştan teşekkül etmenin imkânlarını yoklarlar. Mevcut geleneği tazeleyerek bir ileri aşamaya taşıyan bir usul çerçevesinde yol alırlar. Gerisin geriye dönerek ileriye doğru akarlar. Zaman zaman terazi kırılıp şiraze kopsa da onlar, akli olmayı esaslı bir vasıf hâle getirirken hissi bir noktaya doğru gitmekten de çekinmezler. Mücerret manzumeler bütünü olarak kalıp hissiyata dönüşemeyen fikrin hayata tasarruf edemeyeceğini çok iyi bilirler. Onlara göre nübüvvet nasıl Hazret-i Muhammed'de hitama ve kemale erdi ise milletler de Osmanlı ile hitama ve kemale ermiştir. Elinizdeki çalışma inanç sisteminden hareketle Osmanlı dünya görüşünün veya dini düşüncesinin mahiyetini ortaya koyma yolunda atılan mütevazı bir adımdır.

ÖZGEHAN ŞENYUVA, ÇIĞDEM ÜSTÜN, *NATO-Türkiye İlişkileri Türkiye Kamuoyu ve Elit Alguları* (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013), 85 ss. ISBN 978-605-399-307-0

Güvenlik Çalışmaları Dizisinin altıncı kitabı, tarihsel perspektiften Türkiye kamuoyunun NATO'ya bakışını ele alıyor. Yrd. Doç. Dr. Özgehan Şenyuva ve Yrd. Doç. Dr. Çığdem Üstün tarafından hazırlanan çalışmada yazarlar, 1950'lerden Soğuk Savaş'ın sona ermesine kadar Türkiye'de kamuoyunun NATO'ya bakışının ancak elitler, kanaat önderleri ve medya mensupları bağlamında ele alınabildiğini, 2000'li yıllarda ise ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen kamuoyu araştırmaları ile Türkiye kamuoyunun anlamlı bir şekilde incelenildiğini ileri sürüyorlar. Çalışma öncelikle kamuoyu ile dış ve güvenlik politikaları arasındaki ilişkiyi Uluslararası İlişkiler teorileri kapsamında ele alıyor. Ardından, Türkiye'nin NATO'ya girişi, Soğuk Savaş dönemi ve Türkiye kamuoyu ayrı ayrı inceleniyor. Takip eden kısımda, Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından NATO'da yaşanan değişimler ile bunların Türkiye kamuoyuna yansımaları sunuluyor. Çalışmanın sonuç bölümünde ise Türkiye elitlerinin 2000'li yıllarda NATO hakkındaki görüşlerine yer verilerek, NATO'nun üyeleri ile ortaklık programları yürütüldüğü ülkelerdeki imaj ve meşruiyetini güçlendirici yöntemleri açıklanmaktadır.

TURDUBEK ŞEYŞEKANOV, *Göl'deki İsyân 1916: Çarlık Mezalimine Karşı Soylu Direniş Hareketi* [çeviren Ali Rıza Yeter, Ali Ünal] (İstanbul: Ötügen Neşriyat, 2013), 216 ss. ISBN 978-975-437-978-5

XIX. yüzyılda Kırgızistan'ın Çarlık Rusya'nın hâkimiyetine girmesi, Kırgız halkının bağımsız olma ve devlet kurma fikrini kuvvetlendirmiş, halkın kararlı ve dirayetli duruşu söz konusu Issık Göl İsyanı'na damgasını vurmuştur. Bu bakımdan 1916 İsyanı, Kırgız halkının sömürgeci güçlere karşı girişmiş olduğu kurtuluş hareketlerinin doruk noktasını teşkil etmektedir. Issık Göl vadisinde meydana gelen isyan hareketi, bu bağlamda Türkistan coğrafyasında 1916 yılında vuku bulan bağımsızlık isyanlarının ayrılmaz

bir parçasını oluşturmaktadır. Kırgızistan'ın Issık Göl bölgesinde meydana gelen ve Türkistan'ın bağımsızlığı noktasında mihenk taşlarından birini oluşturan 1916 İsyanı, Kırgız Türkleri için hezimetle neticelenmesine rağmen, millî bilincin uyanması ve yeşermesinde büyük katkı ve derin anlam taşıyan siyasi olayları barındırmaktadır. Bu kapsamda eser, gerek Türk Dünyası tarihine gerekse Kırgız Türklerinin yakın tarihine ışık tutması ve faydalı bir kaynak niteliği taşıması itibarıyla akademisyenlerin, öğrencilerin ve Türk Dünyası sevdalılarının ilgisine sunulmuştur.

İZZET TANJU, *İbn Rüşd* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 136 ss. ISBN 978-605-155-000-8

Bir adam düşünün ki, ölümünden (1198) elli yıl sonra Paris'te ateşli tartışmalara konu olmuş. Üstelik onun ileri sürmediği düşünceler onunmuş gibi tartışılmış. Adı büyük yorumcuya çıkmış. Dante'nin deyişi ile: che il gran comento feo. Yine de Dante, Divinia Comedia'sında cehenneme sokar onu. Ressam Rafael de unutmamış. Ünlü tablosu Atina Okulu'nda sol köşede başı sarıklı biri olarak çizmiş. (Kapakdaki resim Rafael'in fırçasından). İbn Rüşd, ilginç bir kişilik. Endülüs Emevi halifeliği yıkılıp yerine küçük devletçiklerin (meliklerin) kurulduğu, ardından Murabıt ve Muvahhid imparatorluklarının birbirini izlediği, ayaklanmaların eksik olmadığı.. o karışık ortamda büyüdü. Bir dönem iktidarın gözdesi aydın oldu. Önemli görevlere getirildi. Sonra gözden düştü. Sürüldü. Ömrünün sonlarında bağışlanmış olsa da, eski ünvanlarına kavuşamadı. Bu kitapta, İbn Rüşd'e giden yol, onun yaşadığı, sonra da etkilediği Fransa'daki ortam, uyandırdığı tepki anlatılıyor. Etkisi, tepkisinden ayrılamaz.

JEAN PAUL THUILLIER, *Etrüskler* (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2013), 160 ss. ISBN 978-975-082-566-8

MÖ 264'te Volsinii Roma ordusunun saldırısı karşısında düştü. Yıkılıp giden, pek çok Toscana şehrinde biri değildi sadece, Etruria'nın dinsel ve siyasal başkentiydi. İtalya topraklarında, Tiber ile Arno arasında, Apennin'ler ile Tiren denizi arasında doğmuş ilk uygarlık olan Etrüskler MÖ VII. ve VI. Yüzyılda en parlak dönemini yaşadı. Cazip ve benzersiz bu kültür Rönesans'tan itibaren merak uyandırdı. Koleksiyoncular, hükümdarlar, sanatçılar, bilginler Büyük Toscana Dukalığı'nın İlkçağ'a uzanan görkemli köklerini saptamaya çalıştı. Yavaş yavaş bilim Etrüsk esrarının perdesini kaldırmaya başladı: XVII. Yüzyıl sonunda alfabe'deki harflerin çoğu yorumlanmış, binlerce çanak çömleğin Yunan kökenli olduğu en sonunda kabul edilmişti. 1820'li yıllardan beri Vulci ve Tarquinia kazılar masallara yaraşır kuyumculuk işlerini ortaya çıkardı. Freskler 'çifte kavalın ezgisiyle neşe içinde dans etmeyi seven' bir halkı açığa vurdu. Jean-Paul Thuillier Roma'nın kökenindeki Etrüsklerin zengin tarihini araştırıyor.

HIFZI TOPUZ, *Vatanı Sattık Bir Pula* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2013), 256 ss. ISBN 978-975-141-579-0

Hıfzı Topuz, bu kitapta dönemin ilginç portreleri eşliğinde, Namık Kemal'in yaşamı ve özgürlük mücadelesini ayrıntılarıyla ele alıyor. Ünlü vatan şairimizin mektuplarından ve dostlarının anılarından yola çıkarak, onun özel hayatını ve iç dünyasını gün ışığına çıkarıyor. Namık Kemal'in istibdata karşı yalnızlık savaşımını, sürgünlerde çektiklerini ve Abdülhamit döneminde sarayla kurduğu yakın ilişkileri bu belgesel romanda bulacaksınız.

ALBERTO TOSCANO, *Fanatizm* [çeviren Barış Özkul] (İstanbul: Metis Yayıncılık, 2013), 312 ss. ISBN 978-975-342-909-2

Fanatik, siyasi söz dağarcığımızdaki en ağır yaftalardan biri. İletişime kapalı olan fanatik, siyasi rasyonalite çerçevesinin dışında durur; hiçbir argümana tahammül edemeyen ve ancak kendine rakip gördüğü her türlü dünya görüşü veya hayat tarzı ortadan kalktığında yatışacak olan (bu onu yatıştırmaya yeterse tabii) azılı, sarsılmaz bir inancın boyunduruğu altındadır, “kafasını değiştiremeyen”, uzlaşmaz, iflah olmaz biridir. Bu nedenle, fanatiğin müzakere alanının dışında yer alan edimleri çoğu zaman, toplumsal ve siyasi davranışlarla ilgili değerlendirmelerimizi yönlendiren akılcılık varsayımına layık görülmez. İşte Toscano tam da bu büyük uzlaşmadan kuşkuluyor ve bu fanatizm yorumunu iskartaya çıkarıyor.

EMİNE FUAT TUGAY, *Bir Aile Üç Asır* [çeviren Şeniz Türkömer] (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2013), 565 ss. ISBN 978-605-360-997-1

Bir Osmanlı paşası ile Mısır Hanedanı'na mensup bir prensesin evliliğiyle kurulan ailesinin tarihini kaleme alan Emine Fuat Tugay, son Osmanlı döneminin de canlı bir panoramasını sunuyor. İstanbul'un paşa konaklarındaki gündelik hayattan Yıldız'ın ve Kahire'nin saray protokollerine, Meşrutiyet ve 31 Mart Vakası'ndan Mısır'ın saray siyasetine, harem hikâyelerinden Boğaziçi yalılarıyla Nil boyu saraylarının sakinlerinin hayatlarına, hizmetkârların dünyasından rüya gibi düğünlere uzanan kaybolmuş, rengârenk bir dünyayı yansıtıyor.

HÜNER TUNCER, *Menderes'in Dış Politikası Batı'nın Güdümündeki Türkiye* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 200 ss. ISBN 978-975-343-806-3

Türkiye, komşularıyla sıfır sorundan derin yalnızlığa nasıl itildi? Türkiye, bütün komşularıyla nasıl kanlı bıçaklı oldu? Türkiye, Cumhuriyet Devrimi'nin kazanımlarını nasıl kaybetti ve bugünkü AKP Hükümeti'ne nasıl mahkûm hale getirildi? Bütün bu sürecin kökeni, Adnan Menderes'in dış politikasında yatmaktadır. İktidar, Adnan Menderes'in başbakanlığı döneminde (1950-1960), iç ve dış politikada Atatürk'ün yolundan gitmemiş ve ülkemizi “Batı'nın Uydusu” konumuna indirgemıştır! 1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle Türkiye, Batı'nın ve özellikle ABD'nin buyrukları doğrultusunda bir dış politika izlemeye başlamıştır. Bu kitapta, deneyimli diplomat ve uluslararası ilişkiler uzmanı Doç. Dr. Hüner Tuncer, tarihimizin önemli dönemeçlerinden biri olan 1950-1960 döneminde, ülkemizin nasıl Batı'nın güdümüne sokulduğunu anlatıyor.

İSMAİL TUNALI, *Yeni Bir Aydınlanmaya Doğru* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2013), 176 ss. ISBN 978-975-141-564-6

İsmail Tunalı'nın 1970'lerden bu yana sanat felsefesi üstüne görüş ve değerlendirmelerinin bir bölümünü retrospektif olarak toplayan bu kitap, çağımızın temel sorunlarına da ışık tutuyor. Kültür alanında doğruyu, kalıcıyı aramak, sanat sorunlarının çözümünü farklı bir eğilimle ele almak Tunalı'nın temel yaklaşımını oluşturuyor. Bu bakımdan kitaptaki değerlendirmelerin sanat ve sanat felsefesine bakışta belirli bir boşluğu giderdiğini söyleyebiliriz.

TÜRKAN TURGUT, *Gümüşsuyu* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 200 ss. ISBN 978-975-437-998-3

Türkân (Yörükân) Turgut, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olduktan ve bir müddet liselerde İngilizce öğretmenliği yaptıktan sonra, hayatını ev hanımı ve yazar olarak sürdürmüş bir kişidir. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından dördüncü baskısı 2011 yılında yapılmış olan Ruth Benedict'in Japon Millet Karakteri üzerine yazdığı ünlü eseri Krizantem ve Kılıç'ın; Kültür Bakanlığı'nca basıldıktan sonra 2006 yılında dördüncü baskısı Babil Yayınları tarafından gerçekleştirilmiş olan John Ruskin'in Susam ve Zambaklar adlı klâsik eserinin çevirmenidir. Morton Punter'in Bilgi Yayınevi tarafından İyi ve Uzun Bir Hayata Doğru adlı "best seller" kitabının ve Peter Ustinov'un Devlet Tiyatroları tarafından sahnelenmiş bulunan Meçhul Asker ve Karısı adlı tiyatro eserinin de çevirmenidir. Türkân Turgut Hanım, aynı zamanda, babası Yusuf Ziya Yörükân'ın Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanmış olan bazı eserlerini yayıma hazırlamış olan bir kişidir de. Türkân Turgut, bu değerli kitabı okuyucularına kendi hayatından ilginç kesitler sunmak için; kendi ifadesiyle "Tarihin acılı günlerine ara sıra dönmekle beraber, annemin, babamın ve diğer büyüklerimin ilgi ve sevgi seli içerisinde, özellikle tabiatın kucagında sakin, neşeli ve dertsiz geçen güzel çocukluk günlerinin hatırasını" canlı tutabilmek için yazmış olduğunu söylemektedir.

NALÂN TURNA, *19. yy'den 20. yy'ye Osmanlı Topraklarında Seyahat Göç ve Asayiş Belgeleri: Mürur Tezkereleri* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2013), 256 ss. ISBN 978-975-256-396-4

1898 yılında Mustafa adlı bir adam, Hicaz taraflarına gitmek amacıyla mürur tezkeresi başvurusunda bulunmuştu. Bir iç pasaport uygulaması olan mürur tezkeresine ait nizamname gereğince kendisi hakkında, başvuru yapan herkes için olduğu gibi, rutin tahkikat yapılmıştı. Tahkikat sırasında adamın Erzurumlu olduğu ve aslında Kayserilioğlu Nişan Ohannes adında bir Ermeni olduğu ortaya çıkmıştı. Yedi yıl önce [1891 yılında] Batum'a gitmiş, orada iki buçuk yıl kadar kaldıktan sonra memleketi Erzurum'a geri dönmüştü. Kendi deyimiyle "Ermeni işleri" henüz son bulmadığından dolayı, 15 gün kadar Saraç ustalarından Arif adlı bir adamın evinde saklanmak zorunda kalmıştı. Daha sonra Sivas Kasabası'na, oradan da Yozgat ve Kayseri yoluyla Adana'ya gitmişti. Pamuk tarlalarında iki ay kadar çalıştıktan sonra İskenderun'a, oradan Magosa Kasabası'na gitmiş ve bir buçuk yıl kadar Şamlı Ebu Reşid adlı birinin yanında yazmacılık yapmıştı. Ardından diğer bir kasaba olan Lefkoşa'ya varmıştı. Uzun yıllar kalmış olduğu bu kasabada, Nalbant Hacı Ali adlı birinin nasihati üzerine Müslümanlığa geçmişti. Daha sonra, 9 ay kadar kalacağı Beyrut'a geçmişti. Burada, Beyrut İskelesi'nde kömürcülük yapmıştı. Sulta/Sultaniye Kasabası'nda ise mutasarrıfın hizmetinde çalışmış ve sonrasında Kıbrıs'ta Tuzla İskelesi'nde tütün ameleliğine girişmişti. İfadesine göre, Lefkoşa Kasabası'nda sanat ve rençperlikle uğraştıkları bilinen 100 hane vardı ve Halep Vilayeti'nden Lefkoşa'ya firari giden bir Ermeni cemaati bulunuyordu. Yapılan tahkikatta adamın durumunun karmaşık olduğu ve diğer Ermenilerle [siyasi] bir ilişki içerisinde olabileceği kanısına varılmış ve bunun neticesinde ilgililerden, adamın hâl ve hareketlerine dikkat edilmesi istenmişti.

H. BAHADIR TÜRK, *Hayali Kahramanlar Hakiki Erkekler* (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 248 ss. ISBN 978-975-051-229-2

Hayali Kahramanlar Hakiki Erkekler tam da böyle bir kitap. H. Bahadır Türk, neredeyse yarım asır öncesinin bilinen, okunan ve satan popüler anlatılarına, onların erkeklik hallerine odaklanıyor. Altmışlı yılların Bahadır, Tolga, Tarkan gibi tarihî çizgi romanlarını ve sahiden alelaceyip bir fenomen olan sado-ero-

tik fotoroman Killing'i anlatıyor. Türün gerekleri, tecimsel kaygılar, süper kahramanlığın genel kodlarını betimliyor. Geniş anlamıyla hipermaskülinite meselesine bakarak, erkeklik bu tür anlatılarda nasıl işleniyor sorusuna cevap arıyor. Kahramanların, baba eksikliğiyle ve silik bir anneyle başladıkları yolculukta nasıl birer intikamcıya dönüştüklerini, şiddet-erkeklik performansının bir aradalığını irdeliyor. Bugünün eril tahayyül ve tahakkümünü popüler kültür ürünlerinden incelemek isteyenler için zihin açıcı bir çalışma. Az bulunur bir popüler kültür tarihi incelemesi.

ORHAN TÜRKER, *Pili Adrianupoleos'tan Edirnekapı'ya* (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 88 ss. ISBN 978-975-570-656-6

Kendine bir hayat edinmen gerekiyordu. Edindin. Orhan Türker önceki çalışmalarında bizi, bugün bu özelliklerini büyük oranda kaybetmiş ancak 20. yüzyılın ortalarına kadar geleneksel sosyal ve etnik yapısını koruyan, çokuluslu Osmanlı İstanbulu'nun Kurtuluş, Samatya, Adalar, Galata gibi Rum ağırlıklı semtlerine götürmüş, yakın geçmişte yaşanan köklü değişimleri gözler önüne sermişti. Sıra, yine unutulmuş bir başka Bizans semti olan Edirnekapı bölgesine geldi. Rum varlığı Fetih'ten sonraki ilk yüzyıldan sonra hiçbir zaman Türk nüfusu aşan bir üstünlük göstermese de Edirnekapı, 20. yüzyılın ortalarına kadar Türklerle Rumların ya da Müslümanlarla Hıristiyanların yan yana yaşadığı bir bölge olmuştur. Ne yazık ki sonunda, diğer kadim Rum semtleriyle aynı kaderi paylaşmış, 1960'lardan sonra Rum nüfus eriyip yok olmuştur. Osmanlı İstanbulu'nun gözlerden irak bu semti günümüzde, sınırları içerisinde barındırdığı Bizans ve Osmanlı mimari yapılarıyla giderek bir cazibe merkezi haline gelmektedir. Pili Adrianupoleos'tan Edirnekapı'ya unutulmuş bir Bizans semtinin hikâyesini anlatıyor.

ÇAĞDAŞ ULUS, *Cemaat İsterse* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 256 ss. ISBN 978-975-343-801-8

Vatan gazetesi muhabiri Çağdaş Ulus, Kalkavan soyadının karıştığı bir trafik kazasını aydınlatan haberler yaparken, bir anda kendisini KCK'ya üye olmak suçlamasıyla hapiste bulur. Aylar geçer ve tutuklu gazeteci Çağdaş Ulus, hapisanede çeşitli psikolojik işkencelerle karşılaşır. Önce postasına ambargo konur sonra da gardiyanlar tarafından tuvaletleri temizlemeye zorlanır. Konu TBMM'nin gündemine bile taşınır, sonra da Çağdaş Ulus hakkında ulusal medyada ardı ardına haberler çıkar. Peki neydi Çağdaş Ulus'un suçu? Çağdaş Ulus, sıradan bir trafik kazası haberinin peşinde koşarken önce tehditler alır, evi gözetlenir sonra da şikayet için gittiği karakol onu başından savar. Sonuçta o araştırma ve haberleriyle birilerinin "ayağına basmıştır". Çağdaş Ulus bununla da kalmaz, Cemaatin, emniyet ve medya içindeki ilişkilerini de araştırmaya başlar. İşte bu andan itibaren de ipi çekilir.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Ekonomi Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 152 ss. ISBN 978-975-437-983-9

Bu kitapta, iş imkânlarındaki artışın nüfus artışının çok gerisinde olduğu, emek gelirleri İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine uygun olarak belirlendiğinde mevcut iş imkânlarıyla 100 milyondan fazla insanın geçinebileceği, ekonomide olumsuz gelişmeler olurken bankaların kârlarının %30 kadar arttığı, aynı arsa veya arazi için hem konut üreticilerinin, hem de konut edinenlerin mükerrer faiz ödedikleri, işçi şirketlerinin Devletçe desteklenirken tökezlediği gibi tespitler ve tasada kıvançta ortaklık ilkesi gereği milletin vatana ortak edilmesi, sınır ticareti için ortaöğretimde komşu ülkelerdeki dillerin öğ-

renilebilmesi, Emeklilik düzenlemesinin, tüm vatandaşların geçiminin şöyle veya böyle, gerekirse sosyal yardımlarla sağlanması gereği göz önünde tutularak değiştirilmesi, arsanın konut maliyetinden dışlanması, sosyal sigorta sistemi yerine menfi gelir vergisi sistemine geçilmesi gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Kamu Yönetiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 160 ss. ISBN 978-975-437-985-3

Bu kitapta, insan Hakları Evrensel Bildirgesinin bazı hükümlerinin 1961 ve 1982 Anayasasına alınmadığı, ülkemizde saatlerin Atlas Okyanusu sahilindeki İspanya'dan 1 saat ileride, komşumuz Azerbaycan'dan 2 saat geride olduğu, ücretlerin düşüklüğünün primleri, primlerin yetersizliğinin de emekli aylıklarını etkilediği, hemen her meslekte oda ve birlik kurulmuşken yüzbinlerce sağlık çalışanınin oda ve birliğinin olmadığı, cumhurbaşkanlığı seçiminde ikinci tur öngörülmüşken Büyükşehir Belediye Başkanı, Belediye Başkanı ve muhtarların yüzde yirmi kadar oyla da seçilebildiği gibi tespitler ve halkın seçtiği cumhurbaşkanınınin zayıf bir koalisyon, hatta azınlık hükümeti başkanı olabilen ikinci kişiden daha etkisiz olmaması, çalışanların konut edinmelerinde emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatlarının işten ayrılmadan peşinat olarak değerlendirilebilmesi, işçi şirketleri ortaklarına en azından banker ve kıyı bankacılığı mağdurlarına olduğu gibi destek sağlanması, kamu arazilerinin vatandaşlara tahsisi, sağlık mesleklerinde çalışanların hepsine bir çerçeve kanunla oda ve birlikler kurma imkânı tanınması gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *İnsan Hakları Sorunları ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 111 ss. ISBN 978-975-437-984-6

Bu kitapta, zaman zaman ihale yolsuzlukları, içi boşaltılan bankalar, örtülü veya açık devalüasyonlar gibi pek çok yükü taşıyabildiği kabul edilen ekonomimiz için İnsan Haklarına uygun ücret, maaş ve emekli aylığının kaldırılmaz yük sayıldığı, insan haklarına aykırı olarak, aile geçindiremeyecek düzeydeki ücret ve aylıkların pek çok işyerinin kapanmasına sebep olduğu, bir dönem günlük asgari ücretin işyerlerindeki yemek parası kadar olduğu, ücretlerin düşük tutulmasının işsiz sayısını arttırdığı gibi tespitler ve emekli ve yaşlılık aylıklarındaki gereksiz farklılıkların giderilmesi, dar gelirli vatandaşlarımızın eğitim, konut ve sosyal güvenlik alanlarındaki ihtiyaçları için alınacak tedbirlerin olabildiğince birbiriyle bağlantılı ve çok amaçlı olması, yaşlı ve muhtaç vatandaşlara yardım uygulamasının muhtaç ailelere yardım şekline dönüştürülmesi, kamu arazilerinin toplu konut projelerine tahsis edilmesi ve bedellerinin konut edinen vatandaşlardan tahsil edilmesi, dilenen yaşlı, sakat ve çocuklara kişilerin yardımının ilgili kuruma götürüp bırakmak şeklinde olabilmesi, süresiz Gelir Ortaklığı Senetleri çıkarılması gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Sağlık Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 126 ss. ISBN 978-975-437-987-7

Bu kitapta, sağlık sosyal güvencesini Genel Sağlık Sigortası Kanunu öncesinde genelleştirecek kanun düzenlemelerinin uygulanmadığı, sağlık personeline hem kamuda hem de özel olarak çalışma imkânının mali mağduriyete karşılık olarak tanındığı, yüz binden fazla sağlık çalışanına oda ve birlik kuruldu-

madığı, hekimlerin mecburi hizmete tabi tutulmalarının çalışma özgürlüğüne aykırı olduğu gibi tespitler ve sağlık hizmetlerinin, kendi istekleriyle ikinci bir işte çalışma nedeniyle de olsa dinlenme hakkını kullanmamış kişilere sunulmaması, sağlık kurum ve kuruluşları ile sağlık çalışanlarına idari yaptırım uygulamasının hizmet alacak vatandaşların cezalandırılması gibi bir nitelik taşımaması, sağlık çalışanlarının hizmet alanlara karşı sorumluluğunda kamu çalışanı ve özel kesim çalışanı şeklinde ayırım yapılmaması, sağlık çalışanlarının bir tek kanun çerçevesinde kendi mesleklerine ait oda ve birlikler kurabilmeleri, hekimlerin Devlet hizmeti uygulamasının askerlik yerine yapılan vatan hizmetine dönüştürülmesi gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Türkiye’de Asgari Ücrete Bakış* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 103 ss. ISBN 978-975-437-991-4

Bu kitapta, asgari ücretin, tarımda taban fiyat, sanayi ve ticarete enerji bedeli gibi ekonominin ve sosyal hayatın önemli belirleyicisi olduğu, asgari ücretin bir dönem, prime esas olan taban gelirin altında kaldığı, bir dönem en düşük memur maaşının üzerinde iken bir başka dönem bu maaşın yarısı kadar olduğu, asgari Ücret Tespit Kararlarının, asgari ücretlilerin bekâr olduğu ve bekâr kalacağı, bakmakla yükümlü olduğu herhangi bir aile yakınının bulunmadığı, lokanta, pastane ve benzeri yerlerde harcama yapmadığı ve sigara kullanmadığı varsayımlarına dayalı olduğu, kürkçüler, süpermarketler, fırıncılar ve diğer çeşitli meslek erbabının asgari ücret dolayında gelir beyan ettikleri, asgari ücretin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine aykırı olduğu iddiasının cevaplandırılmadığı, siyasi partilerin asgari ücrete ilişkin tutumlarının oy oranlarını artırabilmeleri veya silinip gitmeleri yönünden önemli bir belirleyici olduğu gibi tespitler ve asgari ücretin geçmiş dönem kayıpları telafi edilerek İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine uygun şekilde belirlenmesi, işçiler arasında sırf yaş sebebiyle ücret farkı olmaması, asgari Ücret Komisyonunun önce ülke genelinde geçim şartları en uygun yerleşim yeri için asgari ücret belirlemesi ve çeşitli yöreler için bunun üzerinde değişik miktarların ortaya konması, asgari Ücret Tespit Kararlarında hesaplama yönteminin ayrıntılı biçimde belirtilmesi gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Sağlık Güvencesi Sorunları ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 104 ss. ISBN 978-975-437-986-0

Bu kitapta, genel sağlık sigortasının sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkındaki kanuna benzer şekilde düzenlendiği, sağlık hizmetlerinin parasız sunulmasını savunan bazı kesimlerin primsiz sağlık kütüğü hükmünün işletilmesini ve yeşil kartın yaygınlaştırılmasını isteyenlere destek vermedikleri, sağlık kütüğü düzenlemesinin hukuka aykırı olarak işletilmediği, yeşil Kart Kanunu çıkarıldığından itibaren sağlık sosyal güvencesi olmayan vatandaş kalmadığı, genel Sağlık Sigortası uygulamasının ilginç geçici düzenlemelerle geciktirmeye çalışıldığı gibi tespitler ve sağlık hizmetlerinden yararlanma ile prim ödeme gün sayısı arasında bağlantı kurulmaması, tüm sigortalılar ve bağımlıları için genel bir mali ölçüt konularak aile içi gelir payı düşük olanlara katılım paylarının geri ödenmesi, anlaşmalı eczaneler hakkında uygulanacak müeyyidelerin sigortalıların cezalandırılmasına dönüşmemesi, ilgili her bir kesimin yönetimde temsilinde birden fazla üst kuruluş varsa nisbî temsil esasının uygulanması gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Sosyal Yardımlarda Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 103 ss. ISBN 978-975-437-989-1

Bu kitapta, siyasette sosyal güvenlik vaat ve uygulamalarının önemli bir belirleyici olduğu, 2005 yılında 5,6 milyon çocuğa yeterli yiyecek, giyecek, barınak, eğitim ve koruma sağlanamadığı, yoksulluk sınırı araştırmalarına gerekli ilginin gösterilmediği, işsizlik sigortası fonunda aylık işsizlik ödeneklerinin onlarca yıllık tutarı kadar bir meblağ bulunduğu gibi tespitler ve yaşlı ve muhtaç vatandaşlara yardım uygulamasının muhtaç ailelere yardım şekline dönüştürülmesi, muhtaçlara ve dar gelirlilere gelir ortaklığı senedi tahsis edilmesi, mikro kredi uygulamasının yaygınlaştırılması, mali gücü yetersiz vatandaşlara uzun süreli evlilik kredisi verilmesi, üniversite öğrencilerine verilen kredilerin lise ve ilköğretime yaygınlaştırılması, öğrencilere ders dışı spor yapmaları karşılığı maddi destek sağlanması, dilenen yaşlı, sakat ve çocuklara bireysel yardımın ilgili kuruma götürüp bırakmak şeklinde olabilmesi gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Asgari Ücret Sorunları Ve Yansımaları* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 104 ss. ISBN 978-975-437-982-2

Bu kitapta, 1982 Anayasasında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin ücret hakkı konusundaki hükmüne yer verilmediği, asgari ücretin net hesaplanıp brütmüş gibi uygulandığı, ülke düzeyinde tek asgari ücret uygulamasının teşvik tedbirlerinin etkisini azalttığı, bazen tamamen engellediği, ülkemizde uygulanan ekonomik istikrar programının ancak, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ndeki ücret ölçütü yanlış ise başarılı olabileceği, asgari ücretin düşüklüğünün beyana bağlı vergi gelirlerini fevkalade azalttığı gibi tespitler ve asgari ücretin yöresel olarak belirlenmesi, asgari ücretin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi uyarınca aile geçindirecek düzeyde belirlenmesi, asgari ücret ile en düşük memur maaşı arasında belirli bir dengenin kurulması ve korunması, asgari ücret yükseltilerek zorunlu çalışan eş ve çocukların yerine işsiz aile reislerinin istihdam edilmesi, kamu işçileri ile özel kesim işçilerinin ücretleri arasında gerekçesiz farklılık olmaması gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

H. FEHİM ÜÇİŞİK, *Sosyal Güvenlikte Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 112 ss. ISBN 978-975-437-988-4

Bu kitapta, siyasette sosyal güvenlik vaat ve uygulamalarının önemli bir belirleyici olduğu, zaman zaman ihale yolsuzlukları, içi boşaltılan bankalar, örtülü veya açık devalüasyonlar gibi pek çok yükü taşıyabildiği kabul edilen ekonomimiz için İnsan Haklarına uygun ücret, maaş ve emekli aylığının kaldırılamaz yük sayıldığı, insan haklarına aykırı olarak, aile geçindiremeyecek düzeydeki ücret ve aylıkların pek çok işyerinin kapanmasına sebep olduğu, bir dönem günlük asgari ücretin işyerlerindeki yemek parası kadar olduğu, İşsizlik Sigortası Fonunda aylık işsizlik ödeneklerinin onlarca yıllık tutarı kadar bir meblağ bulunduğu gibi tespitler ve emekli ve yaşlılık aylıklarındaki gereksiz farklılıkların giderilmesi, dar gelirli vatandaşlarımızın eğitim, konut ve sosyal güvenlik alanlarındaki ihtiyaçları için alınacak tedbirlerin olabildiğince birbiriyle bağlantılı ve çok amaçlı olması, yaşlı ve muhtaç vatandaşlara yardım uygulamasının muhtaç ailelere yardım şekline dönüştürülmesi, üniversite öğrencilerine verilen kredilerin lise ve ilköğretime yaygınlaştırılması, kamu arazilerinin toplu konut projelerine tahsis edilmesi ve bedellerinin konut edinen vatandaşlardan tahsil edilmesi, dilenen yaşlı, sakat ve çocuklara kişilerin yardımının ilgili kuruma götürüp bırakmak şeklinde olabilmesi, süresiz gelir ortaklığı senetleri çıkarılması, muhtaçlara ve dar gelirlilere gelir ortaklığı senedi tahsis edilmesi, mikro kredi uygulamasının yaygınlaştırılması gibi somut çözüm önerileri bulacaksınız.

ADRIAN VICKERS, *Komünistlerden İslamcılara Bir 20. Yüzyıl Tarihi: Endonezya* [çeviren Atilla Tuygan] (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2013), 336 ss. ISBN 978-975-539-768-9

Bir ülkenin tarihi, bütün bir yüzyılı anlamamızı sağlar mı? Sadece bir ülkede yaşananlar, dünyanın önemli bir kesimindeki siyasi ve sosyal gelişmeleri bağrında taşır mı? Elinizdeki kitap, bu sorulara mükemmel bir cevap sunar. Batılı ülkelerin işgali ve sömürüsü, halkın buna karşı direnişi, bu direniş esnasında ve sonrasında halk muhalefetinin kendi içinde “Ulusalçılar - İslamcılar - Komünistler” diye bölünmesi ve bunun bir içsavaşa daha doğrusu darbeye dönüşmesi, coğrafyamıza hiç de yabancı sayılmayan olgular. Endonezya örneğinde, darbeyle birlikte yaşanan toplu kıyımında ölen Komünistlerin/muhaliflerin sayısının iki milyon civarında olduğu tahmin ediliyor. Yirminci yüzyılın Yahudi soykırımından sonraki en büyük katliamı. İşin tuhaf yanı, bu büyük katliamın dünyada fazla ses getirmemesi, adeta unutulmaya terk edilmesi. Kurbanlar, sessizlik suikastıyla da cezalandırılmıştır sanki. Darbenin arkasındaki okların Batılı merkezleri işaret etmesi ve kurbanların komünist olması, bunda belirleyicidir. Bu çalışma, Endonezya’nın büyük yazarı (yaklaşık yirmi yıl hapis yatan ve on üç yılını ev hapsinde geçiren) Pramoedya Ananta Toer’in yaşamını ve yazdıklarını rehber alarak, bir ülkenin tarihine ve acılarına ışık tutuyor. Pramoedya Ananta Toer hapsedildiğinde, yazmaktan mahrum bırakılmıştı. Ama o, büyümlü söylentilere göre, yeni romanlarını tutsak arkadaşlarına sözlü olarak aktardı ve bunları ezberleyen arkadaşları sayesinde romanları yok olmaktan kurtuldu. Orada kurtulan, aynı zamanda, hafızası parçalanan bir halkın hafızasıydı da. Cambridge Üniversitesi yayınları arasında çıkan elinizdeki kitap, sıkıntılı bir geçmişten süzülüp gelen karmaşık ve direngen bir halkı ve onun dev yazarını, edebiyattan sanata, folklorlardan antropolojiye kadar uzanan bir perspektifle tasvir ediyor. Halkın umutlarını ve hayal kırıklıklarını bağrında taşıyan güçlü edebiyatın izinden giderek, bizi bir ülkenin kederli haritasında yolculuğa çıkarıyor.

JENNY WHITE, *Müslüman Milliyetçiliği ve Yeni Türkler* [çeviren Fuat Güllüoğlu] (İstanbul: İletişim Yayınevi, 2013), 332 ss. ISBN 978-975-051-288-9

Jenny White’in Gezi Parkı olaylarını yorumladığı Türkçe baskıya özel bölümle güncel gelişmeleri de kapsayan *Müslüman Milliyetçiliği ve Yeni Türkler*, Türk kimliğinin ve İslam’ın geçirdiği değişime ilişkin önemli bir çalışma.

ATILLA YAYLA, *Hangi Liberalizm* (İstanbul: Liberte Yayınları, 2013), 287 ss. ISBN 978-975-620-179-4

Liberalizm orijinal anlamında bugün klasik liberalizm denilen fikri çizgidir. Ancak kavram 1900-1920 arasında ABD’de bir anlam değişikliğine uğratıldı. Orijinal liberalizm kamu otoritesine özgürlük ve sivil toplum adına kuşkuyla bakan yaklaşımın yerine devleti olumlayan ve hatta kutsayan sivil toplum aleyhine devleti irileştiren yaklaşıma liberalizm denmeye başladı. Bu ne yazık ki liberalizm hakkında büyük kafa karışıklıkları yarattı. Hangi Liberalizm Klasik liberalizme mi yoksa Amerikan liberalizmine mi liberalizm dememiz gerektiğini ele alan yazılardan oluşan bir derleme. Tüm yazıları okuduktan sonra gerçek liberalizmin hangisi olduğuna karar vermede daha iyi durumda olacaksınız.

OKTAY YILDIRIM, *Danıştay’dan Ergenekon’a Bir Suikastın İç Yüzü* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2013), 428 ss. ISBN 978-975-343-784-4

Bu kitapta, saldırı planını dakika dakika belgeleyen baz istasyonu kayıtları ve telefon görüşmelerinin içeriği krokilerle yer almaktadır. Danıştay saldırısından Ergenekon Davası’na uzanan tertibin adım adım gerçek hikâyesi.

YUSUF ZİYA YÖRÜKAN, *Ortaçağ Müslüman Coğrafyacılarından Seçmeler* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2013), 528 ss. ISBN 978-975-437-996-9

Prof. Dr. Yusuf Ziya Yörükân, Türk topluluklarını sadece salık oldukları din ve mezhepler bakımından değil, sosyal hayatları ve yerleşme düzenleri bakımından da inceleme konusu yapmış bir kişidir. Elinizdeki kitap, onun, Anadolu’da ve diğer ülkelerde yaşayan Türk toplulukları üzerinde yaptığı ve Dârü’l-Fünun İlahiyat Fakültesi’nde yaptığı Akvam’ı İslâmiyye Etnografyası araştırmaları çerçevesinde ve sonrasında gerçekleştirdiği çalışmaların bir ürünüdür. “Ortaçağ Müslüman Coğrafyacılarından Seçmeler, Türklerin yaşadığı ve Türklere komşu olan Bölgeler” adını taşıyan bu kitap, Milâddan Sonra dokuzuncu ve onuncu yüzyıllarda yaşamış yedi Arap coğrafyacının, İbn Hurdazbih’in Kitâbü’l-Mesâlik Ve’l-Memâlik, El-Ya’kûbî’nin Kitâbü’l-Büldân, İbn Rusteh’in Kitâbü’l-A’lâki’n-Nefise, İbn Fakîh El-Hemedânî’nin Muhtasarı Kitâbi’l-Büldân, Kudâme b. Ca’fer’in Kitâbü’l-Harâc, İstahrî’nin Kitâbu Mesâliki’l-Memâlik ve İbn Havkal’ın Kitâbü’l-Mesâlik Ve’l-Memâlik adlı eserlerinde yer alan tasvirlerden yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu bakımdan eser, Türk ülkelerinin coğrafi yapısı, yerleşme düzeni dolayısıyla bu ülkelerde yaşanan sosyal hayat konusunda birinci elden bilgiler veren ve Ortaçağ Türk Dünyası’nı tanıtmaya yardımcı olan bir başyapıttır. Prof. Yörükân, bir Türk dinleri ve mezhepleri tarihçisidir. Bu bakımdan, elinizdeki kitap, yazarımızın daha önce yayımladığımız ve yayımlayacağımız kitapları için de tamamlayıcı bir zemin oluşturacak özelliğe sahiptir.

MELİH YÜRÜŞEN, *İnsan Doğası Sosyal Düzen Değişim* (İstanbul: Liberte Yayınları, 2013), 628 ss. ISBN 978-975-620-180-0

David Hume Türkiye’de üniversitelerin felsefe bölümlerinde kısıtlı olarak o da daha ziyade bilgi teorisi üzerinden anlatılır, okutulur. Oysa Hume’un akıl, toplum ve siyaset yaklaşımı insanlık tarihindeki en güçlü teorilerdendir. Hume, siyaset felsefesine önemi gittikçe daha fazla anlaşılan büyük katkılar yapmıştır. O kadar ki Hume’un liberal düşünce geleneği içindeki güçlü bir ekolün kurucusu olduğunu söylemek abartı sayılmaz David Hume İskoç Aydınlanmasının ve klasik liberal düşünce akımının eğer en önemli ismi değilse en önemli isimleri arasındadır. Hume sayesinde bireyselliği önemseyen bir insan tabiatından toplumun nasıl doğabildiğinin aklın niçin tek başına beşeri düzenin temeli olamayacağına deneme ve yanılma gözleme ve taklit etme yoluyla ilerlemenin anlamını ve önemini öğreniyoruz. Melih Yürüşen’in bu kapsamlı çalışması şimdiye kadar ülkemizde Hume hakkında hazırlanan en önemli çalışma. Hem Hume’u seven ve takip edenlerin hem de siyasal ve sosyal felsefeyle genel olarak ilgilenenlerin mutlaka elinin altında bulundurması gereken bir eser. Üstelik daha geniş ve zengin bir fikir âlemine girişin sonuna kadar açık kapısı. Bu kitap dikkatle ve tekrar tekrar okunmalı.

SLAVOJ ZIZEK, BORIS GUNJEVIC, *Acı Çeken Tanrı: Kıyameti Tersyüz Etmek* [çeviren Arda Çiltepe] (İstanbul: Sel Yayıncılık, 2013), 236 ss. ISBN 978-975-570-647-4

Din ve felsefe ile güncel politik yaklaşımlar arasında ne tür bağlantılar vardır ve bunlar ne şekilde geliştirilebilir? Slavoj Zizek ve radikal teolog Boris Gunjevic, *Acı Çeken Tanrı: Kıyameti Tersyüz Etmek*’te bu sorunun cevabını ararken üç temel dini inanç sistemini, özellikle toplumu dönüştürmek için gereken manevi değerleri inşa etmede kullanılacak araçları sağlayabilme potansiyelleri bakımından mercek altına alıyorlar. Hıristiyanlık, İslam ve Yahudilik üzerine “diyaloglar” aracılığıyla yaptığı bu değerlendirmelerde Zizek; Lacan, Levinas, Hegel ve Augustinus gibi isimlerin kuramları yardımıyla ve Dante’den

Dostoyevski'ye uzanan geniş bir yelpazedeki kültürel örneklerle kapitalizm eleştirisine yöneliyor. Zizek ve Gunyevic, İslam ülkelerinde şiddetin din aracılığıyla meşruiyet kazanması ve modern ateistlerde Tanrı'dan bile daha sınırlandırıcı şekilde ortaya çıkabilen bilinçaltının paradoksları gibi beklenmedik durumları ele alarak inanç kavramını irdeliyorlar. Bu bağlamda, yalnızca acı çektiren bir Tanrı'dan ziyade, kendisi de acı çeken bir Tanrı fikri ortaya koyarak birey ile Tanrı arasındaki ilişkileri yeniden düşünme yolları sunuyorlar.